

นักธรรมชั้นเอก • ธรรมสนามหลวง

ประมวลปัญหา และเฉลย

ฉบับรวมเล่ม ๓ วิชา

ธรรมวิจารณ์ • พุทธานุพุทธประวัติ • วินัยบัญญัติ

คัดจากข้อสอบธรรมสนามหลวง

พุทธศักราช ๒๕๕๐-๒๕๖๘

รวม ๓๘๙ ข้อ • ๓๖๕ ชุดคำตอบ

โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดธรรมมงคล
เตรียมสอบธรรมสนามหลวง ปีการศึกษา ๒๕๖๙

คำนำ

หนังสือเล่มนี้รวบรวมคำถามและเฉลยข้อสอบธรรมสนามหลวง นักระชั้นเอก ระหว่างพุทธศักราช ๒๕๕๐–๒๕๖๘ รวม ๓๘๙ ข้อ จัดเรียงตามหมวดธรรมในหนังสือเรียน เพื่อให้ผู้ศึกษาเห็นภาพรวมของแต่ละหมวดได้ในคราวเดียว

ข้อสอบสนามหลวงมักถามเรื่องเดียวกันด้วยสำนวนที่ต่างกันไปในแต่ละปี ข้อที่ถ้อยคำของคำถามต่างกันแต่ใช้คำตอบชุดเดียวกัน เล่มนี้จึงจัดให้อยู่ด้วยกัน แล้วพิมพ์คำตอบเพียงครั้งเดียว โดยยกฉบับที่ครบถ้วนที่สุดมาทั้งหมด ไม่ตัดทอนและไม่ตัดแปลงถ้อยคำ ผู้ศึกษาจะได้เห็นว่าคำถามหลายสำนวนนั้น แท้จริงต้องการคำตอบเดียวกัน และไม่ต้องท่องจำหลายรอบโดยไม่จำเป็น

ป้ายปีที่กำกับท้ายคำถาม คือปีพุทธศักราชที่ข้อนั้นเคยออกสอบจริง ข้อที่มีป้ายหลายปีคือข้อที่ควรท่องก่อนเป็นอันดับแรก ทุกประเด็นของคำตอบจบด้วยเครื่องหมาย ฯ ตามแบบเฉลยสนามหลวง เวลาเขียนตอบพึงใส่ให้ครบทุกประเด็น

วิริเยน ทุกขมจเจติ

คนล่วงทุกข์ได้เพราะความเพียร

ขออนุโมทนาแด่ผู้ตั้งใจศึกษาพระธรรมวินัยทุกรูป

คณะผู้จัดทำ

โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดธรรมมงคล

สารบัญ

ภาค ๑ วิชาธรรมวิจารณ์ (๑๓๐ ข้อ).....	๕
ส่วนปรมัตถปฏิบัติ	๕
ปฏิบัติแห่งนิพพิทา.....	๘
สงบแห่งจิต ด้วยร้องไห้ ด้วยเศร้าโศกก็หาไม่.....	๑๔
คติ ๒.....	๑๕
สมถกัมมัฏฐานและพระพุทธานุภาพ.....	๑๖
นิเวศน์.....	๑๘
ฌาณ.....	๑๘
สติปัฏฐาน ๔.....	๑๘
หมวดที่ ๓ อนุสสติ ๑๐.....	๑๘
หมวดที่ ๔ พรหมวิหาร ๔.....	๑๙
หมวดที่ ๖ จตุธาตุววัตถาน ๑.....	๑๙
จริต ๖.....	๒๐
นิमित ๓.....	๒๐
ฌานสมาบัติ ๒.....	๒๑
พระพุทธานุภาพ.....	๒๑
ความหมายของวิปัสสนา.....	๒๑
ผู้เจริญวิปัสสนากัมมัฏฐานพึงรู้จักธรรม ๓.....	๒๒
ธรรมอันเป็นรากเหง้าของวิปัสสนา.....	๒๒
ธรรมคือตัววิปัสสนา ๕.....	๒๒
ลักษณะ กิจ ผล เหตุ และวิภาคของวิปัสสนา.....	๒๒
วิธีเจริญวิปัสสนา (ตามนัยพระบาลี).....	๒๓
ความหมายของวิปัสสนา.....	๒๔
ความเป็นมาของวิปัสสนาสภา.....	๒๔
การเจริญสติปัฏฐานเพื่อผล ๕ อย่าง.....	๒๕
ผู้เจริญสติปัฏฐานพึงประกอบด้วยคุณธรรม ๓.....	๒๕
มหาสติปัฏฐาน ๔.....	๒๕
อานิสงส์การเจริญสติปัฏฐาน ๔.....	๒๖
คิริमानทสูตร.....	๒๖
สัญญา ๑๐.....	๒๖

ภาค ๒ วิชาพุทธานุพุทธประวัติ (๑๓๓ ข้อ)	๒๘
พุทธานุพุทธประวัติ.....	๒๘
การตั้งศากยวงศ์และโกลิยวงศ์.....	๒๙
พุทธโกลาหล.....	๒๙
พระโพธิสัตว์จุติลงสู่พระครรภ์ของพระมารดา.....	๒๙
อาสภิวาจา.....	๒๙
มหาปुरुสลักษณะ.....	๓๐
สหชาติ.....	๓๐

เทวทูต ๔	๓๑
เสด็จออกบรรพชา.....	๓๑
การบำเพ็ญทุกรกิริยา.....	๓๑
การทำทุกรกิริยา ๓ วาระ	๓๒
เหตุการณ์ก่อนตรัสรู้.....	๓๒
การตรัสรู้.....	๓๓
สัตตมหาสถาน	๓๔
พรหมอาราธนา.....	๓๕
อายุสังขารอิฐฐาน	๓๕
แสดงธัมมจักกัปปวัตตนสูตร.....	๓๖
ปัญจวัคคีย์อุปสมบท	๓๗
ทรงแสดงอนัตตลักขณสูตร	๓๗
ยสกุลบุตรอุปสมบท	๓๗
ว่าด้วยการประกาศพระพุทธศาสนา	๓๘
โปรดชฎิลสามพี่น้อง	๓๙
โปรดพระเจ้าพิมพิสาร	๓๙
ประวัติพระสารีบุตรและพระโมคคัลลานะ	๔๐
ประวัติพระมหากัสสปเถระ.....	๔๒
ประวัติพระมหากัจจายนเถระ.....	๔๓
ว่าด้วยการโปรดมาณพ ๑๖ คน	๔๔
ราธะพราหมณ์อุปสมบท	๔๕
พระปุลณมันตานีบุตร	๔๕
โปรดพระเจ้าสุทโธทนะ.....	๔๖
พระราชกุมารแห่งศากยวงศ์ออกผนวช.....	๔๖
ประวัติพระรัฐบาลเถระ.....	๔๗
เอตทัคคะ	๔๘
เหตุการณ์ก่อนพุทธปรินิพพาน.....	๔๙
เหตุการณ์หลังพุทธปรินิพพาน	๕๑

ภาค ๓ วิชาวินัยบัญญัติ (๑๒๖ ข้อ) ๕๔

ความเบื้องต้น.....	๕๔
มูลเหตุเกิดสังฆกรรม	๕๔
คำสวดในการทำสังฆกรรม.....	๕๕
สังฆกรรม ๔.....	๕๕
กำหนดจำนวนสงฆ์ทำสังฆกรรม (การกสงฆ์)	๕๗
เหตุให้สังฆกรรมวิบัติ.....	๕๗
ลักษณะกรรมวาจาวิบัติ	๕๗
สีมา.....	๕๘
สีมา ๒.....	๕๘
การผูกพัทธสีมา	๕๙
อพัตถสีมา.....	๖๐
สีมาสังกระ	๖๐

สมมติเจ้าหน้าที่ทำการสงฆ์.....	๖๑
คุณสมบัติภิกษุผู้เป็นเจ้าหน้าที่ทำการสงฆ์.....	๖๑
ประเภทของเจ้าหน้าที่ทำการสงฆ์.....	๖๑
ภิกษุ.....	๖๒
การกรานภิกษุ.....	๖๒
ผ้าที่ไม่ควรใช้เป็นผ้าภิกษุ.....	๖๓
คุณสมบัติของภิกษุผู้ควรกรานภิกษุ.....	๖๓
บรรพชาและอุปสมบท.....	๖๔
การอุปสมบท.....	๖๕
องค์กำหนดความถูกต้องในการอุปสมบท.....	๖๖
บุพพกิจแห่งอุปสมบท.....	๖๖
มัชฌิมกิจแห่งอุปสมบท.....	๖๖
ปัจฉิมกิจแห่งอุปสมบท.....	๖๗
กัณฑ์ที่ ๒๘ วิธีระงับวิวาทาธิกรณ์.....	๖๗
ประเภทแห่งวิวาทาธิกรณ์.....	๖๗
กัณฑ์ที่ ๒๙ วิธีระงับอนุวาทาธิกรณ์.....	๖๘
เรื่องมีมูลเป็นองค์แห่งการโจท.....	๖๘
ลักษณะของการโจท.....	๖๙
วิธีระงับอนุวาทาธิกรณ์.....	๖๙
อธิกรณ์ที่อุทธรณ์ได้และไม่ได้.....	๖๙
โทษของอนุวาทาธิกรณ์.....	๗๐
วิธีระงับครุภาติ.....	๗๐
รัตติเขตของภิกษุผู้ประพฤตินานต์.....	๗๐
ฐานวิธีสำหรับอาบัติที่ปิด.....	๗๑
ฐานวิธีสำหรับอันตราบัติ.....	๗๑
วิธีระงับลหุภาติด้วยติณวัตถุถาวรวินัย.....	๗๑
กัณฑ์ที่ ๓๑ กิจจาธิกรณ์และวิธีระงับเนื่องด้วยนิคคหะ.....	๗๒
นิคคกรรมสำหรับลงโทษภิกษุ.....	๗๒
การลงนิคคกรรมแก่คฤหัสถ์.....	๗๓
ลักษณะสังฆเภทและสังฆราชี.....	๗๓
กัณฑ์ที่ ๓๓ ปกิณณกะ.....	๗๓
พร้อมด้วยบุคคล คือผู้ปฏิญาณและผู้รับปฏิญาณเป็นคนปกติ.....	๗๓
พระราชบัญญัติคณะสงฆ์.....	๗๔
หมวด ๒ มหาเถรสมาคม.....	๗๔
หมวด ๓ การปกครองคณะสงฆ์.....	๗๕
หมวด ๔ นิคคกรรมและการสละสมณเพศ.....	๗๕
หมวด ๕ วัด.....	๗๖
หมวด ๖ ศาสนสมบัติ.....	๗๗
หมวด ๗ บทกำหนดโทษ.....	๗๘

ดัชนีข้อดาว (ออกซ้ำ ๓ ปีขึ้นไป).....	๗๙
--------------------------------------	----

ภาค ๑

วิชาธรรมวิจารณ์

๑๓๐ ข้อ • ๑๒๒ ชุดคำตอบ

★ ออกข้อ ๒ ปีขึ้นไป ๓๒ ข้อ • ข้อดาว ๑๐ ข้อ

ส่วนปรมัตถปฏิบัติ

๑. นิพพิทา คืออะไร ? บุคคลผู้ไม่ประสบลาภยศสรรเสริญสุข จึงเบื่อหน่ายระอาอย่างนี้ จัดเป็นนิพพิทาได้หรือไม่ ? เพราะเหตุใด ?

๒๕๕๑

ตอบ

คือ . ความหน่ายในเบญจขันธ์หรือในทุกขันธ์ด้วยปัญญา . ๑

จัดเป็นนิพพิทาไม่ได้ . ๑

เพราะความเบื่อหน่ายดังที่กล่าวนั้นเป็นความท้อแท้ . มิใช่เป็นความหน่ายด้วยปัญญา . ๑

๒. นิพพิทา คืออะไร ? ปฏิบัติเครื่องดำเนินให้ถึงนิพพิทานั้นอย่างไร ?

๒๕๕๙, ๒๕๖๒, ๒๕๖๕

ตอบ

นิพพิทา . คือ . ความหน่ายในทุกข์ . ๑

อย่างนี้คือ . พิจารณาเห็นด้วยปัญญาว่า . สังขารทั้งหลายทั้งปวงไม่เที่ยง . เป็นทุกข์ . ธรรมทั้งหลาย . ทั้งปวงเป็นอนัตตา . ย่อมเกิดนิพพิทา . เบื่อหน่ายในทุกขันธ์ . ไม่เพเลิดเพลินยึดมั่น . หมกมุ่นอยู่ในสังขาร . อันยั่ววนเสน่หา . ๑

๓. บทอุทเทสว่า เอถ ปสฺสธมฺ โลกํ ซึ่งแปลว่า สู้ทั้งหลายจงมาดูโลกนี้ พระศาสดาตรัสชวนให้มาดูโลก โดยมีพระประสงค์อย่างไร ?

๒๕๕๔

ตอบ

ทรงมีพระประสงค์จะทรงปลุกใจพวกเรา . ให้หยั่งเห็นซึ่งลงไปถึงคุณโทษประโยชน์ . มิใช่ประโยชน์ . แห่งสิ่งนั้น . ๑ . อันคุณเข้าเป็นโลก . จะได้ไม่ตื่นเต้นไม่ติดในสิ่งนั้น . ๑ . รู้จักละสิ่งที่เป็โทษ . ไม่ข้องติดอยู่ใน . สิ่งที่เป็นคุณ . ๑

๔. อุทเทศว่า “สุทั้งหลายจงมาดูโลกนี้ อันตระการตจราจรลที่พวกคนเขลาหมกอยู่ แต่พวกผู้รู้หาซึ้งอยู่ ไม่” จงวิจารณ์ว่า ตอนไหนแสดงปรมัตถปฏิบัติทา ตอนไหนแสดงปรมัตถ์ ตอนไหนแสดงสังสารวัฏฏ์ เพราะ เหตุไร ?

ตอบ

ตอนที่ว่า · “สุทั้งหลายจงมาดูโลกนี้ · อันระการดุจราชรถ” · แสดงปรมัตถปฏิบัติ · เพราะประสงค์ · ให้ดูเพื่อ
 นิพพิทาเป็นต้น · ตอนที่ว่า · “แต่พวกผู้รู้หาข้องอยู่ไม่” · แสดงปรมัตถ์ · เพราะแสดงถึงความรู้ที่เป็นเหตุให้พ้นจาก
 · ความข้องอยู่ซึ่งเป็นปรมัตถธรรม · อันจะพึงได้ด้วยการปฏิบัติในปรมัตถปฏิบัติโดยลำดับ · ตอนที่ว่า · “ที่พวกคน
 เหลาหมกอยู่” · แสดงสังสารวัฏฏ์ · เพราะต้องวนเวียนท่องเที่ยวไปด้วยความ · เวลา · ฯ

๕. อุตเสทว่า “สู่ทั้งหลยจงมตูลอกนี้” โลกในที่นี้ หมยถึงอะไร ? คนมีลักษณะอย่งไรชื่อ
ว่าหมกอยู่ใน โลก ?

ตอบ

หมายถึง · โลก · โดยตรงได้แก่แผ่นดินเป็นที่อาศัย · โดยอ้อมได้แก่หมู่สัตว์ผู้อาศัย · ๓

คนผู้วิจารณ์ญาณไม่หยั่งเห็นโดยถ่องแท้ · เพลิดเพลินในสิ่งอันให้โทษ · ะเรจึงจนเกินพอดี · ในสิ่ง · อันอาจให้โทษ · คิดในสิ่งอันเป็นอุปการะจนถอนตนไม่ออก · คนมีลักษณะอย่างนี้ · ย่อมได้รับสุขบ้างทุกข์บ้าง · แม้สุขก็เป็นเพียง · สามิสสุข · สุขอันมีเหยื่อล่อใจ · เป็นเหตุให้ติดุดงเหยื่ออันเบ็ดเกี่ยวไว้ฉะนั้น · ๓

๖. อุทเทศว่า “สุตฺถังหลายจงมาตุโลกนึ” โลกในที่นี้ หมายถึงอะไร ?

ตอบ

โดยตรง · หมายถึง · แผ่นดินเป็นที่อาศัย · โดยอ้อม · หมายถึง · หมู่สัตว์ผู้อาศัย · ฯ

๗. พระบรมศาสดาทรงชักชวนให้มาดูโลกนี้โดยมีพระประสงค์อย่างไร ?

ตอบ

มีพระประสงค์เพื่อให้รู้จักสิ่งที่เป็นจริงอันมีอยู่ในโลก . จักได้ละสิ่งที่เป็นโทษ . และไม่ข้องติดอยู่ใน . สิ่งที่เป็นคุณ .

๘. พระพุทธดำรัสต่อนางว่า “สุทั้งหลายจงมาดูโลกนี้อันตระการดุจราชนคร” ดังนี้ โดยมีพระพุทธประสงค์อย่างไร ?

ตอบ

มีพระพุทธประสงค์เพื่อทรงชักชวนแนะนำให้ดูถึงคุณโทษประโยชน์มิใช่ประโยชน์ของโลก · เช่นเดียวกับตุลฉคร · มิให้หลงชมความสวยงามต่าง · ๆ · แต่ให้เพ่งดูคติที่ดีและชั่ว · มิให้เมามัวไปตามสิ่งนั้น · ดังตรัสต่อไปอีกว่า · เป็นที่คนเขลาหมกอยู่ · แต่ผู้รู้หาข้อคิดไม่ · ฯ

๙. พระพุทธดำรัสที่ตรัสว่า “รู้ทั้งหลายจงมาดูโลกนี้อันตระการดุจราชรถ” กับที่ตรัสกะโมฆราชว่า “โมฆราช ท่านจะมีสติทุกเมื่อ เล็งเห็นโลกโดยความเป็นของสูญ” ทรงมีพระประสงค์ต่างกันอย่างไร ?

ตอบ

พระพุทธดำรัสแรก · ทรงมีพระประสงค์จะทรงปลุกใจให้ยังเห็นซึ่งลงไปถึงคุณโทษประโยชน์มิใช่ · ประโยชน์แห่ง
สิ่งนั้น · ๆ · อันคุณเข้าเป็นโลก · พระพุทธดำรัสหลัง · ทรงมีพระประสงค์ให้ออนอดตานุกูล · คือความตามเห็นว่า
เป็นอติตา · ๆ

๑๐. บุคคลเช่นไรชื่อว่าติดอยู่ในโลก ? ผู้ติดอยู่ในโลกจะได้รับผลอย่างไร ?

๒๕๖๒

ตอบ

บุคคลผู้ไร้พิจารณา · ไม่หยั่งเห็นโดยถ่องแท้ · เพลิดเพลินในสิ่งอันให้โทษ · ระเรงจนเกินพอดีในสิ่งอัน · อาจให้โทษ · ติดในสิ่งอันเป็นอุปการะ · ชื่อว่าติดอยู่ในโลก · ฯ

ย่อมได้เสวยสุขบ้าง · ทุกข์บ้าง · อันสิ่งนั้น · ฯ · พึงอำนวย · แม้สุขก็เป็นเพียงอามิส · คือมีเหยื่อเจือ · ด้วยของล่อใจ · เป็นเหตุแห่งความติด · ดุจเหยื่อคือมั่งสะอันเบ็ดเกี่ยวไว้ · ฯ

๑๑. บุคคลเช่นไรชื่อว่าติดอยู่ในโลก ? ผู้ติดอยู่ในโลกจะได้รับผลอย่างไร ?

๒๕๖๖

ตอบ

บุคคลผู้ไร้พิจารณา · ไม่หยั่งเห็นโดยถ่องแท้ · เพลิดเพลินในสิ่งอันให้โทษ · หลงระเรงจนเกินพอดี · ในสิ่งอันอาจให้โทษ · และติดในสิ่งอันเป็นอุปการะ · ชื่อว่าหมกอยู่ในโลก · ฯ

ย่อมได้เสวยสุขบ้าง · ทุกข์บ้าง · อันสิ่งนั้น · ฯ · พึงอำนวย · แม้สุขก็เป็นเพียงอามิส · คือ · มีเหยื่อ · เจือด้วยของล่อใจ · เป็นเหตุแห่งความติด · ดุจเหยื่อคือมั่งสะอันเบ็ดเกี่ยวไว้ ฯ

๑๒. การสำรวมจิตให้พ้นจากบ่วงแห่งมาร ในธรรมวิจารณ์ท่านแนะนำวิธีปฏิบัติไว้อย่างไร ? และถ้าจะจัด เข้าในไตรสิกขา จัดได้อย่างไร ?

๒๕๕๗

ตอบ

แนะนำวิธีปฏิบัติไว้ · ๓ · ประการ · คือ · ๑. · สำรวมอินทรีย์มิให้ความยินดีครอบงำ · ในเมื่อเห็นรูป · ฟังเสียง · ดมกลิ่น · ลิ้มรสถูกต้อง · โภจวิพพะอันน่าปรารถนา · ๒. · มนสิการกัมมัฏฐานอันเป็นปฏิกิริยาต่ออารมณ์ · คืออสุภะและกายคตาสติ · หรืออันยังจิต · ให้สลัดคือมรณัสสติ · ๓. · เจริญวิปัสสนา · คือพิจารณาสังขารแยกออกเป็นชั้น · สันนิษฐานเห็นเป็นสภาพไม่เที่ยง · เป็นทุกข์ · เป็นอนัตตา · ฯ

จัดเข้าในไตรสิกขาได้ดังนี้ · ประการที่ · ๑ · จัดเข้าในศีลสิกขา · ประการที่ · ๒ · จัดเข้าในจิตตสิกขา · ประการที่ · ๓ · จัดเข้าในปัญญาสิกขา · ฯ

๑๓. ข้อว่า ผู้ใดจักระวังจิต ผู้นั้นจักพ้นจากบ่วงแห่งมาร ดังนี้ คำว่า มารและบ่วงแห่งมาร ได้แก่อะไร ? เพราะเหตุไรจึงชื่อนั้น ?

๒๕๕๓

ตอบ

มาร · ได้แก่ · กิเลสสาม · คือ · เจตสิกอันเศร้าหมอง · ชักให้ใคร่ให้รักให้อยากได้ · ชื่ออย่างนั้นเพราะ · เป็นโทษ ล้างผลาญคุณความดีและทำให้เสียคน · ฯ

บ่วงแห่งมาร · ได้แก่ · วัตถุสาม · คือ · รูป · เสียง · กลิ่น · รส · โภจวิพพะอันเป็นของน่าชอบใจ · ชื่อ · อย่างนั้น เพราะเป็นอารมณ์เครื่องผูกใจให้ติด · ฯ

๑๔. คำว่า มาร และบ่วงแห่งมาร หมายถึงอะไร ?

๒๕๖๑, ๒๕๖๓, ๒๕๖๖

ตอบ

คำว่า · มาร · หมายถึง · กิเลสสาม · คือเจตสิกอันเศร้าหมองชวนให้ใคร่ · ได้แก่ · ตัณหา · ราคะ · และ · อรติ เป็นต้น · คำว่า · บ่วงแห่งมาร · หมายถึง · วัตถุสาม · ได้แก่รูป · เสียง · กลิ่น · รส · และโภจวิพพะ · ฯ

ปฏิบัติแห่งนิพพิทา

๑๕. อนิจจตา ความไม่เที่ยงแห่งสังขาร กำหนดรู้ในทางง่ายได้ด้วยอาการอย่างไร ?

๒๕๕๘, ๒๕๖๓, ๒๕๖๕

ตอบ

ด้วยความเกิดขึ้นในเบื้องต้น . และความสิ้นในเบื้องปลาย . ฯ

๑๖. ลักษณะเช่นใดบ้าง เป็นเครื่องกำหนดให้รู้ว่าสังขารทั้งหลายไม่เที่ยง ? จงอธิบาย

๒๕๖๐

ตอบ

๑. . กำหนดรู้ในทางง่าย . ด้วยความเกิดขึ้นในเบื้องต้น . และความสิ้นในเบื้องปลาย . ๒. . กำหนดรู้ในทางละเอียดกว่านั้น . ด้วยความแปรในระหว่างเกิดและดับ . ๓. . กำหนดรู้ในทางสุขุม . ด้วยความแปรแห่งสังขารในชั่วขณะหนึ่ง . ๔. . ไม่คงที่อยู่นาน . เช่น . ความรู้สึกสุขทุกข์ . เป็นต้น . ฯ

๑๗. ทุขุประจาสังขาร กับ ทุขุจรร ต่างกันอย่างไร ?

๒๕๕๔, ๒๕๖๒

ตอบ

ทุขุประจาสังขาร . เป็นทุขุที่ต้องมีแก่คนทุกคน . ไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงพ้น . ได้แก่ความเกิด . ความแก่ . ความตาย . ส่วนทุขุจรร . เป็นทุขุที่เกิดขึ้นเป็นครั้งคราว . ได้แก่โสกะ . ปริเทวะ . ทุกขะ . โทมนัส . อุปายาส . ประจวบด้วยคนหรือสิ่งอันไม่เป็นที่รัก . พลัดพรากจากคนหรือสิ่งอันเป็นที่รัก . ปราศจากสิ่งใดไม่ได้ . สมหวัง . ฯ

๑๘. สภาวะทุขุ สันตปาทุขุ ได้แก่อะไร ?

๒๕๕๗

ตอบ

สภาวะทุขุ . ได้แก่ . ทุขุประจาสังขาร . คือชาติ . ชรา . มรณะ . สันตปาทุขุ . ได้แก่ . ความกระวนกระวายใจ เพราะถูกไฟคือกิเลสเผา . ฯ

๑๙. นิพัตถทุขุ กับ สหคตทุขุ ต่างกันอย่างไร ?

๒๕๕๖

ตอบ

นิพัตถทุขุ . คือ . ทุขุเนื่องนิตย . หรือทุขุเป็นเจ้าเรือน . ได้แก่ . หนาว . ร้อน . หิว . ระหาย . ปวด . อูจจาระ . ปวดปัสสาวะ . ส่วนสหคตทุขุ . คือ . ทุขุไปด้วยกัน . หรือทุขุกำกับกัน . ได้แก่ทุขุมีเนื่องมาจากวิบูลผล . ฯ

๒๐. สหคตทุขุ คือทุขุเช่นไร ? มียศชื่อว่าทุขุนั้น มีอธิบายอย่างไร ?

๒๕๕๐

ตอบ

คือ . ทุขุไปด้วยกัน . หรือทุขุกำกับกัน . ได้แก่ทุขุมีเนื่องมาจากวิบูลผล . ฯ

มียศ . คือ . ได้รับตั้งเป็นใหญ่กว่าคนสามัญเป็นชั้น . ๔ . ต้องเป็นอยู่เดิกว่าคนสามัญ . จำต้องมี . ทรัพย์มากเป็นกำลัง . มักหาได้ไม่พอใช้ . ต้องมีภาระมาก . เวลาไม่เป็นของตน . เป็นที่เกาของผู้อื่นจน . นุ่งนั่ง . ต้องพลอยสุขทุกข์ด้วยเขา . ฯ

๒๑. ทุขุขันธ หรือทุขุรวบยอด หมายถึงอะไร ? มีหลักฐานอ้างอิงในบาลีธัมมจักกัปปวัตตนสูตรว่าอย่างไร ?

๒๕๕๒

ตอบ

หมายถึง . สังขาร . คือประชุมปัญจขันธ . ฯ

มีหลักฐานอ้างอิงว่า . สุขิตเตน . ปล่อยปาทานกฺขนฺธา . ทุกฺขา . โดยย่ออุปาทานขันธ . ๕ . เป็นทุขุ ฯ

๒๒. ทุกข์และทุกข์ลักษณะ เป็นอย่างเดียวกันหรือต่างกัน ?

๒๕๖๔

ตอบ

ต่างกันคือ · ทุกข์ · ได้แก่ปัญจขันธ์ · ทุกข์ลักษณะ · ได้แก่ปัญจขันธ์ที่ถูกเบียดเบียน · ถูกบีบคั้นจากเหตุปัจจัยอันเป็นข้าศึก · เช่น · ความเย็น · ความร้อน · เป็นต้น · ฯ

๒๓. ทุกข์และทุกข์ลักษณะ เป็นอย่างเดียวกันหรือต่างกัน ? จงอธิบาย

๒๕๖๗

ตอบ

ต่างกันคือ · ปัญจขันธ์เป็นตัวยุทธ · ปัญจขันธ์นั้นถูกเบียดเบียน · ถูกบีบคั้นจากผัสสะต่าง · ฯ · เป็นทุกข์ลักษณะ · ฯ

๒๔. ความเป็นอนัตตาของสังขาร พึงกำหนดรู้ด้วยอาการอย่างไรบ้าง ?

๒๕๕๑, ๒๕๕๖

ตอบ

๑. · ด้วยไม่อยู่ในอำนาจ · หรือด้วยผืนความปรารถนา · ๒. · ด้วยแย้งต่ออัตตา · ๓. · ด้วยความเป็นสภาพหาเจ้าของมิได้ · ๔. · ด้วยความเป็นสภาพสูญ · คือว่างหรือหายไป · ฯ

๒๕. บุคคลจะพึงกำหนดรู้สังขารทั้งหลายโดยความเป็นอนัตตา ด้วยอาการอย่างไรบ้าง ?

๒๕๖๔, ๒๕๖๗

ตอบมา ๒ ข้อ

ตอบ

ด้วยอาการอย่างนี้ · คือ · ๑. · ด้วยไม่อยู่ในอำนาจ · หรือด้วยผืนความปรารถนา · ๒. · ด้วยแย้งต่ออัตตา · ๓. · ด้วยความเป็นสภาพหาเจ้าของมิได้ · ๔. · ด้วยความเป็นสภาพสูญ · คือว่าง · หรือหายไป · ๕. · ด้วยความเป็นสภาวะธรรมเป็นไปตามเหตุปัจจัย · ฯ

๒๖. ขณสัญญา คืออะไร ? กำหนดเห็นสังขารอย่างไร จึงถอนสัญญานั้นได้ ?

๒๕๕๘

ตอบ

คือ · ความจำหมายว่าเป็นก้อน · ได้แก่ · ความถือโดยนิมิตว่าเรา · ว่าเขา · ว่าผู้หนึ่ง · ว่าผู้หนึ่ง · ฯ

ด้วยการพิจารณากำหนดเห็นสังขารกระจายเป็นส่วนย่อย · ฯ · จากขณะ · คือ · ก้อน · จนเห็นสังขาร · เป็นสภาพว่าง · ฯ

๒๗. การกำหนดรู้ความเป็นอนัตตาแห่งสังขารด้วยความเป็นสภาพสูญนั้น คือรู้อย่างไร ?

๒๕๕๕

ตอบ

คือ · รู้จักพิจารณากำหนดเห็นสังขารกระจายเป็นส่วนย่อย · ฯ · จากขณะคือก้อนจนเห็นเป็นความว่าง · ถอนขณสัญญาความสำคัญหมายว่าเป็นก้อน · อันได้แก่ · ความถือเอาโดยนิมิต · ว่าเรา · ว่าเขา · ว่าผู้หนึ่ง · ว่า · ผู้หนึ่ง · เสียได้ · ฯ

๒๘. การพิจารณาเห็นสังขารเป็นอนัตตาโดยมีโยนิโสมนสิการกำกับ จะไม่กลายเป็นนัตถิกทิกฏฐิ เพราะกำหนดรู้ถึงธรรม ๒ ประการ ธรรมทั้ง ๒ นี้ได้แก่อะไร ?

๒๕๕๒

ตอบ

ได้แก่ · สมมติสัจจะ · จริงโดยสมมติ · และปรมัตถสัจจะ · จริงโดยปรมัตถ์ · ฯ

๒๙. วิราคะในพระบาลีว่า “วิราโค เสฏโธ ธมฺมานํ วิราคะประเสริฐกว่าธรรมทั้งหลาย” และในพระบาลีว่า “วิราคาวิมฺจุจติ เพราะสิ้นกำหนด ย่อมหลุดพ้น” ต่างกันอย่างไร ?

๒๕๕๕

ตอบ

วิราคะในพระบาลีแรกเป็นไวพจน์คือคำแทนชื่อพระนิพพาน . วิราคะในพระบาลีหลังเป็นชื่อของพระอริยมรรค . ฯ

๓๐. ไวพจน์แห่งวิราคะ ได้แก่อะไรบ้าง ?

๒๕๕๐, ๒๕๖๓

ตอบ

ได้แก่ . มทนิมมทโน . แปลว่า . ธรรมยังความเมาให้สร้าง . ปิสาสินโย . แปลว่า . ความนำเสียซึ่งความระหาย . อาลยสมุคฺชาโต . แปลว่า . ความถอนขึ้นด้วยดีซึ่งอาลัย . วัฏฏุปฺจเฉโท . แปลว่า . ความเข้าไปตัดเสียซึ่งวัฏฏะ . ตณฺหขโย . แปลว่า . ความสิ้นแห่งตัณหา . นิโรธो . แปลว่า . ความดับ . นิพฺพานํ . แปลว่า . ธรรมชาติหาเครื่องเสียบแทงมิได้ . ฯ

๓๑. ไวพจน์แห่งวิราคะว่า มทนิมมทโน ธรรมยังความเมาให้สร้าง ความเมาในที่นี้ หมายถึงความเมาในอะไร ?

๒๕๕๘

ตอบ

หมายถึง . ความเมาในอารมณ์อันยั่ววนให้เกิดความเมาทุกประการ . เช่น . ความถึงพร้อมแห่งชาติ . สกฺล . อีสริยะ . และบริวาร . หรือลาภ . ยศ . สรรเสริญ . สุข . หรือความเยาวยัย . ความหาโรคมิได้ . และ . ชีวิต . ฯ

๓๒. คำว่า มทนิมมทโน ธรรมยังความเมาให้สร้าง หมายถึงความเมาในอะไร ?

๒๕๖๑, ๒๕๖๖

ตอบ

หมายถึง . ความเมาในอารมณ์อันยั่ววนให้เกิดความเมาทุกประการ . เช่น . ชาติสกฺล . อีสริยะ . บริวาร . กิตฺติลาภ . ยศ . สรรเสริญ . สุข . กิตฺติ . ความเยาวยัย . ความไม่มีโรค . และชีวิต . กิตฺติ . นับเข้าใน . อารมณ์ประเภทนี้ ฯ

๓๓. วิราคะ ได้แก่อะไร ? คำว่า “วัฏฏุปฺจเฉโท ธรรมเข้าไปตัดเสียซึ่งวัฏฏะ” มีอธิบายว่าอย่างไร ?

๒๕๕๙

ตอบ

ได้แก่ . ความสิ้นกำหนด . ฯ

อธิบายว่า . วัฏฏะ . หมายถึงความเวียนว่ายตายเกิดด้วยอำนาจกิเลสกรรมและวิบาก . วิราคะเข้า . ไปตัดความเวียนว่ายตายเกิดนั้น . จึงเรียกว่า . วัฏฏุปฺจเฉโท . ธรรมเข้าไปตัดเสียซึ่งวัฏฏะ . ฯ

๓๔. คำว่า วัฏฏ ในคำว่า “วัฏฏุปฺจเฉโท” หมายถึงอะไร ? วัฏฏ นั้นชื่อว่าขาดสายด้วยอาการอย่างไร ?

๒๕๕๖

๓๕. วัฏฏะ ในคำว่า วัฏฏุปฺจเฉโท นั้น หมายถึงอะไร ? และตัดวัฏฏะได้อย่างไร ?

๒๕๖๖

๓๖. คำว่า วัฏฏุปฺจเฉโท ธรรมอันเข้าไปตัดซึ่งวัฏฏะ วัฏฏะนั้นหมายถึงอะไร ? และตัดขาดได้อย่างไร ?

๒๕๖๒, ๒๕๖๔

ตอบ คำถาม ๓ ข้อข้างบน ใช้คำตอบเดียวกัน

หมายถึง . ความเวียนเกิด . ด้วยอำนาจกิเลส . กรรม . วิบาก . ฯ

วัฏฏ . นั้นชื่อว่าขาดสายด้วยอาการที่ละกิเลสอันเป็นเบื้องต้นเสีย . ฯ

๓๗. ตัณหา เมื่อเกิดขึ้นย่อมเกิดที่ไหนและเมื่อดับย่อมดับที่ไหน ? ตัณหานั้นย่อมสิ้นไป เพราะธรรมอะไร ?

๒๕๖๐, ๒๕๖๕, ๒๕๖๗

ตอบ

เมื่อเกิดขึ้นย่อมเกิดในสิ่งเป็นที่รักที่ยินดีในโลก . เมื่อดับย่อมดับในสิ่งเป็นที่รักที่ยินดีในโลกนั่นเอง . ๑
ย่อมสิ้นไปเพราะวิราคะ . คือ . พระนิพพาน . ๑

๓๘. ความอยากที่เข้าลักษณะเป็นตัณหาและไม่เป็นตัณหานั้น ได้แก่ความอยากเช่นไร ? เพราะเหตุไร ?

๒๕๕๕

ตอบ

ความอยากที่เข้าลักษณะทำให้เกิดภพอีก . ประกอบด้วยความกำหนด . ด้วยอำนาจคามยินดี . เพลิดเพลินใน
อารมณ์นั้น . ๑ . อย่างนี้จัดเป็นตัณหา . เพราะเป็นทุกขสมุทัย . เหตุให้ทุกข์เกิด . ส่วนความอยากที่มีอยู่ปกติ .
ธรรมดาของคนทุกคน . แม้กระทั่งพระอริยเจ้า . เช่น . ความอยากข้าว . อยากน้ำ . เป็นต้น . ไม่จัดว่าเป็นตัณหา .
เพราะเป็นความอยากที่เป็นไปตามธรรมดาของสังขาร . ๑

๓๙. วิมุตติ ความหลุดพ้นนั้น ตัวหลุดพ้นคืออะไร ? หลุดพ้นจากอะไร ? ตัวรู้ว่าการหลุดพ้นคืออะไร ? จง
อ้าง หลักฐานประกอบด้วย

๒๕๕๓

ตอบ

ตัวหลุดพ้น . คือ . จิต . ๑

หลุดพ้นจากอาสวะทั้งหลาย . ตามพระบาลีว่า . กามาสวาปี . จิตตํ . วิมูจจิตถ . ภวาสวาปี . จิตตํ . วิมูจจิตถ .
อวิชชาสวาปี . จิตตํ . วิมูจจิตถ . จิตหลุดพ้นแล้ว . แม้จากอาสวะเนื่องด้วยกาม . จิตหลุดพ้นแล้ว . แม้จากอาสวะ
เนื่องด้วยภพ . จิต . หลุดพ้นแล้ว . แม้จากอาสวะเนื่องด้วยอวิชา . ๑

ญาณเป็นตัวรู้ . ตามพระบาลีว่า . วิมุตตสมิ . วิมุตตมิตติ . ญาณ . โหติ . เมื่อหลุดพ้นแล้ว . ญาณว่าหลุดพ้นแล้ว . ย่อม
มี . ๑

๔๐. บาลีอุทเทสว่า วิมุตตสมิ วิมุตตมิตติ ญาณ โหติ แปลว่า เมื่อหลุดพ้นแล้ว ญาณว่าหลุดพ้น
แล้ว ย่อมมีใครเป็นผู้หลุดพ้น ? และหลุดพ้นจากอะไร ?

๒๕๕๑, ๒๕๖๑

ตอบ

จิตเป็นผู้หลุดพ้น . ๑

พ้นจากอาสวะ . ๓ . ๑

๔๑. ความเชื่อว่ามีพระเจ้าผู้สร้าง ทำการอันนอบน้อมและบวงสรวงเป็นอาทิ จัดเข้าในอาสวะข้อไหน ?

๒๕๕๖

ตอบ

จัดเข้าในอวิชชาสวะ . ๑

๔๒. ในวิมุตติ ๕ วิมุตติใดจัดเข้าใน อริยมรรค อริยผล นิพพาน ?

๒๕๕๔, ๒๕๖๐

ตอบ

สมุจเฉทวิมุตติ . จัดเข้าในอริยมรรค . ปฏิปัสสัทธิวิมุตติ . จัดเข้าในอริยผล . นิสสรณวิมุตติ . จัดเข้าในนิพพาน . ๑

๔๓. ในวิมุตติ ๕ อย่างไหนเป็นโลกียะ อย่างไหนเป็นโลกุตตระ ?

๒๕๖๒

ตอบ

ตทั้งควมุตติ . วิกขมณวมุตติ . เป็นโลกียะ . สมุจเฉทวมุตติ . ปฏิปัสสัทธิวมุตติ . นิสสรณวมุตติ . เป็นโลกุตตระ . ๑

๔๔. ความหลุดพ้นอย่างไรเป็นสมุจเฉทวิมุตติ ? จัดเป็นโลกียะหรือโลกุตตระ ?

๒๕๕๙, ๒๕๖๕

ตอบ

ความหลุดพ้นด้วยการตัดกิเลสได้เด็ดขาด . ได้แก่อริยมรรค . ๆ

จัดเป็นโลกุตตระ . ๆ

๔๕. วิมุตติ เป็นโลกียธรรม หรือโลกุตตรธรรม ? เป็นสาสวะหรืออนาสวะ ?

๒๕๕๐

ตอบ

ถ้าเพ่งถึงวิมุตติที่สืบเนื่องมาจากนิพพิทาและวิราคะแล้ว . ก็เป็นโลกุตตระและอนาสวะอย่างเดียว . ถ้าเพ่งถึงวิมุตติ . ๕ . วิมุตติเป็นโลกียะก็มี . เป็นสาสวะก็มี . คือตทั้งควิมุตติและวิกขัมภนวิมุตติ . เป็นโลกียะและเป็นสาสวะวิมุตติอีก . ๓ . ที่เหลือ . เป็นโลกุตตระและเป็นอนาสวะ . ๆ

๔ . วิสุทธิ . ความหมดจด . ๆ

๔๖. พระบาลีว่า “ปญ าย ปริสุขมติ บุคคลย่อมหมดจดด้วยปัญญา” มีอธิบายอย่างไร ?

๒๕๖๐

ตอบ

มีอธิบายว่า . ผู้พิจารณาเห็นด้วยปัญญาว่า . สังขารไม่เที่ยง . เป็นทุกข์ . เป็นอนัตตา . เกิดความเบื่อ .หน่ายแล้ว
วางเฉยในสังขารนั้น . ไม่ยินดีไม่ยินร้าย . ได้บรรลุอริยมรรคอรียผล . ความหมดจดย่อมเกิดด้วย . ปัญญาอย่างนี้ . ๆ

๔๗. ลัทธิบางอย่างมีหลักการว่า ทำบาปแล้วบริสุทธิ์หมดจดได้ด้วยการอาบน้ำ ด้วยการบวงสรวง ด้วยการ สวดอ้อนวอน เป็นต้น ในฝ่ายพระพุทธศาสนากล่าวถึงเรื่องนี้ว่าอย่างไร ? จงอ้างหลักฐาน

๒๕๕๒

ตอบ

พระพุทธศาสนามีหลักว่า . บุคคลทำบาปเอง . ย่อมเศร้าหมองเอง . ไม่ทำบาปเอง . ย่อมบริสุทธิ์ . หมดจดเอง . ความหมดจดและความเศร้าหมองเป็นของเฉพาะตัว . ผู้อื่นทำผู้อื่นให้หมดจดหรือเศร้าหมอง . ไม่ได้ . ความบริสุทธิ์
ภายในย่อมมีด้วยปัญญา . ๆ

มีพระบาลีแสดงไว้ว่า . ปญ าย . ปริสุขมติ . บุคคลย่อมบริสุทธิ์ได้ด้วยปัญญา . และว่า . อุตตนา . ว . กตํ . ปาปํ .
อุตตนา . สงกิลิสฺสติ . อุตตนา . อกตํ . ปาปํ . อุตตนา . ว . วิสุขมติ . สุทธิ . อสุทธิ . ปจฺจตฺตํ . นาญโ . อญ . ํ .
วิโสธเย . แปลว่า . ทำบาปเอง . ย่อมเศร้าหมองเอง . ไม่ทำบาปเอง . ย่อมหมดจดเอง . ความหมดจดและ . ความ
เศร้าหมองของเฉพาะตน . คนอื่นยังคนอื่นให้หมดจดหาได้ไม่ . ๆ

๔๘. วิสุทธิ ๗ แต่ละอย่าง ๆ จัดเข้าในไตรสิกขาได้อย่างไร ?

๒๕๕๗

ตอบ

ศีลวิสุทธิ . จัดเข้าในศีลสิกขา . จิตตวิสุทธิ . จัดเข้าในจิตตสิกขา . ญาณวิสุทธิ . จัดเข้าในปัญญาสิกขา . ๆ

๔๙. จงสงเคราะห์มรรคมีองค์ ๘ เข้าในวิสุทธิ ๗ มาดู ๆ

๒๕๕๔, ๒๕๕๘, ๒๕๖๐

ตอบ

สัมมาวาจา . สัมมากัมมันตะ . สัมมาอาชีวะ . จัดเข้าในศีลวิสุทธิ . สัมมาวายามะ . สัมมาสติ . สัมมาสมาธิ . จัดเข้า
ในจิตตวิสุทธิ . สัมมาทิฐิ . สัมมาสังกัปปะ . จัดเข้าในญาณวิสุทธิ . กังขาวิตรณวิสุทธิ . มัคคามัคคญาณทัสสนวิสุทธิ .
ปฏิบัติญาณทัสสนวิสุทธิ . ญาณทัสสนวิสุทธิ . ๆ

๕๐. ธรรมอะไรพระพุทธเจ้าตรัสว่าเป็นยอดแห่งสังฆธรรม ? เพราะเหตุไร ?

๒๕๕๐, ๒๕๕๙, ๒๕๖๒, ๒๕๖๗

ตอบ

อริยสัจจกัมมรรคเป็นยอดแห่งสังฆธรรม . ๑

เพราะองค์ . ๘ . ของอริยสัจจกัมมรรค . ล้วนเป็นธรรมที่ดี . รวมกันทั้ง . ๘ . องค์ . ย่อมเป็นธรรมดียิ่ง . และเป็นทาง
เดียวนำไปถึงความดับทุกข์ . หรือถึงความหมดจดแห่งทัสสนะ . ๑

๕ . สันติ . ความสงบ . ๑

๕๑. สันติ แปลว่าอะไร ? เป็นโลกียะ หรือโลกุตตระ ?

๒๕๖๐, ๒๕๖๗

ตอบ

สันติ . แปลว่า . ความสงบ . ๑

เป็นได้ทั้งโลกียะและโลกุตตระ . ๑

๕๒. สันติความสงบ หมายถึงสงบอะไร ? ผู้มุ่งสันติสุขอย่างแท้จริง ท่านสอนให้ละอะไร ?

๒๕๖๓

ตอบ

หมายถึง . สงบกาย . วาจา . ใจ . ๑

ท่านสอนให้ละโลกามิส . คือ . รูป . เสียง . กลิ่น . รส . โผฏฐัพพะ . อันน่าปรารถนา . น่าใคร่ . น่าชอบใจ . ๑

๕๓. สันติ ความสงบ เกิดขึ้นที่ใด ? มีปฏิบัติที่จะดำเนินอย่างไร ?

๒๕๕๙, ๒๕๖๕

ตอบ

เกิดขึ้นที่กาย . วาจา . ใจ . ๑

มีปฏิบัติที่จะดำเนิน . คือ . ปฏิบัติกาย . วาจา . ใจ . ให้สงบจากโทษเวรภัย . ด้วยการละโลกามิส . คือ . กามคุณ .
๕ . ๑

๕๔. บาลีแสดงปฏิบัติแห่งสันติว่า ผู้เพ่งความสงบพึงละอามิสในโลกเสีย ความสงบ ได้แก่อะไร ?
อามิส ได้แก่อะไร ? เพราะเหตุไรจึงเรียกว่าอามิส ?

๒๕๕๐

ตอบ

ได้แก่ . ความเรียบร้อยทางกายทางวาจาและทางใจ . ๑

ได้แก่ . ปัญจพิธกามคุณ . คือ . รูป . เสียง . กลิ่น . รส . โผฏฐัพพะ . อันน่าปรารถนาน่าใคร่น่าชอบใจ . ๑

เพราะเป็นเครื่องล่อใจให้ติดในโลก . ๑

๕๕. พระพุทธพจน์ว่า ผู้เพ่งความสงบพึงละอามิสในโลกเสีย คำว่าอามิสในโลก หมายถึงอะไร ? และละ
เหล่านั้นได้ด้วยวิธีใด ?

๒๕๖๒

ตอบ

หมายถึง . กามคุณ . ๕ . คือ . รูป . เสียง . กลิ่น . รส . โผฏฐัพพะ . อันน่าปรารถนา . น่าใคร่น่าพอใจ . ๑

ละได้ด้วยการทำใจมิให้ติดในสิ่งเหล่านั้น . ๑

๕๖. โลกาภิธ คืออะไร ? ที่ได้ชื่อนั้นเพราะเหตุไร ?

๒๕๖๑, ๒๕๖๔, ๒๕๖๖

ตอบ

คือ · กามคุณ · ๕ · ได้แก่ · รูป · เสียง · กลิ่น · รส · โผฏฐัพพะ · อันน่าปรารถนา · น่าใคร่ · น่าชอบใจ · ๑
เพราะเป็นเครื่องล่อใจให้ติดอยู่ในโลกดุนหะอันเบ็ดเกี่ยวไว้นั้น · ๑

๕๗. สันติ ความสงบ เป็นโลกิยะหรือโลกุตตระ ? จงตอบโดยอ้างพระบาลีมาประกอบ ?

๒๕๕๓

ตอบ

เป็นได้ทั้งโลกิยะและโลกุตตระ · ๑

ที่เป็นโลกิยะได้ในบาลีว่า · น · หิ · รุณเณน · โสเกน · สนตี · ปโปติ · เจตโส · บุคคลย่อมถึงความ · สงบแห่งจิต · ด้วยร้องไห้ · ด้วยเศร้าโศกก็หาไม่ · ที่เป็นโลกุตตระได้ในบาลีว่า · โลกาภิธ · ปชเห · สนติเปกโข · ผู้เพ่งสันติพึงละ · โลกาภิธเสีย · ๑

๖ · นิพพาน · ความดับทุกข์ · ๑

สงบแห่งจิต ด้วยร้องไห้ ด้วยเศร้าโศกก็หาไม่

๕๘. สอุปาทิเสสนิพพาน กับ อนุปาทิเสสนิพพาน ต่างกันอย่างไร ?

๒๕๖๓

๕๙. สอุปาทิเสสนิพพาน กับ อนุปาทิเสสนิพพาน ต่างกันอย่างไร ? พระบาลีว่า เตส วูปสโม สุโข ความ · เข้าไปสงบแห่งสังขารเหล่านั้นเป็นสุข จัดเป็นนิพพานชนิดใด ?

๒๕๕๑

ตอบ คำถาม ๒ ข้อข้างบน ใช้คำตอบเดียวกัน

ต่างกัน · คือ · สอุปาทิเสสนิพพาน · เป็นความดับกิเลสที่ยังมีเบญจขันธ์เหลือ · ส่วนอนุปาทิเสสนิพพาน · เป็นความ · ดับกิเลสที่ไม่มีเบญจขันธ์เหลือ · ๑

เป็นอนุปาทิเสสนิพพาน · ๑

๖๐. คำว่า อุปาทิ ในคำว่า สอุปาทิเสสนิพพาน หมายถึงอะไร ?

๒๕๕๗

ตอบ

หมายถึง · ขันธ์ · ๕ · (ขันธ์ปัญจก) · ๑

๖๑. พระศาสดาทรงสอนภิกษุโดยยกเอาเรื่องมาเป็นอุปมาว่า สิญจ ภิกขุ อิมํ นาวิ ลิตตา เต ลหุเมสสติ แปลว่า ภิกษุ เธอจงวิตเรื่อนี้ เรือนเธอวิตแล้วจักพลันถึง มีอธิบายโดยย่อว่าอย่างไร ?

๒๕๕๔

ตอบ

มีอธิบายโดยย่อว่า · เรือ · หมายถึง · อตภาพ · วิตเรื่อ · คือ · วิตน้ำที่รั่วเข้าในเรือ · ซึ่งหมายถึงการบรรเทาภิเลส · และบาปธรรม · ที่ไหลเข้ามาท่วม · ทับจิตใจให้บางเบา · จนขจัดได้ขาด · เมื่ออตภาพนี้เบาจักปฏิบัติเพื่อไปสู่พระ · นิพพานได้เร็ว · ๑

๖๒. พระบาลีว่า สิญจ ภิกขุ อิมํ นาวิ แปลว่า ภิกษุ เธอจงวิตเรื่อนี้ คำว่า เรือ และคำว่า วิต ในที่นี้ หมายถึงอะไร ?

๒๕๕๑

ตอบ

เรือ · หมายถึง · อตภาพร่างกาย · วิต · หมายถึง · บรรเทาภิเลสและบาปธรรมเสียให้บางเบาจนขจัดได้ขาด · ๑

๖๓. พระบาลีว่า “สพฺพูปธิปฺปนิสฺสคฺโค ธรรมเป็นที่สละอุปธิทั้งปวง” ในคำนี้ อุปธิ เป็นชื่อของอะไรได้บ้าง ? แต่ละอย่างมีอธิบายว่าอย่างไร ?

๒๕๕๙

ตอบ

เป็นชื่อของกิเลสและปัญญาชั้น ๓

ที่เป็นชื่อของกิเลส . มีอธิบายว่า . เข้าไปทรงคือเข้าครอง . ที่เป็นชื่อแห่งปัญญาชั้น ๓ . มีอธิบายว่า . เข้าไปทรงคือหอบไวซึ่งทุกข์ . ๓

๖๔. พระบาลีว่า “นิกฺขิปปิตฺวา ครุํ ภารํ อนุ ภารํ อนาทิย ปลงภาระอันหนักเสียแล้ว ไม่ถือเอาภาระอันอื่น” ถ้ามว่า “ภาระ” “การไม่ถือเอาภาระ” “การปลงภาระ” ได้แก่อะไร ?

๒๕๕๖

ตอบ

ภาระ . ได้แก่ . เบญจขันธ์ . ๓

การไม่ถือเอาภาระ . ได้แก่ . การไม่ถือเอาเบญจขันธ์ด้วยอุปาทาน . ๓

การปลงภาระ . ได้แก่ . การถอนอุปาทานในเบญจขันธ์ ๓

๖๕. ข้อความว่า ปลงภาระอันหนักเสียแล้ว ไม่ถือเอาภาระอันอื่น ดังนี้ มีอธิบายอย่างไร ?

๒๕๕๒, ๒๕๖๑

ตอบ

อธิบายว่า . ภาระหมายเอาเบญจขันธ์ . การปลงภาระหมายเอาการถอนอุปาทาน . การไม่ถือเอาภาระอื่น . หมายเอาการไม่ถือเบญจขันธ์อื่นด้วยอุปาทาน . ๓

คติ ๒

๖๖. คติ คืออะไร ? สัตว์โลกที่ตายไปแล้ว มีคติเป็นอย่างไรบ้าง ?

๒๕๕๙, ๒๕๖๔, ๒๕๖๖

ตอบ

คือ . ภูมิหรือภพเป็นที่ไปหลังจากตายแล้ว . ๓

มีคติเป็น . ๒ . คือ . ๑ . ทุกคติ . ภูมิเป็นที่ไปข้างชั่ว . ซึ่งเกิดจากการประพฤติกรรมทุจริตทางกายวาจาใจ . ๒ . สุขคติ . ภูมิเป็นที่ไปข้างดี . ซึ่งเกิดจากการประพฤติกรรมสุจริตทางกายวาจาใจ . ๓

๖๗. ในส่วนสังสารวัฏ สัตว์โลกตายแล้วมีคติเป็นอย่างไร ? จงอ้างบาลีประกอบ

๒๕๕๑

ตอบ

มีคติเป็น . ๒ . คือ . สุขคติ . มีบาลีว่า . จิตฺเต . อสงฺกิลิฏฺเฐ . สุขคติ . ปาฏิกงฺขา . และทุกคติ . มีบาลีว่า . จิตฺเต . สงฺกิลิฏฺเฐ . ทุกคติ . ปาฏิกงฺขา . ๓

๖๘. ในส่วนสังสารวัฏ สัตว์โลกตายแล้วมีคติคือที่ไปเป็นอย่างไร ? มีอุทเทสบาลีแสดงไว้อย่างไร ?

๒๕๖๕

ตอบ

สัตว์โลกตายแล้วมีคติเป็น . ๒ . คือ . สุขคติและทุกคติ . ๓

มีอุทเทสบาลีแสดงว่า . จิตฺเต . สงฺกิลิฏฺเฐ . ทุกคติ . ปาฏิกงฺขา . เมื่อจิตเศร้าหมองแล้ว . ทุกคติเป็นอันต้องหวัง . จิตฺเต . อสงฺกิลิฏฺเฐ . สุขคติ . ปาฏิกงฺขา . เมื่อจิตไม่เศร้าหมองแล้ว . สุขคติเป็นอันหวังได้ . ๓

๖๙. สัตว์โลกตายแล้วมีคติเป็นอย่างไร ? มีพระบาลีแสดงไว้อย่างไร ?

๒๕๕๒, ๒๕๖๐

ตอบ

มีคติเป็น ๒ คือ สุกฺติและทุคฺติ . ๑

มีพระบาลีแสดงไว้ว่า . จิตฺเต . อสงฺกิลฺลฺเ . สุกฺติ . ปาฏิกงฺขา . เมื่อจิตไม่เศร้าหมองแล้ว . สุกฺติเป็นอันหวังได้ . จิตฺเต . อสงฺกิลฺลฺเ . ทุคฺติ . ปาฏิกงฺขา . เมื่อจิตเศร้าหมองแล้ว . ทุคฺติเป็นอันต้องหวัง . ๑

๗๐. ในพระบาลีว่า “จิตฺเต อสงฺกิลฺลฺเ ทุคฺติ ปาฏิกงฺขา เมื่อใจเศร้าหมอง ต้องประสบทุคฺติ” ทุคฺติ คืออะไร ? มีอะไรบ้าง ?

๒๕๖๑

ตอบ

คือ . ภูมิเป็นที่ไปข้างชั่ว . ๑

มีอบาย . ทุคฺติ . วินิบาต . นรก . (ตามนัยอรรถกถา . มี ๔ คือ . นรก . สัตว์เดรัจฉาน . เปต . อสุรกาย) . ๑

๗๑. ในพระบาลีว่า “จิตฺเต อสงฺกิลฺลฺเ ทุคฺติ ปาฏิกงฺขา เมื่อใจเศร้าหมองต้องประสบทุคฺติ” ทุคฺติคืออะไร ? มีอะไรบ้าง ?

๒๕๖๗

ตอบ

คือ . ภูมิเป็นที่ไปข้างชั่ว . ๑

มีอบาย . ทุคฺติ . วินิบาต . นรก . ๑

๗๒. คำว่า สุกฺติ ในพระบาลีว่า จิตฺเต อสงฺกิลฺลฺเ สุกฺติ ปาฏิกงฺขา คืออะไร ? มีอะไรบ้าง ?

๒๕๕๓

ตอบ

คือ . ภูมิเป็นที่ไปข้างดี . ๑

มี . เทวะ . ๑ . มนุสฺส . ๑ . หรือ . สุกฺติ . ๑ . โลกสวรรค์ . ๑ . ๑

๗๓. อบาย คืออะไร ? ในอรรถกถาแจกไว้เป็น ๔ อย่าง อะไรบ้าง ?

๒๕๕๗, ๒๕๖๓

ตอบ

คือ . โลกที่ปราศจากความเจริญ . ๑

มีนิริยะ . ตีรจฺฉานโยนิ . ปิตติวิสยะ . อสุรกาย . ๑

สมถกัมมัฏฐานและพระพุทฺธคุณกถา . ๑ . หัวใจสมถกัมมัฏฐาน . ๑

สมถกัมมัฏฐานและพระพุทฺธคุณกถา

๗๔. เพราะเหตุไร พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงทรงชักนำให้บำเพ็ญสมาธิ ? หัวใจสมถกัมมัฏฐานมีอะไรบ้าง

๒๕๕๐

ตอบ

เพราะใจที่อบรมดีแล้ว . ย่อมเป็นไปเพื่อประโยชน์อันใหญ่ . เป็นกำลังสำคัญในอันจะให้คิดเห็น . อรรถธรรมและเหตุผลอันสุขุมลุ่มลึก . พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงตรัสไว้ในพระบาลีว่า . สมาธิโต . ยถาภูตํ . ปชานาติ . ผู้มีใจตั้งมั่นแล้ว . ย่อมรู้ตามเป็นจริง . ๑

มีกายคตาสติเมตตา . พุทฺธานุสสติ . กสิณ . จตุธาตุวัตถตานะ . ๑

๗๕. สมถกัมมัฏฐาน กับ วิปัสสนากัมมัฏฐาน ต่างกันอย่างไร ? หัวใจสมถกัมมัฏฐานมีอะไรบ้าง ?

๒๕๕๗

ตอบ

สมถกัมมัฏฐาน . คือ . กัมมัฏฐานเป็นอุบายเครื่องสงบใจ . วิปัสสนากัมมัฏฐาน . คือ . กัมมัฏฐานเป็นอุบายเครื่อง
เรื่องปัญญา . ๑

มีกายาคตาสติ . เมตตา . พุทธานุสสติ . กสิณ . และจตุราตฺตวัตถตาน . ๑

๗๖. สมถะ กับ วิปัสสนา ให้ผลต่างกันอย่างไร ?

๒๕๖๐

ตอบ

ให้ผลต่างกัณดั่งนี้ . สมถะ . ให้ผลคือทำให้ใจสงบระงับจากนิรวรณทั้ง . ๕ . ส่วนวิปัสสนา . ให้ผลคือทำให้ได้ปัญญา
เห็นสภาวะธรรม . ตามความเป็นจริง . ๑

๗๗. สมถะ กับ วิปัสสนา ให้ผลต่างกันอย่างไร ?

๒๕๖๔

ตอบ

ให้ผลต่างกัณดั่งนี้ . สมถะ . ให้ผลอย่างต่ำ . ทำให้ระงับนิรวรณได้ . อย่างสูง . ทำให้เข้าถึงฌานต่าง . ๑ . ได้ . ส่วน
วิปัสสนา . ให้ผลอย่างต่ำ . ทำให้ได้ปัญญาเห็นสัจธรรม . อย่างสูง . ทำให้ได้บรรลุอรุณผล . พ้นจาก . สังสารทุกข์ . ๑

๗๘. สมถกัมมัฏฐาน และวิปัสสนากัมมัฏฐาน ให้ผลต่างกันอย่างไร ?

๒๕๖๖

ตอบ

ให้ผลต่างกัณดั่งนี้ . สมถกัมมัฏฐาน . ให้ผลอย่างต่ำ . คือทำให้ระงับนิรวรณบางอย่างได้ . อย่างสูง . คือทำให้บรรลุ
ฌาน . ต่าง . ๑ . มีปฐมฌาน . เป็นต้น . วิปัสสนากัมมัฏฐาน . ให้ผลอย่างต่ำ . คือทำให้ได้ปัญญาเห็นสัจธรรม .
อย่างสูง . คือทำให้บรรลุ . พระนิพพาน . ๑

๗๙. กัมมัฏฐานต่อไปนี้ คือ กสิณ จตุราตฺตวัตถานะ พุทธานุสสติ เป็นที่สบายแก่คนผู้มักถูกนิรวรณ ข้อใด
ครอบงำ ?

๒๕๕๔

ตอบ

กสิณ . เป็นที่สบายแก่คนผู้มักถูกอุทัจจกุกุจะครอบงำ . จตุราตฺตวัตถานะ . เป็นที่สบายแก่คนผู้มักถูกวิจิจจ
ครอบงำ . พุทธานุสสติ . เป็นที่สบายแก่คนผู้มักถูกถีนมิทระครอบงำ . ๑

๘๐. กัมมัฏฐานที่พระอุปัชฌาย์สอนแก่ผู้บรรพชาอุปสมบทว่า เกสา โลมา นขา ทนตา ตโจ ตโจ ทนตา
นขา โลมา เกสา นั้น จัดเข้าใน สติปัฏฐานข้อใด ? ให้พิจารณาอย่างไร ?

๒๕๕๕

ตอบ

จัดเข้าในกายานุปัสสนาสติปัฏฐาน . ๑

ให้พิจารณาบ่อยใจให้เห็นเป็นของน่าเกลียดปฏิกุล . ทั้งในกายตน . ทั้งในกายผู้อื่น . ๑

นิรวรณ๕ . ๑

นิวรรณ์๕

๘๑. นิวรรณ์ คืออะไร ? เมื่อจิตถูกนิวรรณ์นั้น ๆ ครอบงำ ควรใช้กัมมัญฐานบทยใดเป็นเครื่องแก้ ?

๒๕๕๓

ตอบ

คือ · ธรรมอันกั้นจิตไม่ให้บรรลุความดี · ฯ

กามฉันท · ใช้สุกัมมัญฐาน · หรือกายคตาสติเป็นเครื่องแก้ · พยาบาท · ใช้เมตตา · กรุณา · มุทิตา · พรหมวิหาร · ๓ · ข้อตันเป็นเครื่องแก้ · ถีนมิทระ · ใช้อนุสสติกัมมัญฐานเป็นเครื่องแก้ · อุทธัจจกุกกัจจะ · ใช้กสิณ · หรือมรณัสสติเป็นเครื่องแก้ · วิจิกิจฉา · ใช้ธาตุกัมมัญฐาน · หรือวิปัสสนากัมมัญฐานเป็นเครื่องแก้ · ฯ

ฌาณ

๘๒. ปฐมฌาณ ประกอบด้วยองค์เท่าไร ? อะไรบ้าง ?

๒๕๕๗

ตอบ

ด้วยองค์ · ๕ · ฯ

คือ · วิตก · วิจาร์ · ปีติ · สุข · เอกัคคตา · ฯ

๒ · สมถภาวนา · สติปัฏฐาน · ๔ · ฯ

สติปัฏฐาน ๔

๘๓. สติปัฏฐาน ๔ คืออะไรบ้าง ? การพิจารณาผม ขน เล็บ ฟัน หนัง โดยความเป็นของ ปฏิภูล จัดเข้า ในสติปัฏฐานข้อไหน ?

๒๕๕๘, ๒๕๖๕

๘๔. สติปัฏฐาน ๔ คืออะไรบ้าง ? การกำหนดลมหายใจเข้าออก ชื่อว่าเจริญสติปัฏฐาน ข้อไหน ?

๒๕๖๓, ๒๕๖๗

ตอบ คำถาม ๒ ข้อข้างบน ใช้คำตอบเดียวกัน

คือ · กายานุปัสสนาสติปัฏฐาน · เวทนานุปัสสนาสติปัฏฐาน · จิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน · และธรรมานุ- ปัสสนาสติปัฏฐาน · ฯ

ชื่อว่าเจริญกายานุปัสสนาสติปัฏฐาน · ฯ

อารมณ์สมถกัมมัญฐาน · ๔๐ · หมวดที่ · ๑ · กสิณ · ๑๐ · ฯ

หมวดที่ ๓ อนุสสติ ๑๐

๘๕. เจริญมรณัสสติดังไรจึงจะบรรเทาความเมาในชีวิต ไม่ติดในโลภธรรม ?

๒๕๖๒

๘๖. เจริญมรณัสสติดังไรจึงจะแยบคาย ?

๒๕๖๐

ตอบ คำถาม ๒ ข้อข้างบน ใช้คำตอบเดียวกัน

เจริญพร้อมด้วยองค์ · ๓ · คือ · สติ · ระลึกถึงความตาย · ๑ · ญาณ · รู้ว่าความตายจักมีแก่ตน · ๑ · เกิดสังเวช สลดใจ · ๑ · เจริญอย่างนี้จึงจะแยบคาย · ฯ

๘๗. กายคตาสติกัมมัฏฐาน กับ อสุภกัมมัฏฐาน มีอารมณ์ต่างกันอย่างไร ? แก่นิรณชิตได้ ?

๒๕๕๕

ตอบ

กายคตาสติกัมมัฏฐาน · มีอาการ · ๓๒ · ในร่างกายเป็นอารมณ์ · อสุภกัมมัฏฐาน · มีซากศพเป็นอารมณ์ · ๗
แก้ด้วยกามฉันทนิรณ · ๗

หมวดที่ ๔ พรหมวิหาร ๔

๘๘. ผู้เจริญเมตตาเป็นประจำ ย่อมได้รับอานิสงส์อะไรบ้าง ? จงตอบมา ๓ ประการ

๒๕๕๘, ๒๕๖๖

ตอบ

ได้รับอานิสงส์อย่างนี้ · ๑. · หลับอยู่ก็เป็นสุข · ๒. · ตื่นอยู่ก็เป็นสุข · ๓. · ไม่ฝันเห็นสิ่งลามก · ๔. · เป็นที่รักของ
มนุษย์ทั้งหลาย · ๕. · เป็นที่รักของอมนุษย์ทั้งหลาย · ๖. · เทวดาทั้งหลายย่อมรักษา · ๗. · ไฟไม่ไหม้ · พืชหรือ
ศัสตราวุธทั้งหลายไม่อาจประทุษร้าย · ๘. · จิตย่อมตั้งมั่นได้เร็วพลัน · ๙. · ผิวพรรณย่อมผ่องใสงดงาม · ๑๐. · ไม่
หลงหากาลกิริยา · คือเมื่อจะตายย่อมได้สติ · ๑๑. · เมื่อตายแล้วแม้เกิดอีก · ก็ย่อมเกิดในที่ดีเป็นที่สวัสดี · ถ้าไม่
เสื่อมจากฌาน · ก็ไปเกิดใน · พรหมโลก · ๗

๘๙. จงแสดงวิธีเจริญมูทิตา พร้อมทั้งอานิสงส์แห่งการเจริญ พอเป็นตัวอย่าง ?

๒๕๖๒, ๒๕๖๔

ตอบ

วิธีเจริญมูทิตานั้นดังนี้ · เมื่อได้เห็นหรือได้ยินมนุษย์หรือสัตว์ · เป็นอยู่สุขสบาย · เจริญรุ่งเรืองด้วย · สุขสมบัติ · พึง
ทำจิตใจให้ชื่นชมยินดี · แล้วแผ่มูทิตาจิตไปว่า · สัตว์ผู้นี้หนอบริบูรณ์ยิ่งนัก · มีสุขสมบัติมาก · จงเจริญยงยืนด้วยสุข
สมบัติยิ่ง · ๗ · เกิด · เมื่อเจริญอยู่เนื่อง · ๗ · ย่อมได้รับอานิสงส์ · คือจะละความริษยา · ในสมบัติของผู้อื่นได้ · ๗
หมวดที่ · ๖ · จตุธาตุววัตถาน · ๑ · ๗

หมวดที่ ๖ จตุธาตุววัตถาน ๑

๙๐. จตุธาตุววัตถานกัมมัฏฐาน คืออะไร ? ผู้เจริญกัมมัฏฐานนี้จะพึงกำหนดพิจารณาอย่างไร ?

๒๕๕๓

ตอบ

คือ · ความกำหนดหมายซึ่งธาตุ · ๔ · โดยสภาวะความเป็นเองของธาตุ · ๗
พึงกำหนดพิจารณาทั้งกายตนเองและกายผู้อื่นให้เห็นเป็นแต่สักว่าธาตุ · และพึงกำหนดให้รู้จัก · ธาตุภายใน
ภายนอก · ให้เห็นเป็นแต่สักว่าธาตุไปหมดทั้งโลก · ไม่ใช่สัตว์ไม่ใช่บุคคล · ๗

๙๑. บรรดาอาการ ๓๒ ประการนั้น ส่วนที่เป็นอาโปธาตุมีอะไรบ้าง ?

๒๕๕๘

ตอบ

มีติ · เสมหะ · น้ำเหลือง · เลือด · เหงื่อ · มันทัน · น้ำตา · มันทลว · น้ำลาย · น้ำมูก · ไขข้อ · มูตร · ๗
จรีต · ๖ · ๗

จริต ๖

๙๒. จริต คืออะไร ? เพราะเหตุใดจึงต้องเจริญกัมมฐานให้เหมาะกับจริตของตน ?

๒๕๕๑, ๒๕๖๗

ตอบ

คือ · ความประพฤติเป็นปกติของบุคคล · ฯ

เพราะกัมมฐานแต่ละอย่างก็เป็นที่สบายของคนแต่ละจริต · ถ้าเจริญไม่เหมาะกับจริต · กรรมฐาน · ก็จะสำเร็จได้โดยยาก · ฯ

๙๓. คนสัทธาจริตมีนิสัยอย่างไร ? คนประเภทนี้ควรเจริญกัมมฐานบทใด ?

๒๕๖๔

ตอบ

มีนิสัยเชื่อง่าย · ฯ ในถ้อยคำวาจาที่กล่าวดีและชั่ว · ที่เป็นบุญและเป็นบาป · เป็นต้น · ฯ

ควรเจริญอุสสติกัมมฐาน · ๖ · ประการ · คือ · พุทธานุสสติ · อัมมานุสสติสังฆานุสสติ · สีลานุสสติ · จาคานุสสติ · และเทวตานุสสติ · ฯ

๙๔. คนสัทธาจริตมีนิสัยอย่างไร ? คนประเภทนี้ควรเจริญกัมมฐานใดบ้าง ?

๒๕๖๖

ตอบ

มีนิสัยเชื่อง่ายโดยไม่พิจารณาถึงเหตุผล · ฯ

ควรเจริญอุสสติกัมมฐาน · ๖ · ประการ · คือ · พุทธานุสสติ · อัมมานุสสติสังฆานุสสติ · สีลานุสสติ · จาคานุสสติ · และเทวตานุสสติ · อย่างใดอย่างหนึ่ง · ฯ

๙๕. คนวิตกจริตมีนิสัยอย่างไร ? คนประเภทนี้ควรเจริญกัมมฐานบทใด ?

๒๕๖๑

ตอบ

ชอบคิดมาก · ฟุ้งซ่าน · ฯ

ควรเจริญอานาปานัสสติกัมมฐาน · ฯ

๙๖. คนวิตกจริตมีนิสัยอย่างไร ? คนประเภทนี้ควรเจริญกัมมฐานบทใด ?

๒๕๖๕

ตอบ

ชอบคิดฟุ้งซ่าน · ตรึกตรองไม่ค่อยลง · รู้เห็นไม่ตลอด · นึกคิดเรื่องเล็กน้อยกลายเป็นเรื่องใหญ่ ฯ

ควรเจริญอานาปานัสสติกัมมฐาน · ฯ

นิมิต · ๓ · ฯ

นิมิต ๓

๙๗. ในสมถกรรมฐาน ๔๐ ประการ มีนิมิตและภาวนากี่อย่าง ? อะไรบ้าง ?

๒๕๕๘

ตอบ

มีนิมิต · ๓ · คือบริกรรมนิมิต · อุกคหนิมิต · และปฏิกาคนิมิต · และมีภาวนา · ๓ · คือบริกรรม · ภาวนา · อุปจารภาวนา · และอัปปนาภาวนา · ฯ

ฌานสมาบัติ · ๒ · ฯ

ฉานสมาบัติ ๒

๙๘. พระโยคาวจรสำเร็จปฐมฉานแล้ว ควรกระทำให้นานาญด้วยวิธีทั้ง ๕ ก่อนที่จะเจริญทุติยฉานต่อไป เพราะเหตุใด ?

๒๕๕๒

ตอบ

เพราะถ้าไม่ชำนาญในปฐมฉานแล้ว . เมื่อเจริญทุติยฉานต่อไปก็จะเสื่อมจากปฐมฉานและ . ทุติยฉานทั้ง . ๒ . ฝ่าย . ๆ

๓. . พระพุทธคุณกถา . พระพุทธคุณ . ๙ . ๆ

พระพุทธคุณ ๙

๙๙. คุณของพระธรรมส่วนปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธ โดยย่อว่าอย่างไร ? จงอธิบาย

๒๕๕๖

ตอบ

คุณของปริยัติธรรม . คือให้รู้วิธีบำเพ็ญศีล . สมาธิ . ปัญญา . คุณของปฏิบัติธรรม . คือทำกาย . วาจา . ใจ . ให้บริสุทธิ์จนบรรลุธรรมผล . นิพพาน . คุณของปฏิเวธธรรม . คือละกิเลสเป็นสมุจเฉตพหุ . บรรลุถึงความสุขอย่างยิ่ง . ๆ

๑๐๐. จงจัด นวพรคุณ แต่ละอย่างลงในพระปัญญาคุณและพระกรุณาคุณ ?

๒๕๕๐

ตอบ

บท . อรหัง . สมมาสมพุทโธ . วิชชาจรณสมปนโน . สุคโต . โลกวิทู . เป็นพระปัญญาคุณ . บท . อนุตตโร . ปุริสทมมสารถิ . สุตถา . เทวมนุสสานัง . เป็นพระกรุณาคุณ . บท . พุทโธ . ภควา . เป็นพระปัญญาคุณและพระกรุณาคุณทั้งสอง . (สุคโต . ในที่บางแห่ง . จัดเป็นทั้งพระปัญญาคุณทั้งพระกรุณาคุณ) . ๆ

๑๐๑. ในพระพุทธคุณ ๙ ประการนั้น ส่วนไหนเป็นเหตุ ส่วนไหนเป็นผล ? เพราะเหตุไร ?

๒๕๕๙, ๒๕๖๓

ตอบ

พระพุทธคุณ . ส่วนอรรถสมมติ . เป็นเหตุ . ส่วนปรหิตปฏิบัติ . เป็นผล . ๆ

เพราะทรงบริบูรณ์ด้วยพระพุทธคุณ . ส่วนอรรถสมมติก่อนแล้วจึงทรงบำเพ็ญพุทธกิจ . ให้สำเร็จ . ประโยชน์แก่เวไนย . ๆ

วิปัสสนากัมมัฏฐาน . ความหมายของวิปัสสนา . ๆ

ความหมายของวิปัสสนา

๑๐๒. ปัญญาเห็นอย่างไร ชื่อว่าวิปัสสนาปัญญา ?

๒๕๕๕

ตอบ

ปัญญาอันเห็นตามความเป็นจริง . คือกำหนดรู้สังขารโดยความเป็นของไม่เที่ยง . ๑ . โดยความเป็น . ทุกข์ . ๑ . โดยความเป็นอิตตา . ๑ . ถอนความถึมั่นด้วยอำนาจตณหา . มานะ . ทิฏฐิเสียได้ . ชื่อว่าวิปัสสนา . ปัญญา . ๆ

ผู้เจริญวิปัสสนากัมมัฏฐานพึงรู้จักธรรม ๓

๑๐๓. ผู้จะเจริญวิปัสสนาภาวนา พึงศึกษาให้รู้จักธรรม ๓ ประการ อะไรบ้าง ?

๒๕๕๑

ตอบ

ธรรม · ๓ · ประการ · คือ · ๑. · ธรรมเป็นภูมิเป็นอารมณ์ของวิปัสสนานั้น · (มีชั้น · ๕ · เป็นต้น) · ๒. · ธรรมเป็นรากเหง้า · เป็นเหตุเกิดขึ้นตั้งอยู่ของวิปัสสนานั้น · (คือ สลวิสุทธิและจิตตวิสุทธิ) · ๓. · ตัว · คือ · วิปัสสนานั้น · (คือ · วิสุทธิ · ๕ · ที่เหลือ) · ฯ

ธรรมอันเป็นรากเหง้าของวิปัสสนา · ฯ

ธรรมอันเป็นรากเหง้าของวิปัสสนา

๑๐๔. ในวิสุทธิ ๗ วิสุทธิข้อไหนบ้าง เป็นเหตุให้เกิดขึ้นและตั้งอยู่แห่งวิปัสสนา ? เพราะเหตุไร ? จงอธิบาย

๒๕๕๔

ตอบ

ข้อ สลวิสุทธิ · ความบริสุทธิ์แห่งศีล · และจิตตวิสุทธิ · ความบริสุทธิ์แห่งจิต · เป็นเหตุให้เกิดขึ้นและ · ตั้งอยู่แห่งวิปัสสนา · ฯ

เพราะผู้มีศีลไม่บริสุทธิ์ · จิตย่อมไม่สงบ · เมื่อจิตไม่สงบก็ยากที่จะเจริญวิปัสสนา · ฯ

ธรรมคือตัววิปัสสนา · ๕ · ฯ

ธรรมคือตัววิปัสสนา ๕

๑๐๕. ปัญหาว่าตายแล้วเกิดหรือตายแล้วสูญจะหมดไปได้ เมื่อเจริญวิปัสสนาได้ขึ้นไหนแล้ว ? เพราะได้พิจารณาเห็นอย่างไร ?

๒๕๕๓

ตอบ

ชั้นกัณหาวิตรณวิสุทธิ · ฯ

เพราะได้พิจารณากำหนดรู้จริงเห็นจริงซึ่งนามรูปทั้งเหตุทั้งปัจจัย · ข้ามล่วงกัณหาในกาลทั้ง · ๓ · เสียได้ · ไม่สงสัยว่า · เราจุติมาจากไหน · เราเป็นอะไร · เราจะไปเกิดที่ไหน · เป็นต้น · ฯ

ลักษณะ · กิจ · ผล · เหตุ · และวิภาคของวิปัสสนา · ฯ

ลักษณะ กิจ ผล เหตุ และวิภาคของวิปัสสนา

๑๐๖. ท่านว่า ผู้ที่จะเจริญวิปัสสนาปัญญา พึงรู้ฐานะ ๖ ก่อน ทั้ง ๖ ประการนั้น มีอะไรบ้าง ?

๒๕๖๕

ตอบ

มี · ๑. · อนิจจะ · สภาวะอันไม่เที่ยง · ๒. · อนิจจลักษณะ · เครื่องหมายที่จะให้กำหนดรู้ว่าเป็นไม่เที่ยง · ๓. · ทุกขะ · สภาวะอันสัตว์ทนได้ยาก · ๔. · ทุกขลักษณะ · เครื่องหมายที่จะให้กำหนดรู้ว่าเป็นทุกข์ · ๕. · อนัตตา · สภาวะอันไม่ใช่ตัวตน · ๖. · อนัตตลักษณะ · เครื่องหมายที่จะกำหนดรู้ว่าเป็นอนัตตา · ฯ

๑๐๗. ท่านว่า ผู้ที่จะเจริญวิปัสสนาปัญญา พึงรู้ฐานะ ๖ ก่อน ฐานะ ๖ นั้น มีอะไรบ้าง ?

๒๕๕๘

ตอบ

มี . ๑. . อนิจจะ . ของไม่เที่ยง . ๒. . อนิจจลักษณะ . เครื่องหมายที่จะให้กำหนดรู้ว่าไม่เที่ยง . ๓. . ทุกขะ . ของสัตว์ทนได้ยาก . ๔. . ทุกขลักษณะ . เครื่องหมายที่จะให้กำหนดรู้ว่าเป็นทุกข์ . ๕. . อนัตตา . สิ่งสภาพไม่ใช่ตัวตน . ๖. . อนัตตลักษณะ . เครื่องหมายที่จะกำหนดรู้ว่าเป็นอนัตตา . ๑

๑๐๘. ทุกขลักษณะ และทุกขานุปัสสนา เป็นอย่างเดียวกันหรือต่างกัน ? จงอธิบาย

๒๕๖๐

ตอบ

ต่างกัน . คือ . ทุกขลักษณะ . ได้แก่ . ลักษณะที่เป็นทุกข์แห่งสังขาร . เพราะถูกบีบคั้น . จากปัจจัยต่าง . ๑ . ทุกขานุปัสสนา . ได้แก่ . ปัญญาพิจารณาเห็นสังขารว่าเป็นทุกข์ . ๑

วิธีเจริญวิปัสสนา . (ตามนัยพระบาลี) . ๑

วิธีเจริญวิปัสสนา (ตามนัยพระบาลี)

๑๐๙. ปัจจุบันมีการเจริญวิปัสสนากัมมฐานกันมาก อยากทราบว่า อารมณ์ของวิปัสสนากัมมฐาน คือ อะไร ?

๒๕๕๗

๑๑๐. อารมณ์ของวิปัสสนากัมมฐาน ได้แก่อะไร ?

๒๕๖๖

ตอบ คำถาม ๒ ข้อข้างบน ใช้คำตอบเดียวกัน

ได้แก่ . สังขารทั้งหลาย . ทั้งที่เป็นอุปาทินนกะและอนุปาทินนกะ . (หรือธรรมในวิปัสสนาภูมิคือ . ชันธ . ายตนะ . ธาตุ . เป็นต้น) . ๑

๑๑๑. ในพหุลาสุสานี่ที่สวดในเวลาทำวัตรเช้าไม่มีทุกขลักษณะ พระไตรลักษณ์ไม่ขาดไปข้อหนึ่งหรืออย่างไร ? จงอธิบาย

๒๕๕๒

ตอบ

ไม่ขาด . เพราะลักษณะทั้ง . ๓ . นี้ . เป็นธรรมชาติ . ธรรมนิยาม . ธรรมลัทธิ . ความตั้งอยู่แห่งธรรมที่ . คงอยู่มิได้ ยักย้าย . อีกประการหนึ่งบาลีว่า . ยถาจิ . สิ่งใดไม่เที่ยง . ต . ทุกข์ . สิ่งนั้นเป็นทุกข์ . ย . ทุกข์ . สิ่งใดเป็นทุกข์ . ตทนตตา . สิ่งนั้นเป็นอนัตตา . มิใช่ตัวมิใช่ตน . เพราะเหตุนี้ . พหุลาสุสานี่จึงได้ครบลักษณะทั้ง . ๓ . ๑

๑๑๒. อนัตตลักษณะสูตร ว่าด้วยเรื่องอะไร ? ในพระสูตรนั้น พระพุทธเจ้าทรงแสดงอานิสงส์แห่งวิปัสสนา ญาณ ไว้อย่างไร ?

๒๕๕๒

๑๑๓. ในอนัตตลักษณะสูตร พระศาสดาทรงยกธรรมอะไรขึ้นแสดงว่าเป็นอนัตตา ? และในตอนท้ายของพระสูตร ทรงแสดงอานิสงส์แห่งวิปัสสนาว่าอย่างไร ?

๒๕๕๔

ตอบ คำถาม ๒ ข้อข้างบน ใช้คำตอบเดียวกัน

ว่าด้วยขันธ . ๕ . คือ . รูป . เวทนา . สัญญา . สังขาร . วิญญาณ . เป็นอนัตตา . ๑

อานิสงส์แห่งวิปัสสนาญาณนั้นว่า . เอว . ปสสิ . ภิกขเว . สุตวา . อริยสาวโก . เป็นต้น . ความว่า . ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย . อริยสาวกผู้ได้สดับแล้ว . เมื่อเห็นอย่างนี้ . ย่อมหน่ายในรูป . เวทนา . สัญญา . สังขาร . วิญญาณ . เมื่อหน่ายก็ย่อมพอกจิตให้หมดจด . เพราะการพอกจิตให้หมดจดได้จิตนั้นก็พ้นจากอาสวะทั้งปวง . เมื่อจิตพ้นพิเศษแล้วก็มีญาณหยั่งรู้ทั่วแล้ว . และพระอริยสาวกนั้นรู้ประจักษ์ว่า . ชาตสันแล้ว . พรหมจรรย์คือกิจพระศาสนาได้ทำเสร็จแล้ว . กิจอื่นที่จะต้องทำเช่นนี้ไม่มีอีก . ๑

ความหมายของวิปัสสนา

๑๑๔. วิปัสสนา คืออะไร ? แบ่งตามจิตและเจตสิกได้กี่ประเภท ? อะไรบ้าง ?

๒๕๕๑

ตอบ

คือ · กิริยาที่ถือโดยอาการวิปริตผิดจากความเป็นจริง · ฯ

แบ่งได้ · ๓ · ประเภท · ฯ

คือ · ๑. · สัญญาวิปัสสนา · ๒. · จิตตวิปัสสนา · ๓. · ทิฏฐิวิปัสสนา · ฯ

๑๑๕. วิปัสสนา คืออะไร ? จำแนกโดยวัตถุเป็นที่ตั้งมีกี่อย่าง ? อะไรบ้าง ?

๒๕๕๖

๑๑๖. วิปัสสนา คืออะไร ? วัตถุที่วิปัสสนา มีอะไรบ้าง ?

๒๕๖๑, ๒๕๖๓, ๒๕๖๕, ๒๕๖๗

ตอบ คำถาม ๒ ข้อข้างบน ใช้คำตอบเดียวกัน

คือ · กิริยาที่ถือเอาโดยอาการวิปริตผิดจากความเป็นจริง · ฯ

มี · ๔ · อย่าง · ฯ

คือ · ๑. · วิปัสสนาในของที่ไม่เที่ยงว่าเที่ยง · ๒. · วิปัสสนาในของที่เป็นทุกข์ว่าเป็นสุข · ๓. · วิปัสสนาในของที่ไม่ใช่ตนว่าเป็นตน · ๔. · วิปัสสนาในของที่ไม่งามว่างาม · ฯ

ความเป็นมาของวิปัสสนาสกถา · ฯ

ความเป็นมาของวิปัสสนาสกถา

๑๑๗. ในอรรถสูตร ทรงแสดงอุปมาชีวิตของมนุษย์ทั้งหลายไว้อย่างไรบ้าง จงบอกมา ๓ ข้อ ? ที่ทรงแสดงไว้ เช่นนั้นเพื่ออะไร ?

๒๕๕๐

ตอบ

ทรงแสดงไว้ดังนี้ · คือ · (ให้ตอบเพียง · ๓ · ข้อ) · ๑. · เหมือนหยาดน้ำค้าง · ๒. · เหมือนตอม่น้ำ · ๓. · เหมือนรอยไม้ขีดลงในน้ำ · ๔. · เหมือนลำธารอันไหลมาจากภูเขา · ๕. · เหมือนก้อนเขฬะ · ๖. · เหมือนขึ้นเนื่อนาไฟ · ๗. · เหมือนโคที่เขางะฆ่า · ฯ

ทรงแสดงไว้เพื่อเป็นเครื่องเตือนใจให้เร่งรีบทำความดีให้ทันกับเวลาที่ยังมีชีวิตอยู่ · ฯ

๑๑๘. ในอรรถสูตร กล่าวไว้ว่า ชีวิตของมนุษย์ทั้งหลายเปรียบเหมือนหยาดน้ำค้าง ดังนี้ มีอธิบายอย่างไร ? และที่กล่าวไว้เช่นนั้นมิประโยชน์อย่างไร ?

๒๕๕๔

ตอบ

มีอธิบายว่า · ธรรมดาหยาดน้ำค้างที่จับอยู่ตามยอดหญ้า · เมื่อถูกแสงอาทิตย์ในเวลาเช้า · ก็พลันจะ · เหือดแห้งหายไป · ฉะนั้น · ชีวิตของมนุษย์ทั้งหลาย · ก็ฉนั้น · มีความเกิดแล้วก็มีความแก่ · ความเจ็บ · ความตาย · คอยเบียดเบียน · ทำให้ดำรงอยู่ได้ไม่นาน · ไม่ถึงร้อยปีก็จะหมดไป · ฯ

เพื่อเป็นเครื่องเตือนใจให้รู้สึกด้วยปัญญา · ทำให้ไม่ประมาทในชีวิต · เร่งสั่งสมความดี · ฯ

๑๑๙. ในอรรถสูตรกล่าวไว้ว่า ชีวิตของมนุษย์ทั้งหลายเปรียบเหมือนชิ้นเนื้อมาบไฟ มีอธิบายอย่างไร ? และที่กล่าวไว้เช่นนั้นเพื่อประโยชน์อะไร ?

๒๕๕๖

ตอบ

มีอธิบายว่า · ธรรมดาว่าชิ้นเนื้อที่บุคคลเอาลงในกระทะเหล็กอันร้อนตลอดวัน · ยังค้ำย่อมจะพลันไหม้ · ไม่ตั้งอยู่นานฉับใด · ชีวิตก็ถูกเพลิงกิเลสและเพลิงทุกข์เผาผลาญให้เหี่ยวเหิมไม่ทนอยู่นานฉับนั้น · ។

มีประโยชน์ · คือ · เป็นเครื่องเตือนใจให้รู้สึกด้วยปัญญา · ทำให้ไม่ประมาทในชีวิต · เร่งสั่งสมความดี · ។

ธรรมที่เป็นเครื่องถอนวิปลาส · ។

การเจริญสติปัฏฐานเพื่อผล ๕ อย่าง

๑๒๐. สติปัฏฐาน ๔ อันผู้ปฏิบัติธรรมอบรมให้บริบูรณ์เต็มที่แล้ว ย่อมเป็นเพื่ออานิสงส์ ๕ ประการ อะไรบ้าง ?

๒๕๕๒

ตอบ

คือ · ๑. · เพื่อความบริสุทธิ์แห่งสัตว์ทั้งหลาย · ๒. · เพื่อความข้ามพ้นโสกะปริเทวะทั้งหลาย · ๓. · เพื่อความดับสูญแห่งทุกข์โทมนัส · ๔. · เพื่อความบรรลุธรรมที่ควรรู้ · ๕. · เพื่อความทำให้แจ้งซึ่งพระนิพพาน · ។

ผู้เจริญสติปัฏฐานพึงประกอบด้วยคุณธรรม · ๓ · ។

ผู้เจริญสติปัฏฐานพึงประกอบด้วยคุณธรรม ๓

๑๒๑. ผู้เจริญมหาสติปัฏฐาน ต้องประกอบด้วยธรรมใดบ้าง จึงจะกำจัดอกิขมาและโทมนัสได้ ?

๒๕๖๑, ๒๕๖๓, ๒๕๖๔

ตอบ

ต้องประกอบด้วยธรรม · ๓ · คือ · ๑. · อาตปปี · มีความเพียรเผากิเลสให้เร่าร้อน · ๒. · สัมปชาโน · รู้ทั่วพร้อม · ๓. · สติมา · มีสติ · ។

มหาสติปัฏฐาน · ๔ · ។

มหาสติปัฏฐาน ๔

๑๒๒. อารมณ์ของสติปัฏฐาน มีอะไรบ้าง ? ผู้เจริญสติปัฏฐานพึงมีคุณสมบัติอะไรบ้าง ?

๒๕๕๑, ๒๕๖๒

ตอบ

มีกาย · เวทนา · จิต · ธรรม · ។

พึงมี · ๑. · อาตปปี · มีความเพียรเผากิเลส · ๒. · สัมปชาโน · มีสัมปชัญญะ · ๓. · สติมา · มีสติ · ។

๑๒๓. ในนวสัทธิกาปพะ เมื่อเห็นซากศพชนิดใดชนิดหนึ่งใน ๙ ชนิดนั้นพึงภาวนาอย่างไร ?

๒๕๕๖

ตอบ

พึงภาวนาโดยการน้อมเข้ามาสู่กายนี้แล้ว · อยมปิ · โข · กาโย · ถึงร่างกายอันนี้เล่า · เอว · ธมโม · ก็มีอย่างนี้เป็นธรรมดา · เอว · ภาวี · จักเป็นอย่างนี้ · เอว · อนตฺตีโต · ไม่ล่วงความเป็นอย่างนี้ไปได้ · ។

อานิสงส์การเจริญสติปัฏฐาน ๔

๑๒๔. ตามมหาสติปัฏฐานสูตร ผู้เจริญสติปัฏฐาน ๔ ตลอด ๗ วัน ถึงตลอด ๗ ปี พึงหวังผลอะไรได้บ้าง ?

๒๕๕๐

ตอบ

พึงหวังผล · ๒ · อย่าง · อย่างใดอย่างหนึ่ง · คือ · พระอรหัตผลในปัจจุบันชาตินี้ · ๑ · หรือเมื่อวิบาก · ชั้นที่กิเลสมีต้นเหตุเป็นต้นเข้ายึดไว้ยังเหลืออยู่ · เป็นพระอนาคามี · ๑ ·
คิริมานนทสูตร · ๑

คิริมานนทสูตร

๑๒๕. พระพุทธองค์ทรงแสดงคิริมานนทสูตรที่ไหน ? แก่ใคร ? ว่าด้วยเรื่องอะไร ?

๒๕๕๘

ตอบ

ที่พระเชตวัน · เมืองสาวัตถี · ๑
แก่พระอานนท์ · ๑
ว่าด้วยสัญญา · ๑๐ · ๑
สัญญา · ๑๐ · ๑

สัญญา ๑๐

๑๒๖. พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแสดงสัญญา ๑๐ แก่ใคร ? อนิจจสัญญา พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงสอนให้พิจารณาธรรมอะไร ?

๒๕๕๓

ตอบ

พระอานนทเถระ · ๑
พิจารณาชั้น · ๕ · คือ · รูป · เวทนา · สัญญา · สังขาร · วิญญาณ · ๑

๑๒๗. ข้อว่า อนัตตสัญญา ในคิริมานนทสูตร ทรงให้พิจารณาอะไรว่าเป็นอนัตตา ?

๒๕๕๖

ตอบ

ทรงให้พิจารณาอายตนะภายใน · คือ · ตา · หู · จมูก · ลิ้น · กาย · ใจ · และอายตนะภายนอก · คือ · รูป · เสียง · กลิ่น · รส · โผฏฐัพพะ · ธรรมารมณ์ · ว่าเป็นอนัตตา · ๑
๕ · การพิจารณาอาทินวสัญญาโดยย่อ · ได้แก่พิจารณาอย่างไร · ? · (๒๕๔๔) · ตอบ · พิจารณาอย่างนี้ว่า · “กายนี้มีทุกข์มาก · มีโทษมาก · เหล่าอาหารย่อมเกิดขึ้นในกายนี้” · ๑
๖ · ในคิริมานนทสูตร · ข้อว่า · ปหานสัญญา · พระศาสดาทรงสอนให้ละอะไร · ? · (๒๕๕๔) · ตอบ · ทรงสอนให้ละกามวิตก · พยาบาทวิตก · วิหิงสาวิตก · และอกุศลบาปธรรมที่เกิดขึ้นแล้ว · ๑

๑๒๘. ในสัญญา ๑๐ ข้อที่ ๕ ว่าปหานสัญญาความสำคัญหรือความใส่ใจในการละ ขอทราบว่าทรงสอนให้ ละอะไรบ้าง ? ๒๕๕๕

ตอบ

ทรงสอนให้ละ . ๑. . กามวิตก . ๒. . พยาบาทวิตก . ๓. . วิหิงสาวิตก . ๔. . ธรรมอันเป็นบาปเป็นอกุศล . ทั้ง . ๔ . นี้ . ที่เกิดขึ้นแล้วไม่ให้เกิดขึ้นอีก . ฯ

๑๒๙. ในสัญญา ๑๐ ทรงแสดงถึงการให้พิจารณาพระนิพพานว่าเป็นธรรมที่สำรอกกิเลส และว่าเป็นธรรม เป็นที่ดับสนิทจัดเป็นสัญญาข้อไหนบ้าง ? ๒๕๕๖

ตอบ

พิจารณาพระนิพพานว่า . เป็นธรรมที่สำรอกกิเลส . จัดเป็นวิราคสัญญา . พิจารณาพระนิพพานว่า . เป็นธรรมเป็นที่ดับสนิท . จัดเป็นนิโรธสัญญา . ฯ

๑๓๐. พระคิริมานนท์หายจากอาพาธเพราะฟังธรรมจากใคร ? ธรรมนั้นว่าด้วยเรื่องอะไร ? ๒๕๕๗

ตอบ

จากพระอานนท์ . ฯ

ว่าด้วยเรื่องสัญญา . ๑๐ . ฯ

ภาค ๒

วิชาพุทธานุพุทธประวัติ

๑๓๓ ข้อ • ๑๒๔ ชุดคำตอบ

★ ออกข้อ ๒ ปีขึ้นไป ๓๓ ข้อ • ข้อดาว ๑๓ ข้อ

พุทธานุพุทธประวัติ

๑. พุทธานุพุทธประวัติ ให้ความรู้แก่ผู้ศึกษาทางใดบ้าง ? จงอธิบายพอ
ได้ใจความ

๒๕๕๙, ๒๕๖๓, ๒๕๖๕, ๒๕๖๖, ๒๕๖๘

ตอบ

๑. . ทางประวัติศาสตร์เช่นความเป็นไปของบ้านเมืองในครั้งพุทธกาล . และลัทธิธรรมเนียมของ . ประชาชนในสมัย
นั้น . ๒. . ทางจรรยาของพระพุทธเจ้า . และจรรยาของเหล่าพระอริยสาวก . ๓. . ทางธรรมเนียมที่ปรากฏในตำนาน
และความเป็นมาแห่งศาสนธรรม . พร้อมทั้งตัวอย่างการบำรุง . พระพุทธศาสนาให้รุ่งเรือง . ฯ

๒. พุทธประวัติ วิวาห์ที่ ๑ ปุริมกาล และวิวาห์ที่ ๓ อปรกาล ที่ทรงรจนาไว้แสดงถึงเรื่องอะไร ?

๒๕๕๑

ตอบ

ปุริมกาล . แสดงถึงเรื่องเป็นไปในกาลก่อนแต่บำเพ็ญพุทธกิจ . อปรกาล . แสดงถึงเรื่องถวายพระเพลิงและแจกพระ
ธาตุ . ฯ

ปริเฉทที่ . ๑ . ว่าด้วยชมพูทวีป . การตั้งศากยวงศ์และโกลิยวงศ์ . ฯ

การตั้งศากยวงศ์และโกถียวงศ์

๓. ศากยวงศ์สืบเชื้อสายมาจากใคร ? ที่ได้นามว่าศากยะ เพราะเหตุไร?

๒๕๕๕, ๒๕๖๑, ๒๕๖๔

ตอบ

สืบเชื้อสายมาจากพระเจ้าโศกกากราช . ๑

เพราะเหตุ . ๒ . ประการ . คือ . ๑ . เพราะได้ชื่อตามชนบทที่ตั้งเมือง . ๒ . เพราะมีความกล้าหาญ . สามารถตั้งเมืองได้เอง . ๑

พุทธโกลาหล . ๑

พุทธโกลาหล

๔. จงเล่าความเป็นมาของพุทธโกลาหล ?

๒๕๕๐

ตอบ

เมื่อสุทธาวาสมหาพรหมทั้งหลายลงมาเที่ยวประกาศทั่วหมื่นโลกธาตุว่า . เบื้องหน้าแต่นี้ล่วงไปอีก . แสนปี . พระสัพพัญญูจะบังเกิดในโลก . ถ้าใครจะพบเห็น . จงเว้นจากเวรทั้ง . ๕ . อุตส่าห์บำเพ็ญทาน . รักษาศีล . เจริญภาวนา . กระทำการกุศลต่าง . ๑ . ดังนี้ . จึงทำให้เกิดพุทธโกลาหลขึ้น . ๑

ปัญจบพพนิมิต . ๑

พระโพธิสัตว์จุติลงสู่พระครรภ์ของพระมารดา

๕. พระโพธิสัตว์เมื่อจะจุติลงสู่พระครรภ์พระมารดา เสด็จมาจากไหน ?

๒๕๕๖

ตอบ

เสด็จมาจากดุสิตพิภพ . ๑

พระโพธิสัตว์ประสูติ . ๑

อาสภิวาจา

๖. พระวาจาที่พระมหาบุรุษทรงเปล่งครั้งแรก เรียกว่าอะไร ? ความว่าอย่างไร ?

๒๕๕๕

ตอบ

เรียกว่า . อาสภิวาจา . ๑

ความว่า . “เราเป็นผู้เลิศแห่งโลก . (อโคโหมสมิ . โลกสฺส) . เราเป็นผู้เจริญ . แห่งโลก . (เชฏโ . หมสมิ . โลกสฺส) . เราเป็นผู้ประเสริฐแห่งโลก . (เสฏโ . หมสมิ . โลกสฺส) . ชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย . (อยมนฺติมา . ชาติ) . บัดนี้ . ภาพใหม่มิได้มี(นตฺถิทานิ . ปฺนพฺภโว)” . ๑

๗. อาสภิวาจา คือวาจาเช่นไร ? มีใจความว่าอย่างไร ?

๒๕๖๐, ๒๕๖๗

ตอบ

คือ · วาจาที่เปล่งอย่างองอาจ · เป็นภาสิตของบุรุษพิเศษอาชาไนย · ฯ

มีใจความว่า · เราเป็นผู้เลิศ · เป็นผู้ใหญ่ · เป็นผู้ประเสริฐแห่งโลก · ฯ

๓ · พระวาจาที่พระมหาบุรุษทรงเปล่งในวันประสูตินั้น · เรียกว่าอะไร · ? · ใจความโดยย่ออย่างไร · ? · (๒๕๔๖) ·

ตอบ · เรียกว่า · อาสภิวาจา · ฯ

ใจความย่อว่า · “เราเป็นผู้เลิศเป็นยอดแห่งโลก · เราเป็นผู้เจริญผู้ยิ่งใหญ่แห่งโลก · เราเป็นผู้ประเสริฐ · แห่งโลก · ความบังเกิดชาตินี้มี · ณ · ที่สุด · บัดนี้ · ความบังเกิดอีกมิได้มี” · ฯ

มหาบุริสลักษณะ · ฯ

มหาบุริสลักษณะ

๘. มหาบุริสลักษณะมีกี่ประการ ? พระอุณณาโลมกับพระอุณหิสต่างกันอย่างไร ?

๒๕๕๓

ตอบ

มี · ๓๒ · ประการ · ฯ

พระอุณณาโลม · ได้แก่ · พระโลมาที่ขาวละเอียดอ่อนคล้ายสำลีอยู่ในระหว่างพระโขนง · ส่วนพระอุณหิสนั้น · ได้แก่ · พระเศียรที่กลมเป็นปริมณฑลดูจประดับด้วยกรอบพระพักตร์ · ฯ

๙. พระมหาบุรุษทรงดำเนินด้วยพระบาท ๗ ก้าว หลังจากประสูติใหม่ ๆ เรื่องนี้ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงถอดความว่าอย่างไร ?

๒๕๕๖

ตอบ

ทรงถอดความว่า · น่าจะได้แก่ทรงแผ่พระศาสนาได้แพร่หลายใน · ๗ · ชนบท · (ได้แก่ · ๑. · กาสีกับ · โกสละ · ๒. · มคธกับอังคะ · ๓. · สักกะ · ๔. · วัชชี · ๕. มัลละ · ๖. · วังสะ · ๗. · กุรุ) · ฯ

สหชาติ๗ · ฯ

สหชาติ๗

๑๐. ในวันที่พระมหาบุรุษประสูติ มีสหชาติที่เกิดพร้อมกันก็อย่าง ? อะไรบ้าง ?

๒๕๕๑

ตอบ

มี · ๗ · อย่าง · ฯ

คือ · ๑. · พระนางพิมพา · ๒. · พระอานนท์ · ๓. · กาฬุทายีอมตย์ · ๔. · ฉันทะอมตย์ · ๕. · ม้ากัณฐกะ · ๖. · ต้นมหาโพธิ์ · ๗. · ขุมทรัพย์ทั้ง · ๔ · ฯ

๑๑. บุคคลผู้เป็นสหชาติของพระศาสดา ที่บรรลुพระอรหัตก่อนและหลังพุทธปรินิพพานมีใครบ้าง ?

๒๕๕๖

ตอบ

ผู้บรรลุพระอรหัตก่อนพุทธปรินิพพาน · มีพระนางพิมพาเถรีและพระกาฬุทายีเถระ · ฯ

ผู้บรรลุพระอรหัตหลังพุทธปรินิพพาน · มีพระอานนท์เถระและพระฉันทเถระ · ฯ

ปริเฉทที่ · ๒ · ว่าด้วยการเสด็จออกบรรพชาและตรัสรู้ · เทวทูต · ๔ · ฯ

เทวทูต ๔

๑๒. พระมหาบุรุษทรงทอดพระเนตรเห็นคนแก่ คนเจ็บ คนตาย แล้วทรงบรรเทาความเมาในอะไรได้ ?

๒๕๕๗

ตอบ

ทรงบรรเทาความเมาในวัย · ความเมาในความไม่มีโรค · และความเมาในชีวิต · ๑
เสด็จออกบรรพชา · ๑

เสด็จออกบรรพชา

๑๓. ในการเสด็จออกบรรพชา พระมหาบุรุษทรงได้รับบาตรและจีวรจากใคร ?

๒๕๕๗

ตอบ

จากขุฎิการพรหม · ๑
การบำเพ็ญทุกรกิริยา · ๑

การบำเพ็ญทุกรกิริยา

๑๔. ฤๅษีปัญจวัคคีย์ออกบวชตามและอยู่ปรนนิบัติพระพุทธร่องค์ขณะทรงบำเพ็ญทุกรกิริยา เพราะคิดอย่างไร ? หลีกหนีไปเพราะคิดอย่างไร ? และการทั้ง ๒ นั้น มีผลดีอย่างไร ?

๒๕๕๐

ตอบ

ออกบวชตามเพราะคิดว่า · บรรพชาของพระองค์คงมีประโยชน์ · พระองค์บรรลุลุทธิมใด · จักทรง · สั่งสอนให้ตนบรรลุลุทธิมนั้นบ้าง · ๑
หลีกไปโดยคิดว่า · พระองค์ทรงละทุกรกิริยาแล้ว · คงจะไม่บรรลุลุทธิมพิเศษอันใดได้ · ๑
การมาปรนนิบัตินั้น · ทำให้สามารถเป็นพยานได้ว่า · พระพุทธร่องค์ทรงเคยประพฤติดัตตภิณฑลสถานใด · อย่างอุกฤษฏ์มาแล้ว · แม้เช่นนี้ก็มิเป็นทางที่จะให้รู้ธรรมพิเศษอันใดได้ · ส่วนการหลีกหนีไปนั้นก็เป็นผลดี · เพราะเวลานั้นเป็นเวลาบำเพ็ญเพียรทางจิต · ซึ่งต้องการ · ความสงบ · ๑
การทำทุกรกิริยา · ๓ · วาระ · ๑

๑๕. ปัญจวัคคีย์ตามออกบวชและอยู่ปรนนิบัติพระมหาบุรุษขณะทรงบำเพ็ญทุกรกิริยา เพราะคิดอย่างไร ? หลีกหนีไปเพราะคิดอย่างไร ?

๒๕๖๘

ตอบ

ออกบวชตามเพราะคิดว่า · บรรพชาของพระองค์คงมีประโยชน์ · พระองค์บรรลุลุทธิมใด · จักทรง · สั่งสอนให้ตนบรรลุลุทธิมนั้นบ้าง · ๑
หลีกไปเพราะคิดว่า · ทรงเลิกทุกรกิริยาแล้ว · คงจะไม่บรรลุลุทธิมพิเศษอันใดได้ · ๑

การทำทุกรกิริยา ๓ วาระ

๑๖. ข้ออุปมาว่า “ไม้แห้งที่วางไว้บนบก ไกลน้ำ สามารถสีให้เกิดไฟได้” เกิดขึ้นแก่ใคร ? โดยนำไป เปรียบกับอะไร ?

๒๕๖๕, ๒๕๖๘

ตอบ

แก่พระมหาบุรุษ · คือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า · ฯ

โดยทรงนำไปเปรียบกับสมณพราหมณ์ทั้งหลายว่า · สมณพราหมณ์บางพวกมีกายหลีกออกจากกาม · ใจก็ละความรักใคร่ในกาม · สงบดีแล้ว · หากพากเพียรพยายามอย่างถูกต้อง · ย่อมสามารถตรัสรู้ธรรมได้ ฯ

๑๗. การที่พระพุทธองค์ทรงเลิกการทรมานพระวรกายแล้ว กลับมาเสวยพระกระยาหาร เพราะทรง พิจารณาเห็นอย่างไร ?

๒๕๕๕, ๒๕๕๙, ๒๕๖๘

ตอบ

เพราะทรงพิจารณาเห็นว่า · คนที่ไม่บริโภคอาหารจนร่างกายหมดกำลัง · ไม่สามารถบำเพ็ญเพียร · ทางจิตได้ · ฯ เหตุการณ์ก่อนตรัสรู้ · ฯ

เหตุการณ์ก่อนตรัสรู้

๑๘. พระมหาสุบินนิมิตก่อนจะตรัสรู้ที่ว่า เสด็จจรงกรมบนภูเขาอุจจาระโดยพระบาทไม่แปดเปื้อน หมายถึง อะไร ?

๒๕๕๐

ตอบ

หมายถึง · จะทรงได้ปัจจัยทั้ง · ๔ · แต่มิได้มีพระทัยปลื้พอใจเพื่อในปัจจัยทั้งปวง · ฯ

๑๙. พระพุทธองค์ทรงอธิฐานจาตุรงคมหาปธาน มีใจความว่าอย่างไร ? และได้รับผลอย่างไร ?

๒๕๖๔, ๒๕๖๗

๒๐. พระพุทธองค์ทรงอธิฐานจาตุรงคมหาปธาน มีใจความว่าอย่างไร ? ที่ไหน ? และได้รับผลอย่างไร ?

๒๕๕๐, ๒๕๖๐, ๒๕๖๒

ตอบ คำถาม ๒ ข้อข้างบน ใช้คำตอบเดียวกัน

มีใจความว่า · หากยังไม่บรรลุพระสัมมาสัมโพธิญาณแล้วจักไม่ลุกขึ้น · แม้เนื้อและเลือดจะแห้ง · เหือดไป · เหลือแต่หนัง · เอ็น · และกระดูกก็ตามที่ · ฯ

ที่ตำบลอุรุเวลาเสนานิคม · ภายใต้ต้นพระศรีมหาโพธิ์ ฯ

ได้รับผล · คือ · บรรลุพระสัมมาสัมโพธิญาณสมดังพระหฤทัย · ฯ

๒๑. บารมี ๑๐ ของพระมหาบุรุษมีอะไรบ้าง ? ท่านเปรียบเทียบบารมีข้อไหน กับอาวุธยุทธโศปกรณ์ชนิดใดในการต่อสู้กับหมู่มาร ?

๒๕๕๔

ตอบ

คือ · ทานบารมี · ศีลบารมี · เนกขัมมบารมี · ปัญญาบารมี · วิริยบารมี · ขันติบารมี · สัจจบารมี · อธิฐานบารมี · เมตตาบารมี · อุเบกขาบารมี · ฯ

ศีลบารมี · เปรียบเทียบกับแผ่นดิน · ปัญญาบารมี · เปรียบเทียบกับพระขรรค์ · วิริยบารมี · เปรียบเทียบกับพระบาท · บารมีที่เหลือจากนี้ · เปรียบเทียบกับโล่ป้องกัน · ฯ

การตรัสรู้

๒๒. สถานุสาวิริยญาณ คืออะไร ? เกิดขึ้นแก่พระมหาบุรุษ ความว่าอย่างไร ?

๒๕๕๓

ตอบ

วิญาณไปตามสติฯ

ทุกกริยานี้จักไม่เป็นทางเพื่อการตรัสรู้ . แต่อานาปานสติปฐมฌานจักเป็นทางเพื่อการตรัสรู้แน่ฯ

๒๓. ปัญญาอันรู้เห็นตามเป็นจริงแล้วอย่างไรในอริยสัจ ๔ ซึ่งมีรอบ ๓ มีอาการ ๑๒ ทำให้พระพุทธรองค์ทรงยืนยันได้ว่าเป็นผู้ตรัสรู้เองโดยชอบ ที่ว่ารอบ ๓ อาการ ๑๒ คืออย่างไร ?

๒๕๕๐

ตอบ

คือ . ปัญญาอันรู้เห็นตามเป็นจริงว่านี่ทุกข์ . ทุกข์นั้นควรกำหนดรู้ . ทุกข์นั้นได้กำหนดรู้แล้ว . นี่เหตุ . ให้เกิดทุกข์ . เหตุให้เกิดทุกข์นั้นควรละ . เหตุให้เกิดทุกข์นั้นได้ละแล้ว . นี่เหตุให้ทุกข์ดับ . เหตุให้ทุกข์ดับ . นั้นควรทำให้แจ้ง . เหตุให้ทุกข์ดับนั้นได้ทำให้แจ้งแล้ว . นี่ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ . ข้อปฏิบัตินั้นควร . ทำให้เกิด . ข้อปฏิบัตินั้นได้ทำให้เกิดแล้ว . ฯ

๒๔. การที่พระพุทธรองค์ทรงยืนยันพระองค์เองว่า เป็นสัมมาสัมพุทธะ เพราะทรงอาศัยเหตุอะไร ?

๒๕๖๖

ตอบ

เพราะทรงอาศัยความที่พระองค์ตรัสรู้ อริยสัจ . ๔ . ฯ

๒๕. พระพุทธรองค์ทรงปฏิญาณว่า เป็นสัมมาสัมพุทธะ เพราะทรงอาศัยเหตุอะไร ?

๒๕๕๘

ตอบ

ทรงอาศัยเหตุที่ตรัสรู้ อริยสัจ . ๔ . อย่างแจ่มแจ้งครบถ้วนทุกประการ . จึงทรงปฏิญาณว่า . เป็น . สัมมาสัมพุทธะ . ฯ

๒๖. นวหรรณ คือพระพุทธรุณ ๙ บท บทไหนปรากฏแก่พระพุทธรุณองค์เต็มทีที่ไหน ? เมื่อไร ?

๒๕๕๔

ตอบ

พระพุทธรุณบทว่า . อรหํ . สมมาสมพุทโธ . วิชชาจรณสมปนโน . สุคโต . โลกวิทู . พุทโธ . ภควา . ปรากฏแก่พระพุทธรุณองค์เต็มที . ณ . ควงไม้พระมหาโพธิ . ตำบลอุรุเวลาเสนานิคม . แคว้นมคธ . ตั้งแต่ครั้ง . แรกตรัสรู้พระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ . ฯ

พระพุทธรุณบทว่า . อนุตโตโร . ปุริสทมมสารถิ . สตถา . เทวมนุสสานิ . ปรากฏแก่พระพุทธรุณ . เต็มทีที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวันในพระนครพาราณสี . ตั้งแต่ครั้งแสดงอนุตรธรรมจักรให้เป็นไปแก่ภิกษุ . ปัญจวัคคีย์ . ฯ

ปริณทที่ . ๓ . ว่าด้วยการเสวยวิมุตติสุข . สัตตมหาสถาน . ฯ

สัตตมหาสถาน

๒๗. ในขณะที่เสวยวิมุตติสุขได้ร่มไม้มหาโพธิ์ พระพุทธเจ้าทรงพิจารณาข้อธรรมอะไร ? และธรรมนั้นมีใจความย่อว่าอย่างไร ?

๒๕๕๑

ตอบ

ทรงพิจารณาปัจจุสมุปบาท . ๆ

มีใจความย่อว่า . สภาวะอย่างหนึ่งเป็นผลเกิดแต่เหตุอย่างหนึ่งแล้ว . ซ้ำเป็นเหตุยังผลอย่างอื่นให้ . เกิดต่อไปอีก . เหมือนลูกโซ่เกี่ยวคล้องกันเป็นสาย . ๆ

๒๘. ปฏิจสมุปบาท คืออะไร ? พระพุทธเจ้าทรงพิจารณาปัจจุสมุปบาทที่ทรงกำหนดรู้แล้วนั้นอย่างไร ? ณ สถานที่ใด ?

๒๕๕๒

ตอบ

คือ . สภาพอาศัยปัจจัยเกิดขึ้น . ๆ

ทรงพิจารณาตามลำดับและถอยกลับทั้งข้างเกิดทั้งข้างดับตลอดยาม . ๓ . แห่งราตรี . ณ . ภายใต้อร่มไม้มหาโพธิ์

๒๙. หลังจากตรัสรู้แล้ว ขณะพิจารณาปัจจุสมุปบาท พระพุทธเจ้าทรงเปล่งอุทาน ในยามสุดท้ายว่าอย่างไร ?

๒๕๕๓

๓๐. พระพุทธเจ้าหลังจากได้ตรัสรู้แล้ว ทรงเปล่งอุทานในยามสุดท้ายว่าอย่างไร ?

๒๕๕๔

ตอบ คำถาม ๒ ข้อข้างบน ใช้คำตอบเดียวกัน

ทรงเปล่งอุทานว่า . เมื่อใดธรรมทั้งหลาย . ปรากฏแก่พราหมณ์ผู้มีเพียรเพ่งอยู่ . เมื่อนั้นพราหมณ์นั้น . ย่อมกำจัดการและเสนามารเสียได้ดุจพระอาทิตย์อุทัยกำจัดมืดให้สว่าง . ฉะนั้น . ๆ

๓๑. อนิมิสเจตีย์ และรัตนจกกรมเจตีย์ เป็นสถานที่ที่พระพุทธเจ้าทรงกระทำกิจอะไร ?

๒๕๕๕

ตอบ

อนิมิสเจตีย์ . เป็นสถานที่ที่พระพุทธเจ้าประทับยืนจ้องดูต้นพระมหาโพธิ์ . โดยมีได้กระพริบพระเนตร . ตลอด . ๗ . วัน . รัตนจกกรมเจตีย์ . เป็นสถานที่ที่พระพุทธเจ้าทรงนิรมิตที่จกกรมขึ้นแล้ว . เสด็จจกกรม . ณ . ที่นั้น . ถ้วน . ๗ . วัน . ๆ

๓๒. ขณะที่พระพุทธองค์ประทับเสวยวิมุตติสุข ณ รัตนฆรเจตีย์ ทรงพิจารณาธรรมอะไร ?

๒๕๕๖

ตอบ

ทรงพิจารณาพระอิริยธรรม . ๆ

๓๓. ภายหลังจากตรัสรู้แล้ว ในสัปดาห์ที่ ๗ พระพุทธเจ้าเสด็จประทับอยู่ที่ไหน ? และมีเหตุการณ์สำคัญตามที่พระคันถรจนารจารย์กล่าวไว้อย่างไรบ้าง ?

๒๕๕๗

ตอบ

ในสัปดาห์ที่ . ๗ . เสด็จประทับอยู่ภายใต้อร่มไม้ราชายตนะ . ๆ

มีพ่อค้า . ๒ . คน . ชื่อตปัสสะและภัสสิกะเดินทางผ่านมา . ได้ถวายข้าวสัตตพวงสัตตูก้อนและแสดง . ตนเป็นอุบาสกถึงรัตน . ๒ . เป็นคู่แรกในโลก . ๆ

พรหมอาราธนา . ๆ

พรหมอาราธนา

๓๔. ภัทพบุคคล คือบุคคลเช่นใด ? ประเภทที่ ๑ ท่านเปรียบด้วยอะไร ?

๒๕๖๑, ๒๕๖๖

ตอบ

ภัทพบุคคล . คือ . บุคคลผู้สามารถจะตรัสรู้ธรรมได้ . ๑

อุคฆติตัญญู . เปรียบด้วยดอกบัวพ่นน้ำ . เมื่อต้องแสงพระอาทิตย์ก็จักบานในวันนั้น . ๑

๓๕. ภัทพบุคคล และอภัทพบุคคล ที่ท่านเปรียบกับดอกบัว ๔ เหล่า คือบุคคลประเภทใดบ้าง ?

๒๕๕๔

ตอบ

ภัทพบุคคล . คือ . บุคคลผู้สามารถจะตรัสรู้ธรรมได้ . ได้แก่ . อุคฆติตัญญูที่เปรียบด้วยดอกบัวพ่นน้ำ . วิปจิตัญญูที่เปรียบด้วยดอกบัวเสมอน้ำ . และเนยยะที่เปรียบด้วยดอกบัวที่ยังอยู่ในน้ำ . ส่วนอภัทพบุคคล . คือ . บุคคลผู้ไม่สามารถจะตรัสรู้ธรรมได้ . ได้แก่ . ปทปรมะที่เปรียบด้วยดอกบัว . ที่เป็นภิกษาหารแห่งปลาและเต่า . ๑

๓๖. พุทธจักขุ กับ ธรรมจักขุ ต่างกันอย่างไร ? แต่ละอย่างใครได้เป็นคนแรก ?

๒๕๕๘

ตอบ

พุทธจักขุ . คือ . จักขุของพระพุทธเจ้า . หมายถึงพระปัญญาของพระพุทธองค์ที่ทรงพิจารณาเห็น . อุปนิสัยแห่งเวไนยสัตว์ . ส่วนธรรมจักขุ . คือ . ดวงตาเห็นธรรม . ได้แก่โสดาปัตติมารค . สกาคามิมรรค . อนาคามิมรรค . ที่เกิดขึ้นแก่ผู้ฟังธรรม . ๑

พุทธจักขุ . เป็นคุณสมบัติเฉพาะพระพุทธเจ้า . พระพุทธองค์จึงทรงได้เป็นพระองค์แรก . และ . พระองค์เดียว . ส่วนธรรมจักขุพระอัญญาโกณฑัญญะได้เป็นองค์แรก . ๑

อายุสังขารอิฐฐาน . ๑

อายุสังขารอิฐฐาน

๓๗. อายุสังขารอิฐฐาน กับ การปลงอายุสังขาร หมายถึงอะไร ? พระพุทธเจ้าทรงกระทำที่ไหน ?

๒๕๕๔, ๒๕๕๙, ๒๕๖๘

ตอบ

อายุสังขารอิฐฐาน . หมายถึง . การที่พระพุทธเจ้าทรงตั้งพระหฤทัยว่า . จักดำรงพระชนม์อยู่แสดง . ธรรมสั่งสอนมหาชน . จนกว่าพุทธบริษัทจะตั้งมั่น . และได้ประกาศพระศาสนาให้แพร่หลายมั่นคงสำเร็จ . ประโยชน์แก่มหาชน . ๑

ทิวชบาลนิโครธ . ใกล้สถานที่ตรัสรู้ . ๑

การปลงอายุสังขาร . หมายถึง . การที่พระพุทธเจ้าทรงกำหนดวันปรินิพพาน . นับแต่วันเพ็ญเดือน . ๓ . ไปอีก . ๓ . เดือน . ๑

ที่ป่าवालเจตีย์ . เมืองไพศาลี . ๑

แสดงธัมมจักกัปปวัตตนสูตร . ๑

แสดงธัมมจักกัปปวัตตนสูตร

๓๘. ที่สุดโต่งอันบรรพชิตไม่ควรเสพ คืออะไรบ้าง ? ที่สุดโต่งนั้น มีโทษอย่างไร ?

๒๕๖๑, ๒๕๖๗

๓๙. ทางปฏิบัติที่สุด ๒ อย่าง อันบรรพชิตไม่ควรเสพนั่นคืออะไรบ้าง ? มีอธิบายอย่างไร ?

๒๕๖๐

ตอบ คำถาม ๒ ข้อข้างบน ใช้คำตอบเดียวกัน

คือ . ๑. . กามสุขัลลิกานุโยค . ๒. . อตตกิลมณานุโยค . ฯ

มีอธิบายดังนี้ . มีโทษดังนี้ . กามสุขัลลิกานุโยค . คือ . การประกอบตนให้พัวพันด้วยสุขในกาม . เป็นธรรมอันเลว . เป็นเหตุตั้งบ้านเรือน . เป็นของคนมีกิเลสหนา . ไม่ใช่ของคนอริยะคือผู้บริสุทธิ . ไม่ประกอบด้วย . ประโยชน์ . อตตกิลมณานุโยค . คือ . การประกอบความเหน็ดเหนื่อยแก่ตนเปล่า . ให้เกิดทุกข์แก่ผู้ประกอบ . ไม่ทำ . ผู้ประกอบให้เป็นอริยะ . ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ ฯ

๔๐. พระอัญญาโกณฑัญญะเดิมชื่ออะไร ? ที่ได้ชื่ออัญญาโกณฑัญญะเพราะเหตุไร ?

๒๕๕๒

ตอบ

ชื่อโกณฑัญญะ . ฯ

เพราะได้ดวงตาเห็นธรรมขณะฟังปฐมเทศนา . พระพุทธเจ้าทรงทราบจึงทรงเปลี่ยนอุทานว่า . อัญญาสิ . ฯ . แปลว่า . ได้รู้แล้ว . ฯ . อาศัยพระอุทานนี้ . คำว่า . อัญญาโกณฑัญญะ . จึงได้เป็นชื่อของท่าน . ตั้งแต่บัดนั้นมา . ฯ

๔๑. ดวงตาเห็นธรรมปราศจากธุลี เกิดขึ้นแก่พระโกณฑัญญะความว่าอย่างไร ? ในขณะนั้น ท่านเป็นพระ อริยบุคคลชั้นไหน ?

๒๕๕๙, ๒๕๖๔

ตอบ

ความว่า . สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา . สิ่งนั้นทั้งหมดมีความดับไปเป็นธรรมดา . ฯ
เป็นพระอริยบุคคลชั้นพระโสดาบัน . ฯ

๔๒. ธรรมจักขุ หมายถึงอะไร ? ใครได้บรรลุเป็นองค์แรก ?

๒๕๖๕

ตอบ

ธรรมจักขุ . หมายถึง . ดวงตาเห็นธรรม . ได้แก่โสดาปัตติมรรค . ฯ

พระอัญญาโกณฑัญญะได้บรรลุเป็นองค์แรก . ฯ

๔๓. ปฐมสาวก กับ ปัจฉิมสาวกคือใคร ? ได้ฟังพระธรรมเทศนาครั้งแรกว่าด้วยเรื่องอะไร ?

๒๕๕๖

ตอบ

ปฐมสาวก . คือ . พระอัญญาโกณฑัญญะ . ฟังพระธรรมเทศนาว่าด้วยที่สุด . ๒ . อย่าง . และ . มัชฌิมาปฏิปทา . ฯ
ปัจฉิมสาวก . คือ . สุภัททปริพาชก . ฟังพระธรรมเทศนาว่าด้วยพระอริยบุคคลทั้ง . ๔ . ประเภท . มีอยู่ . เฉพาะใน
ธรรมวินัยที่มีมรรคมองค์ . ๘ . ฯ

ปริเฉทที่ . ๔ . ว่าด้วยการประทานเอหิภิกขุอุปสัมปทา . ปัญจวัคคีย์อุปสมบท . ฯ

ปัญญวักคีย์อุปสมบท

๔๔. เมื่อพระเบญจวักคีย์ได้ดวงตาเห็นธรรม ได้อุปสมบทด้วยเอหิภิกขุอุปสัมปทาแล้ว พระบรมศาสดาทรงพิจารณาเห็นอย่างไรจึงทรงแสดงอนัตตลักษณะสูตรโปรดพระเบญจวักคีย์?

๒๕๕๕

ตอบ

ทรงพิจารณาเห็นว่า · พระเบญจวักคีย์ตั้งอยู่ในที่แห่งสาวก · มีอินทรีย์คือศรัทธา · เป็นต้น · แก่กล้า · ควรเจริญวิปัสสนาเพื่อวิมุตติได้แล้ว · จึงทรงแสดงอนัตตลักษณะสูตรโปรดพระเบญจวักคีย์ · ๑
ทรงแสดงอนัตตลักษณะสูตร · ๑

ทรงแสดงอนัตตลักษณะสูตร

๔๕. ในอนัตตลักษณะสูตร พระพุทธองค์ตรัสอะไรว่าเป็นอนัตตา ?

๒๕๖๕

ตอบ

ตรัสว่า · รูป · เวทนา · สัญญา · สังขาร · วิญญาณ · ที่เรียกว่าขันธ · ๕ · เป็นอนัตตา · ๑

๔๖. อนัตตลักษณะสูตร มีใจความโดยย่อว่าอย่างไร ?

๒๕๖๗

ตอบ

อนัตตลักษณะสูตร · มีใจความโดยย่อว่า · รูป · เวทนา · สัญญา · สังขาร · วิญญาณ · เป็นอนัตตา · คือ · ไม่ใช่ตน · ๑

๔๗. อนัตตลักษณะสูตร และอาทิตตปริยายสูตร มีใจความโดยย่อว่าอย่างไร ?

๒๕๖๒

ตอบ

อนัตตลักษณะสูตรมีใจความโดยย่อว่า · รูป · เวทนา · สัญญา · สังขาร · วิญญาณ · ซึ่งรวมเรียกว่าขันธ · ๕ · นี้ · เป็นอนัตตา · ไม่ใช่ตน · ๑
อาทิตตปริยายสูตรมีใจความโดยย่อว่า · ภายในตน · ภายในตน · วิญญาณ · สัมผัส · และเวทนาที่เกิดแต่สัมผัส · เป็นของร้อน · ร้อนเพราะไฟ · คือราคะ · โทสะ · โมหะ · และร้อนเพราะความเกิด · ความแก่ · ความตาย · ความโศก · ร่ำไรราพัน · เจ็บกาย · เสียใจ · คับใจ · ๑

ยสกุลบุตรอุปสมบท

๔๘. ยสกุลบุตรฟังธรรมอะไรจากพระพุทธองค์ จนบรรลुเป็นพระอรหันต์ ? จงบอกมาตามลำดับตั้งแต่ต้น

๒๕๕๗

ตอบ

ฟังอนุปุปพิกขาและอริสัจ · ๔ · ๒ · ครั้ง · คือ · ครั้งที่ · ๑ · บรรลุเป็นพระโสดาบัน · ครั้งที่ · ๒ · บรรลุเป็นพระอรหันต์ · ๑

๔๙. ก่อนจะทรงแสดงอริยสัจ ๔ พระพุทธองค์ทรงแสดงส่วนสุด ๒ อย่างแก่ปัญจวัคคีย์ แต่ทรงแสดงอนุพุทธานุภาพแก่ยสกุบุตร เพราะเหตุไร ?

๒๕๕๐

ตอบ

เพราะปัญจวัคคีย์ได้ละกามอกขาเป็นฤๅษีแล้ว . ซึ่งบรรพชิตในครั้งนั้นหมกมุ่นอยู่ในส่วนสุด . ๒ . อย่าง . คืออัตตกิลมณานิโยคและกาม . สุกัลลิกานิโยค . ฤๅษีปัญจวัคคีย์ติดอยู่ในอัตตกิลมณานิโยค . จึงไม่ . จำต้องแสดงอนุพุทธานุภาพเพื่อพอกจิตให้สะอาดจากกาม . ยสกุบุตรเป็นผู้เสพกามอยู่ครองเรือนกำลังได้รับความขัดข้องวุ่นวายจากกามอยู่ . จึงทรงแสดง . อนุพุทธานุภาพพอกจิตให้ห่างไกลจากความยินดีในกาม . ควรรับธรรมเทศนาคืออริยสัจ . ๔ . เหมือนผ้าที่ . ปราศจากมลทิน . ควรรับน้ำย้อมได้ฉะนั้น . ฯ

๕๐. อนุพุทธานุภาพ และสามกัมมสังกรรม คืออะไร ? พระพุทธเจ้าทรงแสดงแก่บุคคลผู้มีองค์สมบัติอะไร ?

๒๕๕๑

ตอบ

อนุพุทธานุภาพ . คือ . ถ้อยคำที่กล่าวเรียงเรื่องเป็นลำดับไป . คือทานกถา . สีลกถา . สัคคกถา . กามาทีนวกถา . เนกขัมมานิสังสกถา . สามกัมมสังกรรม . คือ . ธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงยกขึ้นแสดงเอง . ได้แก่อริยสัจ . ๔ . ฯ
ผู้มีองค์สมบัติ . คือ . ๑ . เป็นมนุษย์ . ๒ . เป็นคฤหัสถ์ . ๓ . มีอุปนิสัยแก้กล้า . ควรบรรลุลูกตรคุณในที่นั้น . ฯ

๕๑. พระศาสดาทรงแสดงอนุพุทธานุภาพ และอริยสัจ ๔ ตามลำดับ แก่บุคคลผู้มีคุณสมบัติเช่นไร ?

๒๕๕๒

ตอบ

แก่ผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ . คือ . ๑ . เป็นมนุษย์ . ๒ . เป็นคฤหัสถ์ . ๓ . มีอุปนิสัยแก้กล้า . ควรบรรลุลูกตรคุณ . ฯ

๕๒. พระอรหันตสาวก ๑๐ องค์แรกในพระพุทธศาสนา คือใครบ้าง ? มีท่านใดได้รับเอตทัคคะบ้าง ? และเป็นเอตทัคคะในทางไหน ?

๒๕๕๓

ตอบ

คือ . พระอัญญาโกณฑัญญะ . พระวัปปะ . พระภัททิยะ . พระมหานามะ . พระอัสสชิ . พระยสะ . พระวิมล . พระสุพาหุ . พระปุลณชิ . และพระควัมปติ . ฯ
มีพระอัญญาโกณฑัญญะรูปเดียว . ฯ
ในทางรัตตัญญูผู้รู้ราตรีนาน . ฯ
ปริเฉทที่ . ๕ . ว่าด้วยการประกาศพระพุทธศาสนา . ฯ

ว่าด้วยการประกาศพระพุทธศาสนา

๕๓. พระพุทธองค์ทรงประดิษฐานพระพุทธศาสนาที่ไหนเป็นแห่งแรก ? ทรงเห็นประโยชน์อะไรจึงทรง ประดิษฐาน ณ ที่นั้น ?

๒๕๖๒, ๒๕๖๔, ๒๕๖๖, ๒๕๖๗

ตอบ

ที่กรุงราชคฤห์ ฯ

เพราะทรงเห็นว่าเมืองนี้เป็นเมืองที่บริบูรณ์มั่งคั่ง . และมีศาสดาเจ้าลัทธิมาก . ถ้าได้โปรดคน . เหล่านี้ให้เกิดความเลื่อมใสได้แล้ว . การเผยแผ่พระพุทธศาสนาก็สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น . เพราะศาสดา . เจ้าลัทธิต่าง . ๆ . นั้น . ล้วนมีศิษยานุศิษย์มาก . ผู้คนนับถือมาก . ด้วยเหตุนี้ . จึงทรงเลือกเมืองนี้เป็นที่ . ประดิษฐานพระพุทธศาสนาเป็นแห่งแรก . ฯ

เรียบเรียงเนื้อหาใหม่ . เพื่อความสะดวกแก่การศึกษา . ฯ

๕๔. ในพุทธกิจจกกา พระพุทธองค์ทรงแสดงธรรมโปรดเวไนยสัตว์ด้วยทรงมุ่งประโยชน์อะไร ?

๒๕๕๖

ตอบ

ทรงมุ่งประโยชน์ทั้ง ๓ คือ ๑. ทิฏฐธรรมิกัตถประโยชน์ คือประโยชน์ที่จะพึงได้ในปัจจุบัน ๒. สัมปรายิกัตถประโยชน์ คือประโยชน์ที่จะพึงได้ในภายหน้า ๓. ปรมัตถประโยชน์ คือประโยชน์อย่างยิ่ง ได้แก่ ภูมิคติ · ความหลุดพ้นพิเศษ ฯ

๕๕. อาสยะ และปโยคะ ในสัตตูปการสัมปทา หมายถึงอะไร ?

๒๕๕๙, ๒๕๖๓

ตอบ

อาสยะ หมายถึง ความมีพระหฤทัยเยือกเย็นด้วยความกรุณา · ปรรณาคณประโยชน์อยู่เป็นนิตย์ · แม้ในบุคคลที่ทำผิดต่อพระองค์มีพระเทวทัตเป็นต้น ก็ยังทรงกรุณา · ปโยคะ หมายถึง ความมีพระหฤทัยมิได้มุ่งหวังต่ออาภิส · เทศนาสั่งสอนสัตว์ด้วยข้อปฏิบัติ คือ ศีล · สมาธิ · ปัญญา ฯ

๕๖. พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมโปรดพุทธบริษัทด้วยอาการ ๔ อย่าง อะไรบ้าง ?

๒๕๕๒

ตอบ

ด้วยอาการดังนี้ ๑. สันทสนา · อธิบายให้แจ่มแจ้งให้เข้าใจชัด ๒. สมาทปนา · ชวนให้มีแก้ไขสมาทนคือทำตาม ๓. สมุตเตชนา · ชักนำให้เกิดอุตสาหะอาจหาญเพื่อจะทำ ๔. สัมปหังสนา · พยุ่งให้ร่าเริงในอันทำ ฯ

โปรดขุณฺณสามพี่น้อง

๕๗. พระพุทธเจ้าเสด็จไปโปรดขุณฺณ ๓ พี่น้องพร้อมบริวาร โดยบังเอิญ หรือโดยตั้งพระหฤทัยไว้ก่อน ? มีหลักฐานสนับสนุนคำตอบนั้น อย่างไร ?

๒๕๕๑, ๒๕๖๐

ตอบ

โดยตั้งพระหฤทัยไว้ก่อน ฯ

มีหลักฐานปรากฏว่า · ในครั้งที่ทรงส่งพระสาวก ๖๐ องค์แรก · ไปประกาศพระพุทธศาสนาในที่ ต่าง ๆ · ทรงมีพระดำรัสว่า “แม้เราก็จะไปยังตำบลอรุเวลาเสนานิคม เพื่อจะแสดงธรรม” ฯ

โปรดพระเจ้าพิมพิสาร ฯ

โปรดพระเจ้าพิมพิสาร

๕๘. พระเจ้าพิมพิสารเมื่อครั้งยังเป็นพระราชาขุมาร ได้ตั้งความปรารถนาไว้อย่างไรบ้าง ?

๒๕๕๓, ๒๕๖๘

ตอบ

ได้ตั้งความปรารถนาไว้ว่า ๑. ขอให้ข้าพเจ้าได้รับอภิเชกเป็นพระเจ้าแผ่นดินมคธนี้เถิด ๒. ขอท่านผู้เป็นพระอรหันต์ผู้รู้เองเห็นเองโดยชอบ · พึงมายังแว่นแคว้นของข้าพเจ้าผู้ได้รับ อภิเชกแล้ว ๓. ขอข้าพเจ้าพึงได้เข้าไปนั่งใกล้พระอรหันต์นั้น ๔. ขอพระอรหันต์นั้น · พึงแสดงธรรมแก่ข้าพเจ้า ๕. ขอข้าพเจ้าพึงรู้ทั่วถึงธรรมของพระอรหันต์นั้น ฯ

ประวัติพระสารีบุตรและพระโมคคัลลานะ

๕๙. พระอัสสชิเถระแสดงธรรมโดยย่อแก่อุปติสสปริพาชก ความว่าอย่างไร ? และได้ผลอย่างไร ?

๒๕๕๕

ตอบ

มีความว่า . ธรรมใดเกิดแต่เหตุ . พระศาสดาทรงแสดงเหตุของธรรมนั้น . และความดับแห่งธรรมนั้น . พระศาสดาทรงสั่งสอนอย่างนี้ .

อุปติสสปริพาชกได้ฟังแล้ว . ได้ธรรมจักขดวงตาเห็นธรรม .

๖๐. พระอัสสชิแสดงธรรมแก่อุปติสสปริพาชกมีความว่าอย่างไร ? และมีผลอย่างไร ?

๒๕๖๐, ๒๕๖๓, ๒๕๖๖

ตอบ

มีความว่า . ธรรมใดเกิดแต่เหตุ . พระศาสดาทรงแสดงเหตุของธรรมนั้น . และความดับแห่งธรรมนั้น . พระศาสดาทรงสอนอย่างนี้ .

มีผล . คือ . อุปติสสปริพาชกได้ดวงตาเห็นธรรมว่า . สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา . สิ่งนั้น . ทั้งหมดมีความดับเป็นธรรมดา .

๖๑. มีภิกษุอยู่คนหนึ่งว่า สัตบุรุษตั้งมั่นแล้วในสัจจะที่เป็นอรรถเป็นธรรม ดังนี้ ข้อนี มีปฏิปทาของพระสาวกรูปใด ที่ให้สัญญาต่อกันไว้แล้วปฏิบัติตามสัญญานั้น เป็นตัวอย่าง ? จงเล่าเรื่องประกอบ

๒๕๕๑

ตอบ

มีปฏิปทาของพระสารีบุตร . เป็นตัวอย่าง .

เรื่องมีอยู่ว่า . เมื่อครั้งที่ท่านและพระโมคคัลลานะยังไม่ได้อุปสมบท . เคยให้สัญญากันว่า . ใครได้ . โมกขธรรมก่อน จะบอกแก่กัน . ต่อมาท่านพระสารีบุตรได้ฟังอริยสัจจากตาแต่สำนักพระอัสสชิแล้ว . ได้ . ดวงตา . เห็นธรรม . จึงนำข้อความนั้นไปบอกแก่พระโมคคัลลานะ . จนได้บรรลุนิพพานเช่นเดียวกัน .

๖๒. การที่พระสารีบุตรมีชื่อเสียงว่าเป็นผู้กตัญญูตเวทีนั้น มีหลักฐานอะไรเป็นตัวอย่าง จงแสดงมาสัก ๒ เรื่อง ?

๒๕๕๗

ตอบ

เรื่องที่ ๑ . ท่านได้ฟังคำสอนจากพระอัสสชิโดยย่อจนได้ดวงตาเห็นธรรม . เมื่อทราบข่าวว่า . พระอัสสชิ . อยู่ทางทิศใต้ . เวลาจะนอนก็หันศีรษะไปทางทิศนั้นด้วยความเคารพ . เรื่องที่ ๒ . ท่านระลึกถึงอุปการะที่รับบิณฑบาตจากราธพราหมณ์เพียง . ๑ . ทัพพี . จึงรับเป็น . ภาระในการจัดการอุปสมบทตามความประสงค์ .

๖๓. พระพุทธเจ้าทรงยกย่องพระอัครสาวกทั้ง ๒ ว่าเป็นผู้มีปัญญาอนุเคราะห์สพรหมจารีทั้งหลาย มีอุปมา ต่างกันอย่างไร ?

๒๕๕๔

ตอบ

มีอุปมาต่างกันอย่างนี้ . พระสารีบุตรเถระเปรียบเหมือนมารดาผู้ให้บุตรเกิด . ย่อมแนะนำให้ . กุลบุตรตั้งอยู่ในโศดาปัตติผล . พระมหาโมคคัลลานเถระเปรียบเหมือนนางนมผู้เลี้ยงทารกผู้เกิดแล้วนั้น . ย่อมแนะนำให้กุลบุตร . ตั้งอยู่ในคุณเบื้องสูงกว่านั้น .

๖๔. พระสาวกรูปใดเป็นเอตทัคคะทางมีปัญญามาก ทางขยายความย่อให้พิสดารทางมีวาจาไพเราะ ทาง ทรงจีวรเศร้าหมอง ? และในท่านเหล่านั้น องค์ไหนเป็นที่เลื่อมใสของผู้เป็นรูปปมาณา โขสัปมาณา ลูขัปปมาณา และธัมมปมาณา ? ๒๕๕๓

ตอบ

พระสารีบุตร . เป็นเอตทัคคะทางมีปัญญามาก . และเป็นที่เลื่อมใสของผู้เป็นธัมมปมาณา . พระมหากัจจายนะ . เป็นเอตทัคคะทางขยายความย่อให้พิสดาร . และเป็นที่เลื่อมใสของผู้เป็น รูปปมาณา . พระโมฆราช . เป็นเอตทัคคะทางทรงจีวรเศร้าหมอง . และเป็นที่เลื่อมใสของผู้เป็นลูขัปปมาณา . พระโสณกุฏิกัณณะ . เป็นเอตทัคคะทางมีวาจาไพเราะ . และเป็นที่เลื่อมใสของผู้เป็นโขสัปมาณา . ฯ

๖๕. พระสารีบุตรนิพพานที่ไหน ? ท่านเลือกสถานที่นั้นเพราะเหตุไร ? ★ ๒๕๕๓, ๒๕๖๐

ตอบ

ที่นาลันทคาม . แคว้นมคธ . ฯ

เพราะตั้งใจจะโปรดนางสารีพราหมณ์ผู้เป็นมารดาของท่าน . ให้พ้นจากมิจฉาทิฏฐิก่อนที่ท่านจะ . นิพพาน . ฯ

๖๖. “สิ่งทั้งปวงไม่ควรแก่ข้าพเจ้า ๆ ไม่ชอบใจหมด” เป็นคำพูดของใคร ? พระพุทธองค์ตรัสตอบว่าอย่างไร ? ๒๕๕๙

๖๗. คำว่า “สิ่งทั้งปวงไม่ควรแก่ข้าพเจ้า ข้าพเจ้าไม่ชอบใจหมด” เป็นคำพูดของใคร ? พระพุทธองค์ตรัส ตอบว่า อย่างไร ? ๒๕๕๗

ตอบ คำถาม ๒ ข้อข้างบน ใช้คำตอบเดียวกัน

เป็นคำพูดของทีฆนยะ . อัคริเวสสนโคตร . ฯ

ตรัสตอบว่า . ถ้าอย่างนั้น . ความเห็นอย่างนั้น . ก็ต้องไม่ควรแก่ท่าน . ท่านก็ต้องไม่ชอบความเห็น . อย่างนั้น . ฯ

๖๘. พระพุทธองค์ทรงสรรเสริญพระสาวกองค์ใดว่า “ไม่ทำศรัทธาและโศกทรัพย์ของตระกูลให้เสีย” ? และ ทรงอุปมาเปรียบเทียบกับอย่างไร ? ๒๕๖๔

ตอบ

ทรงสรรเสริญพระมหาโมคคัลลานะ . ฯ

ว่า . “ประหนึ่งแมลงผึ้งอันเที่ยวไปในสวนดอกไม้ . ไม่ทำสีและกลีบของดอกไม้ให้ชำ . ถือเอาแต่รส . บินไปฉะนั้น” . ฯ

๖๙. พระพุทธเจ้าทรงสรรเสริญพระเถระรูปใด เปรียบด้วยแมลงผึ้งตัวเที่ยวไปในสวนดอกไม้ ไม่ทำสีและกลีบของดอกไม้ให้ชำ ถือเอาแต่รสบินไป ? และทรงสรรเสริญไว้อย่างไร ? ๒๕๕๒

ตอบ

ทรงสรรเสริญพระมหาโมคคัลลานะ . ฯ

ทรงสรรเสริญไว้ว่า . ท่านไม่ทำศรัทธาและโศกทรัพย์ของตระกูลที่เข้าไปหาให้เสีย . ฯ

ประวัติพระมหากัสสปเถระ

๗๐. พระพุทธโอรพาท ๓ ข้อ ที่ทรงประทานแก่พระมหากัสสปะว่าอย่างไรบ้าง ?

๒๕๖๓, ๒๕๖๗

๗๑. พระพุทธโอรพาท ๓ ข้อ ที่ทรงประทานแก่พระมหากัสสปะว่าอย่างไร ? จัดเข้าในการอุปสมบทวิธีใด ?

๒๕๕๙

ตอบ คำถาม ๒ ข้อข้างบน ใช้คำตอบเดียวกัน

พระพุทธโอรพาท . ๓ . ข้อ . ว่าดังนี้ . ๑ . กัสสปะ . ท่านพึงศึกษาว่าเราจักเข้าไปตั้งความละอาย . และความยำเกรงไว้ในภิกษุทั้งที่เป็นผู้เฒ่า . ทั้งที่เป็นผู้ใหม่ . ทั้งที่เป็นปานกลางอย่างแรงกล้า . ๒ . เราจักพึงธรรมอันใดอันหนึ่งซึ่งประกอบด้วยกุศล . เราจักเจียโสตรพึงธรรมนั้น . พิจารณาเนื้อความ . ๓ . เราจักไม่ละสติเป็นไปในกาย . คือพิจารณากายเป็นอารมณ์ . ฯ

จัดเข้าในเอหิภิกขุอุปสมบทวิธี . ฯ

๗๒. ผู้ที่ได้รับการอุปสมบทโดยวิธีรับโอรพาท และโดยวิธีรับครุธรรม คือใคร ? และได้รับการยกย่องว่าเป็น เอตทัคคะในทางใด ?

๒๕๕๘

ตอบ

โดยวิธีรับโอรพาท . คือ . พระมหากัสสปะ . โดยวิธีรับครุธรรม . คือ . พระมหาปชาบดี . โคตมี . ฯ

พระมหากัสสปะ . ในทางผู้ทรงจุดศุภคุณ . ส่วนพระมหาปชาบดีโคตมี . ในทางรัตตัญญู ฯ

๗๓. พระมหากัสสปะ กับ พระรัฐบาล ออกบวชเพราะมีความคิดเห็นต่างกันอย่างไร ?

๒๕๕๓

ตอบ

พระมหากัสสปะออกบวชเพราะคิดเห็นว่า . ผู้อยู่ครองเรือนต้องคอยนั่งรับบาป . เพราะการงานที่ . ผู้อื่นทำไม่ดี . มีใจเบื่อง่าย . จึงละสมบัติแล้วออกบวช . พระรัฐบาลออกบวชเพราะมีความคิดเห็นตามธรรมเทศ . ๔ . ข้อที่พระศาสดาทรงแสดง . ว่า . ๑ . โลกคือหมู่มสัตว์ . อันชราเป็นผู้นำ . ฯ . เข้าไปใกล้ไม่ยั่งยืน . ๒ . โลกคือหมู่มสัตว์ . ไม่มีผู้ป้องกัน . ไม่เป็นใหญ่จำเพาะตน . ๓ . โลกคือหมู่มสัตว์ . ไม่มีอะไรเป็นของ . ฯ . ตน . จำต้องละทิ้งสิ่งทั้งปวงไป . ๔ . โลกคือหมู่มสัตว์ . พร่องอยู่เป็นนิตย์ . ไม่รู้จักอิ่ม . เป็นทาสแห่งตัณหา . ฯ

๗๔. พระมหากัสสปเถระประพตฺติธุดงค์วัตรเพราะเห็นอำนาจประโยชน์อย่างไร ?

๒๕๖๐, ๒๕๖๒

ตอบ

เพราะเห็นอำนาจประโยชน์ . ๒ . อย่าง . คือ . ๑ . การอยู่เป็นสุขในบัดนี้ของตน . ๒ . เพื่ออนุเคราะห์ประชุมชนในภายหลัง . จะได้เป็นทิฏฐานุคติแห่งคนผู้มาเกิดในภายหลัง . เมื่อ . ทราบว่า . สาวกของพระพุทธเจ้าได้ประพตฺติธุดงค์ . อย่างนี้ . เขาจะได้ประพตฺติตาม . ซึ่งเป็นทางอันวิเศษแก่ . เขาเอง . ฯ

๗๕. พระมหากัสสปเถระประพตฺติธุดงค์วัตรเพราะเห็นอำนาจประโยชน์อย่างไร ?

๒๕๖๔

ตอบ

เพราะเห็นอำนาจประโยชน์ . ๒ . อย่าง . คือ . ๑ . การอยู่เป็นสุขในปัจจุบันของตน . ๒ . เพื่อเป็นทิฏฐานุคติแห่งชนรุ่นหลัง . ฯ

๗๖. พระมหากัสสปเถระประพตฺติตฺถงคฺวฺตรเพราะเห็นอำนาจประโยชน์อย่างไร ?

๒๕๖๖

ตอบ

เพราะเห็นอำนาจประโยชน์ · ๒ · อย่าง · คือ · ๑. · การอยู่เป็นสุขในบัดนี้ของตน · ๒. · เพื่ออนุเคราะห์ประชุมชนในภายหลัง · จะได้เป็นทิวฐานคติแห่งผู้เกิดในภายหลัง · ฯ

๗๗. หลังจากพระพุทธเจ้าปรินิพพานแล้ว พระมหากัสสปะได้ทำกิจใดที่สำคัญแก่พระศาสนา ? จงอธิบาย

๒๕๖๑, ๒๕๖๘

ตอบ

ท่านได้ทำกิจที่สำคัญ · คือเป็นผู้ชักชวนภิกษุสงฆ์ทำสังคายนาร้อยกรองพระธรรมวินัย · และเป็น · ประธานในการทำสังคายนานั้น · อันเป็นเหตุให้พระศาสนาตั้งมั่นถาวรสืบมาจนถึงปัจจุบัน · ฯ

๗๘. พระมหากัสสปเถระชักชวนภิกษุทั้งหลายให้ทำสังคายนาครั้งแรก เพราะปรารถนาเหตุอะไร ?

๒๕๕๖

ตอบ

เพราะปรารถนาเหตุ · ๒ · ประการ · คือ · ๑. · ระลึกถึงคาของสุภัททพุทฺธมบรรพชิตกล่าวจ้วงจาบพระธรรมวินัย · ๒. · ระลึกถึงอุปการคุณของพระผู้มีพระภาคที่มีอยู่แก่ตน · ฯ

๗๙. พระพุทธเจ้าทรงแสดงโอวาทปาฏิโมกข์ที่ไหน ? มีใจความย่อว่าอย่างไร ?

๒๕๖๑

ตอบ

ที่เวฬุวนาราม · กรุงราชคฤห์ · ฯ

ใจความย่อว่า · ไม่ทำบาปทั้งปวง · ทำกุศลให้ถึงพร้อม · ทำใจให้บริสุทธิ์ · ฯ

๘๐. โอวาทปาฏิโมกข์ใจความย่อว่าอย่างไร ? ทรงแสดงที่ไหน ?

๒๕๖๕

ตอบ

ใจความย่อว่า · การไม่ทำบาปทั้งปวง · การทำกุศลให้ถึงพร้อม · การทำใจให้บริสุทธิ์ · ฯ

ทรงแสดงที่วัดเวฬุวนาราม · กรุงราชคฤห์ · ฯ

ประวัติพระมหากัจจายนเถระ

๘๑. พระดำรัสว่า “เธอไปเองเกิด เมื่อเธอไปแล้ว พระเจ้าแผ่นดินจักทรงเลื่อมใส” พระศาสดาตรัสกะพระเถระรูปใด ? พระเถระรูปนั้นได้ไปประกาศพระพุทธศาสนาที่ไหน ? และได้ผลอย่างไร ?

๒๕๕๒

ตอบ

ตรัสกะพระมหากัจจายนะ · ฯ

ที่กรุงอุชเชนี · ฯ

ได้ผลคือพระเจ้าจันทพชิตและชาวเมืองเลื่อมใส · ฯ

๘๒. คำว่า “วรรณะโตประพตีกุศลกรรมบถ เบื้องหน้าแต่ภพ วรรณะนั้นย่อมเข้าสู่ อบายเสมอกันหมด ไม่มีพิเศษ” ใครกล่าว ? และกล่าวแก่ใคร ?

๒๕๕๘, ๒๕๖๗

๘๓. ข้อความว่า “วรรณะโตประพตีกุศลกรรมบถ วรรณะนั้นย่อมเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์” ดังนี้ ใคร กล่าว และกล่าวแก่ใคร ?

๒๕๕๕

ตอบ คำถาม ๒ ข้อข้างบน ใช้คำตอบเดียวกัน

พระมหากัจจายนะกล่าว . ๆ

กล่าวแก่พระเจ้ามธูราชาวันตีบุตร . ๆ

๘๔. พระพุทธพจน์ว่า “ภพเทรโต” ผู้มีราตรีเดียวอันเจริญ หมายถึงการปฏิบัติอย่างไร ? พระสาวกรูป ไต สามารถอธิบายพระพุทธพจน์นี้ได้ถูกต้องตามพุทธประสงค์ ?

๒๕๖๒

ตอบ

หมายถึง . เป็นผู้มีความเพียร . ไม่เกียจคร้านทั้งกลางวันและกลางคืน . อยู่ด้วยความไม่ประมาท . ๆ

พระมหากัจจายนะ . ๆ

ว่าด้วยการโปรดมาณพ ๑๖ คน

๘๕. พราหมณ์พาวรีผูกปัญหาให้มาณพ ๑๖ คนผู้เป็นศิษย์ทูลถามพระบรมศาสดาเพื่อประสงค์อะไร ?

๒๕๕๒

ปัญหาว่า “หมู่มนุษย์ในโลกนี้ คือฤๅษี กษัตริย์ พราหมณ์ เป็นอันมากอาศัยอะไร จึงบูชาัญญบวงสรวง เทวดา” ผู้ ทูลถามคือใคร ? และทรงพยากรณ์ว่าอย่างไร ?

ตอบ

พราหมณ์พาวรีประสงค์จะสืบสวนให้ได้ความแน่นอนว่า . พระโอรสของศากยราชเสด็จออก . บรรพชา . ปฏิญญา พระองค์ว่าเป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า . ตามข่าวเล่าลือนั้น . เป็นจริงหรือไม่ . ๆ

ผู้ทูลถาม . คือปุณณกมาณพ . ๆ

ทรงพยากรณ์ว่า . หมู่มนุษย์เหล่านั้นอยากได้ของที่ตนปรารถนา . อาศัยของที่มีชราทรุดโทรมจึง . บูชาัญญบวงสรวง เทวดา . ๆ

๘๖. ปัญหาว่า “โลกคือหมู่มสัตว์ อันอะไรปิดบังไว้ จึงหลงดูอยู่ในที่มืด” ดังนี้ ใครเป็น ผู้ถาม ? ได้รับคำ พยากรณ์ว่าอย่างไร ?

๒๕๕๕, ๒๕๖๑, ๒๕๖๕

ตอบ

อชิตมาณพเป็นผู้ถาม . ๆ

ได้รับการพยากรณ์ว่า . โลกคือหมู่มสัตว์ . อันอวิชชาคือความไม่รู้แจ้งปิดบังไว้ . จึงหลงดูอยู่ในที่มืด ๆ

๘๗. ปัญหาว่า “หมู่มนุษย์ในโลกนี้ คือ ฤๅษี กษัตริย์ พราหมณ์ เป็นอันมาก อาศัยอะไร จึงบูชาัญญ บวงสรวงเทวดา” ใครเป็นผู้ถาม ? พระศาสดาทรงพยากรณ์ว่าอย่างไร ?

๒๕๖๘

ตอบ

ปุณณกมาณพ . ๆ

ทรงพยากรณ์ว่า . “หมู่มนุษย์เหล่านั้นอยากได้ของที่ตนปรารถนา . อาศัยของที่มีชราทรุดโทรม . จึงบูชาัญญ บวงสรวงเทวดา . ” . ๆ

ราชะพราหมณ์อุปสมบท

๘๘. การอุปสมบทสำหรับพระภิกษุในครั้งพุทธกาล มีทั้งหมดกี่วิธี ? อะไรบ้าง ? ในปัจจุบันใช้วิธีใด ?

๒๕๕๖

ตอบ

มี ๓ วิธี ๑

คือ ๑. เอิหิกขุอุปสัมปทา ๒. ติสรณคณูปสัมปทา ๓. ญัตติจตุตถกรรมอุปสัมปทา ๑

ปัจจุบันใช้ญัตติจตุตถกรรมอุปสัมปทา ๑

๘๙. การอุปสมบทด้วยญัตติจตุตถกรรมวาจาพระสาวกผู้เป็นอุปัชฌายะ และเป็นสัทธีวิหาริก รูปแรกคือใคร ?

๒๕๕๕, ๒๕๖๘

ตอบ

พระสารีบุตร เป็นอุปัชฌายะรูปแรก ๑

พระราธะ เป็นสัทธีวิหาริกรูปแรก ๑

๙๐. พระพุทธเจ้าตรัสสอนพระราธะว่า “สิ่งใดเป็นมาร ท่านจงละความกำหนัด พอใจในสิ่งนั้นเสีย” มารในที่นี้ หมายถึงอะไร ?

๒๕๕๓, ๒๕๕๙, ๒๕๖๔, ๒๕๖๖

ตอบ

หมายถึง รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ๑

พระปุลณมันตานีบุตร ๑

พระปุลณมันตานีบุตร

๙๑. พระปุลณมันตานีบุตรเป็นชาวเมืองไหน ? ตั้งอยู่ในคุณธรรมอะไรบ้าง ?

๒๕๖๐

ตอบ

เป็นชาวเมืองกบิลพัสดุ์ ๑

ตั้งอยู่ในคุณธรรม ๑๐ ประการ คือ มกน้อย สันโดษ ชอบสงัด ไม่ชอบเกี้ยวข้องด้วยหมู่ ปราศจากความเพียร บริบูรณ์ด้วยศีล สมาธิ ปัญญา วิมุติ ความรู้เห็นในวิมุติ ๑

๙๒. “ท่านประพฤติพรหมจรรย์เพื่ออะไร” ใครเป็นผู้ถาม ใครเป็นผู้ตอบ ? และตอบว่าอย่างไร ?

๒๕๖๒

๙๓. ใครเป็นผู้ถามพระปุลณมันตานีบุตรว่า ข้าพเจ้าถามท่านว่า ท่านประพฤติพรหมจรรย์เพื่ออย่างนั้น หรือ ๑ ท่านก็ตอบว่า ไม่อย่างนั้น ๑ เมื่อเป็นอย่างนี้ ท่านประพฤติพรหมจรรย์เพื่ออะไรเล่า ? และได้รับ คำตอบว่าอย่างไร ?

๒๕๕๐

ตอบ คำถาม ๒ ข้อข้างบน ใช้คำตอบเดียวกัน

พระสารีบุตรเป็นผู้ถาม พระปุลณมันตานีบุตรเป็นผู้ตอบ ๑

ตอบว่า เราประพฤติพรหมจรรย์ เพื่อความดับไม่มีเชื้อ ๑

โปรดพระเจ้าสุทโธทนะ

๙๔. พระพุทธองค์ทรงแสดงสุจริตรธรรมโปรดพระเจ้าสุทโธทนะ และพระนางมหาปชาบดีโคตมี ทำให้ทั้ง ๒ พระองค์ได้บรรลุอรหัตผลชั้นไหน ?

๒๕๕๒, ๒๕๖๐

ตอบ

ทำให้พระเจ้าสุทโธทนะทรงบรรลุสกทาคามีผล . และพระนางมหาปชาบดีโคตมีทรงบรรลุโสดาปัตติผล . ๑

๙๕. พระพุทธบัญญัติที่ว่า ผู้ขออุปสมบทต้องได้รับอนุญาตจากมารดาบิดาก่อนนั้น มีประวัติความเป็นมา โดยย่ออย่างไร ?

๒๕๕๐

ตอบ

พระเจ้าสุทโธทนะทรงโหม่นสมาก . เพราะพระสีหัตถ์ธราชกุมาร . พระนันทะ . และพระราหุลเสด็จ . ออกผนวชแล้ว . สิ้นผู้จะสืบราชวงศ์ต่อไป . ทรงปรารถนาทุกขนี้ที่จะพึงมีแก่มารดาบิดาในตระกูลอื่น . จึงทูล . ขอพระพุทธองค์ให้มารดาบิดาต้องอนุญาตก่อนจึงจะบวชกุลบุตรได้ . จึงเกิดพระพุทธานุญาตข้อนี้ขึ้น . ๑

พระราหุลบรรลุอรหัตผล . ๑

พระราชากรมแห่งศากยวงศ์ออกผนวช

๙๖. พระภททิยะเถระมักเปล่งอุทานเนื่อง ๆ ว่า สุขหนอ ๆ ดังนี้ เพราะเหตุไร ?

๒๕๖๑

ตอบ

เพราะเมื่อก่อนท่านเป็นพระเจ้าแผ่นดิน . ต้องจัดการรักษาป้องกันทั้งในวังนอกวัง . ทั้งในเมือง . นอกเมือง . จนตลอดทั่วอาณาเขต . แม้มีคนคอยรักษาอย่างนี้แล้ว . ยังต้องหวาดระแวง . สะดุ้งกลัวอยู่เป็นนิตย์ . ครั้นทรงออกบวชได้บรรลุอรหัตผลแล้ว . แม้อยู่ในที่ไหน . ๑ . ก็ไม่หวาดระแวง . ไม่สะดุ้งกลัว . ไม่ต้อง . ขวนขวายมีใจปลอดโปร่งเป็นสุขจุมฤคอยู่ . จึงเปล่งอุทานเช่นนั้น . ๑

๙๗. พระสาวกที่มักเปล่งอุทานเนื่อง ๆ ว่า “สุขหนอ สุขหนอ” ดังนี้ คือใคร ? ท่านเปล่งอุทานเช่นนั้นเพราะ เหตุไร ?

๒๕๕๘

ตอบ

คือ . พระภททิยะ . ๑

เพราะเมื่อก่อนท่านเป็นพระเจ้าแผ่นดิน . ต้องจัดการรักษาป้องกันทั้งในวังนอกวัง . ทั้งในเมือง . นอกเมือง . จนตลอดทั่วอาณาเขต . แม้มีคนคอยรักษาอย่างนี้แล้ว . ยังต้องหวาดระแวง . สะดุ้งกลัวอยู่เป็น . นิตย์ครั้นทรงออกบวชได้บรรลุอรหัตผลแล้ว . แม้อยู่ในที่ไหน . ๑ . ก็ไม่หวาดระแวง . ไม่สะดุ้งกลัว . ไม่ต้อง . ขวนขวาย . มีใจปลอดโปร่งเป็นสุขจุมฤคอยู่ . จึงเปล่งอุทานเช่นนั้น . ๑

๔ . อนุรุทธศากยะออกบวชเพราะมูลเหตุอะไร . ? . ผู้ที่ออกบวชพร้อมกับท่านมีใครบ้าง . ? . (๒๕๕๔) . ตอบ . เพราะมูลเหตุจากการที่อนุรุทธศากยะเป็นพระญาติของพระพุทธเจ้า . ซึ่งควรออกบวชตาม . พระพุทธเจ้าอย่างที่ได้เจ้าศากยะองค์อื่นผู้มีชื่อเสียงได้กระทำกัน . และครั้นเมื่อได้ฟังคำพูดของมหานาม . ศากยะผู้พี่ว่า . การงานของผู้อยู่ครองเรือนไม่มีสิ้นสุด . ที่สุดของการงานไม่มีปรากฏ . จึงตัดสินใจให้พ็อยู่ . ครองเรือนส่วนตนออกบวช . ๑ มีพระเจ้าภททิยะ . อานันทะ . ภัคคุ . กิมพิละ . เทวทัต . และอุบาลี . ๑

๙๘. พระอานนท์ได้รับเลือกให้เป็นพุทธอุปัฏฐากในเวลาก่อนหรือหลังบรรลุปะเป็นพระโสดาบัน ? ได้รับยกย่อง จากพระศาสดาว่าเป็นเอตทัคคะในทางใดบ้าง ?

๒๕๕๖

ตอบ

หลังบรรลุปะเป็นพระโสดาบัน . ๑

ในทางเลิศกว่าภิกษุทั้งหลายที่เป็นพหูสูต . มีคติ . มีสติ . มีอิติ . และเป็นอุปัฏฐาก . ๑

๙๙. พระอานนท์พุทธอุปัฏฐากได้รับยกย่องจากพระศาสดาว่า เลิศกว่าภิกษุทั้งหลาย ด้วยคุณสมบัติอะไรบ้าง ?

๒๕๖๓

ตอบ

ด้วยคุณสมบัติ . ๕ . ประการ . คือ . ๑. . เป็นพหูสูต . ๒. . มีสติ . ๓. . มีคติ . ๔. . มีอิติ . ๕. . เป็นพุทธอุปัฏฐาก . ๑

๑๐๐. พระสาวกผู้ได้รับการยกย่องเป็นเอตทัคคะหลายอย่างกว่าสาวกอุปอื่นคือใคร ? เป็นเอตทัคคะในทางใดบ้าง ?

๒๕๕๒

ตอบ

คือ . พระอานนตเถระ . ๑

ในทาง . ๑. . เลิศกว่าภิกษุทั้งหลายที่เป็นพหูสูต . ๒. . เลิศกว่าภิกษุทั้งหลายที่มีคติ . ๓. . เลิศกว่าภิกษุทั้งหลายที่มีสติ . ๔. . เลิศกว่าภิกษุทั้งหลายที่มีอิติปัญญาจำทรง . ๕. . เลิศกว่าภิกษุทั้งหลายที่เป็นอุปัฏฐาก . ๑

ปริณัติ . ๑๒ . ว่าด้วยพระโสณโกฬิวิสะและพระรัฐบาล . ประวัติพระโสณโกฬิวิสะ . ๑

ประวัติพระรัฐบาลเถระ

๑๐๑. พระเจ้าโกรัพยะตรัสถึงเหตุแห่งความเสื่อมที่จะให้คนออกบวชกะพระสาวกรูปใด ? เหตุแห่งความเสื่อมนั้น ได้แก่อะไรบ้าง ?

๒๕๕๑

ตอบ

กะพระรัฐบาลเถระ . ๑

เหตุอันได้แก่ . ๑. . ความแก่ชรา . ๒. . ความเจ็บ . ๓. . ความสิ้นโรคทรัพย์ . ๔. . ความสิ้นญาติ . ๑

๑๐๒. พระสาวกผู้กล่าวว่า โลกคือหมู่สัตว์อันขราเป็นผู้นำ ๆ เข้าไปใกล้ ไม่ยั่งยืน ดังนี้ คือใคร ? กล่าวแก่ใคร ? ได้รับเอตทัคคะในทางใด ?

๒๕๕๔

ตอบ

คือ . พระรัฐบาล . ๑

แก่พระเจ้าโกรัพยะ . ๑

ในทางเป็นยอดของภิกษุผู้บวชด้วยศรัทธา . ๑

๑๐๓. ธรรมเทศ ๔ ข้อ ได้แก่อะไรบ้าง ? ใครแสดง ? แสดงแก่ใคร ?

๒๕๕๗

๑๐๔. ธรรมเทศ ๔ ข้อ ที่พระรัฐบาลแสดงแก่พระเจ้าโกรัพะยะ มีใจความว่าอย่างไรบ้าง ?

๒๕๖๓, ๒๕๖๔, ๒๕๖๗

ตอบ คำถาม ๒ ข้อข้างบน ใช้คำตอบเดียวกัน

ได้แก่ · ๑. · โลกคือหมู่มืด · อันชราเป็นนำเข้าไปใกล้ · ไม่ยั่งยืน · ๒. · โลกคือหมู่มืด · ไม่มีผู้ป้องกัน · ไม่เป็นใหญ่จำเพาะตน · ๓. · โลกคือหมู่มืด · ไม่มีอะไรเป็นของของตน · จำต้องละทิ้งสิ่งทั้งปวงไป · ๔. · โลกคือหมู่มืด · พร่องอยู่เป็นนิตย์ · ไม่รู้จักอิ่ม · เป็นทาสแห่งตัณหา · ฯ

พระรัฐบาลแสดง · ฯ

แสดงแก่พระเจ้าโกรัพะยะ · ฯ

เอตทัคคะ

๑๐๕. พระสาวกสาวิกาต่อไปนี้ได้รับยกย่องว่าเป็นผู้เลิศในทางใด ? ๑. พระมหา

๒๕๕๕, ๒๕๖๒, ๒๕๖๘

โมคคัลลานะ ๒. พระมหากัสสปะ ๓. พระอุบาลี ๔. พระนางมหาปชาบดีโคตมี ๕. พระนางเขมา

ตอบ

๑. · พระมหาโมคคัลลานะ · เป็นผู้เลิศในทางมฤทธิ · ๒. · พระมหากัสสปะ · เป็นผู้เลิศในทางถ้อยสุต · ๓. · พระอุบาลี · เป็นผู้เลิศในทางทรงพระวินัย · ๔. · พระนางมหาปชาบดีโคตมี · เป็นผู้เลิศในทางผู้รัตตัญญู · ๕. · พระนางเขมา · เป็นผู้เลิศในทางปัญญา · ฯ

๑๐๖. บุคคลต่อไปนี้ได้รับเอตทัคคะในทางใด ? ก. พระอนุรุทธเถระ ข. พระโสณโกฬิวิสเถระ ค. พระรัฐपालเถระ ง. นางปฐาจาราเถรี จ. นางกิสสาโคตมีเถรี

๒๕๕๖

ตอบ

ก. · พระอนุรุทธเถระ · ได้ทิพยจักขุญาณ · ข. · พระโสณโกฬิวิสเถระ · มีความเพียรปรารภแล้ว · ค. · พระรัฐपालเถระ · บวชด้วยศรัทธา · ง. · นางปฐาจาราเถรี · ทรงไว้ซึ่งวินัย · จ. · นางกิสสาโคตมีเถรี · ทรงไว้ซึ่งจิรวรรณ · ฯ

๑๐๗. พระสาวกสาวิกาต่อไปนี้ได้รับยกย่องว่าเป็นผู้เลิศในทางใด ? ๑. พระสารีบุตรเถระ ๒. พระมหา

๒๕๖๔

โมคคัลลานะเถระ ๓. พระอุบาลีเถระ ๔. พระนางมหาปชาบดีโคตมีเถรี ๕. พระอุบลวรรณาเถรี

ตอบ

๑. · พระสารีบุตรเถระ · เป็นผู้เลิศในทางมปัญญา · ๒. · พระมหาโมคคัลลานะเถระ · เป็นผู้เลิศในทางมฤทธิ · ๓. · พระอุบาลีเถระ · เป็นผู้เลิศในทางทรงพระวินัย · ๔. · พระนางมหาปชาบดีโคตมีเถรี · เป็นผู้เลิศในทางผู้รัตตัญญู · ๕. · พระอุบลวรรณาเถรี · เป็นผู้เลิศในทางมฤทธิ · ฯ

๑๐๘. พระสาวกสาวิกาต่อไปนี้ได้รับยกย่องว่าเป็นผู้เลิศในทางใด ? ๑. พระอัญญาโกณฑัญญะเถระ ๒. พระมหากัสสปะเถระ ๓. พระราธะเถระ ๔. พระอุบลวรรณาเถรี ๕. พระธัมมทินนาเถรี

๒๕๖๕

ตอบ

๑. · พระอัญญาโกณฑัญญะเถระ · เป็นผู้เลิศในทางรัตตัญญู · ๒. · พระมหากัสสปะเถระ · เป็นผู้เลิศในทางถ้อยสุต · ๓. · พระราธะเถระ · เป็นผู้เลิศในทางผู้มีปฏิภาณ · ๔. · พระอุบลวรรณาเถรี · เป็นผู้เลิศในทางมฤทธิ · ๕. · พระธัมมทินนาเถรี · เป็นผู้เลิศในทางธรรมกถึก · ฯ

๑๐๙. พระสาวกต่อไปนี้ ได้รับยกย่องว่าเป็นผู้เลิศในทางใด ? ๑. พระมหากัสสปเถระ ๒. พระมหากัจจายนเถระ ๓. พระโมฆราชเถระ ๔. พระโสณกุฏิกัณณเถระ ๕. พระราหุลเถระ

๒๕๖๖

ตอบ

๑. เป็นผู้เลิศในทางถ้อยถุรงค์ · ๒. เป็นผู้เลิศในทางอธิบายคำย่อให้พิสดาร · ๓. เป็นผู้เลิศในทางทรงจีวรเศร้าหมอง · ๔. เป็นผู้เลิศในทางมีวาจาไพเราะ · ๕. เป็นผู้เลิศในทางเป็นผู้ใคร่ในการศึกษา · ฯ

๑๑๐. ภิกษุณีผู้มีชื่อต่อไปนี้ได้รับเอตทัคคะในทางไหน ? ก. พระมหาปชาบดีโคตมีเถรี ข. พระเขมาเถรี ค. พระอุบลวันณาเถรี ง. พระปฐาจาราเถรี จ. พระธัมมทินนาเถรี

๒๕๖๑, ๒๕๖๓, ๒๕๖๗

ตอบ

ก. ได้รับเอตทัคคะในทางรัตตัญญู · ข. ได้รับเอตทัคคะในทางมีปัญญา · ค. ได้รับเอตทัคคะในทางมฤทธิ · ง. ได้รับเอตทัคคะในทางทรงวินัย · จ. ได้รับเอตทัคคะในทางธรรมกถึก · ฯ

ปริณิเทศ · ๑๓ · ว่าด้วยการเสด็จโปรดพระพุทธรูป · พระพุทธรูป · และการดับขันธปรินิพพาน · โปรดพระพุทธรูป · ๑ · พระพุทธรูปเสด็จไปแสดงธรรมโปรดพระพุทธรูปในสวรรค์ชั้นใด · ? · ด้วยธรรมอะไร · ? · และพระ · พุทธรูปได้ผลอะไร · ? · (๒๕๕๘) · ตอบ · ในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ·

ด้วยพระอภิธรรม · ฯ

ได้บรรลุพระโสดาปัตติผล · ฯ

เหตุการณ์ก่อนพุทธปรินิพพาน · ฯ

เหตุการณ์ก่อนพุทธปรินิพพาน

๑๑๑. อภิญญาเทสิตธรรม มีอะไรบ้าง ? ทรงแสดงแก่ใคร ? ที่ไหน ?

๒๕๕๓, ๒๕๕๗

ตอบ

มี · สติปัฏฐาน · ๔ · สัมมปปธาน · ๔ · อธิปัตยา · ๔ · อินทรีย์ · ๕ · พละ · ๕ · โพชฌงค์ · ๗ · มรรคมี · องค์ · ๘ · ฯ

ทรงแสดงแก่ภิกษุสงฆ์ผู้อาศัยอยู่ในเมืองเวสาลี · ฯ

ที่กุฎาคารศาลา · ป่ามทวัน · ฯ

๑๑๒. อนาถบิณฑิกเศรษฐี มีนามเดิมว่าอะไร ? ได้บรรลุคุณวิเศษอะไรในพระพุทธศาสนา ? ที่ไหน ?

๒๕๕๘

ตอบ

สุทัตตะ · ฯ

โสดาปัตติผล · ฯ

ที่เมืองราชคฤห์ · ฯ

๑๑๓. นิमितโองาสที่พระศาสดาทรงแสดงแก่พระอานนทีก่อนทรงปลงอายุสังขาร มีใจความว่าอย่างไร ? ๒๕๕๔
ทรง แสดงเพื่ออะไร ?

ตอบ

มีใจความว่า · อธิบาตทั้ง · ๔ · ประการ · ท่านผู้ใดผู้หนึ่ง · ได้เจริญให้มากแล้ว · สามารถจะดำรงอยู่ · ได้กับ · ๑ · หรือเกินกว่านั้น · อธิบาตทั้ง · ๔ · นั้น · พระตถาคตได้เจริญแล้ว · ถ้าทรงปรารภ · ก็จะดำรง · อยู่ได้กับ · ๑ · หรือเกินกว่านั้น · ฯ

เพื่อให้พระอานนทกราบทูลอาราธนาให้ทรงดำรงอยู่ชั่วอายุกับ · ๑ · หรือเกินกว่านั้น · ฯ

๑๑๔. การปลงอายุสังขาร หมายถึงอะไร ? พระพุทธเจ้าทรงกระทำที่ไหน ? ★ ๒๕๖๔, ๒๕๖๖

ตอบ

หมายถึง · การที่พระพุทธเจ้าทรงกำหนดวันปรินิพพาน · นับแต่วันเพ็ญเดือน · ๓ · ไปอีก · ๓ · เดือน · ฯ
ทรงกระทำที่ปาวาลเจดีย์ · เมืองไพศาลี · ฯ

๑๑๕. บิณฑบาตของนางสุชาดาที่ถวายก่อนแต่ตรัสรู้ และของนายจุนทะที่ถวายก่อนแต่เสด็จปรินิพพาน ๒๕๕๐
มีผล เสมอกัน มีวิบากเสมอกัน เพราะเหตุไร ?

ตอบ

เพราะ · ก. · ปรินิพพานเสมอกัน · คือ · สอุปาทิเสสปรินิพพานและอนุปาทิเสสปรินิพพาน · ข. · สมบัติเสมอกัน · คือ · ทรงเข้าสู่สมบัติ · ๒๔ · แสนโกฏิเสมอกันก่อนจะตรัสรู้และก่อนจะ · ปรินิพพาน · ค. · เมื่อบุคคลทั้ง · ๒ · ระลึกถึงการถวายบิณฑบาตของตน · ก็บังเกิดปีติโสมนัสอย่างแรงกล้า · เหมือนกัน · ฯ

๑๑๖. อุปารหบุคคล ได้แก่บุคคลเช่นไร ? มีใครบ้าง ? ★ ๒๕๕๑, ๒๕๖๒, ๒๕๖๔

ตอบ

ได้แก่ · บุคคลผู้ควรแก่การบรรจุอัฐิธาตุไว้ในสถูปเพื่อสักการบูชา · ฯ

มี · ๑. · พระตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า · ๒. · พระปัจเจกพุทธเจ้า · ๓. · พระอรหันตสาวก · ๔. · พระเจ้าจักรพรรดิราช · ฯ

๑๑๗. อุปารหบุคคล คือใคร ? มีกี่ประเภท ? อะไรบ้าง ? ๒๕๕๓

ตอบ

คือ · บุคคลผู้ควรแก่การสร้างสถูปไว้ประดิษฐาน · ฯ

มี · ๔ · ประเภท · คือ · ๑. · พระตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า · ๒. · พระปัจเจกพุทธเจ้า · ๓. · พระอรหันตสาวก · ๔. · พระเจ้าจักรพรรดิราช · ฯ

๑๑๘. พระพุทธองค์ทรงเลือกเมืองกุสินารเป็นสถานที่เสด็จดับขันธปรินิพพานด้วยเหตุผลอันใด ? ๒๕๕๖

ตอบ

ด้วยเหตุผล · คือ · ๑. · จะเป็นเหตุเกิดแห่งมหาสุทิสสนสูตร · ๒. · จะได้โปรดสุภททปริพาชก · ผู้เป็นพุทธเวไนย · ๓. · จะได้ป้องกันการรบกันครั้งใหญ่เพื่อแย่งชิงพระบรมสารีริกธาตุ ฯ

เหตุการณ์หลังพุทธปรินิพพาน

๑๑๙. สุกัททวุฑฒบรพชิต กล่าวจาบจ้วงพระธรรมวินัยว่าอย่างไร ? และทำให้เกิดเหตุการณ์อะไรในกาล ต่อมา ?

๒๕๕๗

ตอบ

ว่า . “เราทั้งหลายได้พ้นเสียแล้วด้วยดีจากพระสมณะนั้น . ด้วยท่านสั่งสอนว่า . ‘สิ่งนี้ควร . สิ่งนี้ไม่ . ควร’ . เราเกรงก็ต้องทำตาม . เป็นความลำบากนัก . ก็บัดนี้เราจะทำอะไร . หรือมิพอใจทำอะไรก็ได้ตาม . ความปรารถนา . จะต้องเกรงแต่ปัญญาของผู้ใดเล่า” . ฯ

เป็นเหตุให้เกิดสังคายนาพระธรรมวินัยครั้งที่ ๑ . ฯ

๑๒๐. สุกัททวุฑฒบรพชิต กล่าวจาบจ้วงพระธรรมวินัยว่าอย่างไร ? และทำให้เกิดเหตุการณ์อะไรในกาล ต่อมา ?

๒๕๖๑

ตอบ

ว่า . “เราทั้งหลายพ้นดีแล้วจากพระสมณะนั้น . บัดนี้ . เราพอใจจะทำสิ่งใดก็ทำ . หรือมิพอใจทำอะไร . ใดก็ไม่ต้องทำ” . ฯ

เป็นเหตุให้เกิดสังคายนาพระธรรมวินัยครั้งที่ ๑ . ฯ

๑๒๑. พระสาวกผู้ใหญ่ ๘๐ องค์ เฝ้าที่ปรากฏในหนังสือพุทธานุพุทธประวัติ มีองค์ใดนิพพานก่อนและหลัง พระพุทธองค์บ้าง ? จงบอกมาอย่างละ ๒ องค์

๒๕๕๐

ตอบ

(ตอบเพียงอย่างละ . ๒ . องค์) . ผู้นิพพานก่อนพระพุทธองค์ . คือ . พระอัญญาโกณฑัญญะ . พระสารีบุตร . พระโมคคัลลานะ . และพระราหุล . ฯ

ผู้นิพพานหลังพระพุทธองค์ . คือ . พระมหากัสสปะ . พระอุบาลี . พระอนรุทธะ . พระอานนท์ . ฯ

๑๒๒. ในการถวายพระเพลิงพระพุทธสรีระ พระพุทธสรีระส่วนใดยังคงเหลืออยู่ ?

๒๕๕๘

ตอบ

พระอัฐิ . พระเกสา . พระโลมา . พระนขา . พระทันตา . เหลืออยู่ . นอกนั้นถูกเพลิงไหม้หมดสิ้น . ฯ

๑๒๓. สังคายนา คืออะไร ? พระสุกัททวุฑฒบรพชิตผู้เป็นเหตุให้พระมหากัสสปะทำปฐมสังคายนา ได้กล่าวจาบจ้วงพระธรรมวินัย มีใจความอย่างไร ?

๒๕๕๒

ตอบ

คือ . การประชุมกันเรียบเรียงศาสนธรรมคำสอนของพระศาสดาวางไว้เป็นแบบแผน . ฯ

มีใจความว่า . ท่านทั้งปวงอย่าโศกเศร้าอย่าร้องไห้รำไรไปเลย . เมื่อพระสมณโคดมยังอยู่นั้น . เปียดยืนกล่าวว่า . สิ่งนี้ควรสิ่งนี้ไม่ควร . จำเดิมแต่นี้เราปรารถนาจะกระทำการสิ่งใด . เราก็กะทำสิ่งนั้นได้ . พระสมณโคดมนิพพานเสียก็พันทุกข์พันร้อนเราทั้งปวงแล้ว . ฯ

**๑๒๔. หลังจากพระพุทธเจ้าปรินิพพาน พระสาวกองค์ใดเป็นประธาน ในการทำปฐมสังคายนา ? เพราะ
ประการเหตุใด ?** ๒๕๖๐

ตอบ

พระมหากัสสปะ . ๑

เพราะประการคํากล่าวจากจ้วงพระธรรมวินัยของพระสุภัททะผู้บวชตอนแก่ . ในระหว่างเดินทาง . มาสักการะพระ
พุทธสรีระ . ๑

๑๒๕. พระมหากัสสปเถระชักชวนภิกษุทั้งหลายให้ทำสังคายนาครั้งแรก เพราะประการเหตุอะไร ? ๒๕๕๖

ตอบ

เพราะประการเหตุ . ๒ . ประการ . คือ . ๑ . ระลึกถึงคำของสุภัททพหูชนบรพชิตกล่าวจ้วงจาบพระธรรมวินัย . ๒ .
ระลึกถึงอุปการคุณของพระผู้มีพระภาคที่มีอยู่แก่ตน . ๑

**๑๒๖. การทำสังคายนาครั้งแรก เกิดขึ้นหลังจากปรินิพพานล่วงแล้วก็เดือน ? ใช้เวลาเท่าไร ? ใครทำ
หน้าที่ ปุจฉาและวิสัชนา ?** ๒๕๕๙

ตอบ

ล่วงแล้ว . ๓ . เดือน . ๑

ใช้เวลา . ๗ . เดือน . ๑

พระมหากัสสปะทำหน้าที่ปุจฉา . พระอุบาลีทำหน้าที่วิสัชนาพระวินัย . พระอานนท์ทำหน้าที่ . วิสัชนาพระสูตรและ
พระอภิธรรม . ๑

**๑๒๗. ในครั้งปฐมสังคายนา พระสาวกองค์ได้รับหน้าที่วิสัชนาพระวินัย ? ท่านอุปสมบทพร้อมกับใคร
บ้าง ?** ๒๕๖๑

ตอบ

พระอุบาลีเถระ . ๑

อุปสมบทพร้อมกับเจ้าศากยะ . ๕ . พระองค์ . คือภททิยะ . อนรุทธะ . อานนท์ . ภัคคุ . กิมพิละ . กับ . เจ้าโกเถระ
. ๑ . องค์ . คือเทวทัต . ๑

๑๒๘. การทำสังคายนาครั้งแรก ใครทำหน้าที่ปุจฉาและวิสัชนา ? และทำที่ไหน ? ★ ๒๕๖๓, ๒๕๖๖

๑๒๙. การทำสังคายนาครั้งแรก ทำที่ไหน ? ใครทำหน้าที่ปุจฉาและวิสัชนา ? ๒๕๖๕

ตอบ คำถาม ๒ ข้อข้างบน ใช้คำตอบเดียวกัน

ที่ถ้ำสัตตบรรณคูหา . ๑

พระมหากัสสปเถระทำหน้าที่ปุจฉา . พระอุบาลีเถระทำหน้าที่วิสัชนาพระวินัย . พระอานนท์เถระทำหน้าที่วิสัชนา
พระสูตรและพระอภิธรรม . ๑

๑๓๐. การทำสังคายนาครั้งที่ ๓ มีมูลเหตุจากอะไร ? ใครเป็นผู้อุปถัมภ์ ? พระสงฆ์ผู้เข้าร่วมทำสังคายนามี จำนวนเท่าไร ? ใครเป็นประธาน ? ใช้เวลานานเท่าไร ?

๒๕๕๑

ตอบ

มีมูลเหตุจากพวกเดียรถีย์เป็นจำนวนมากปลอมบวชในพระพุทธศาสนา . ๑

พระเจ้าอโศกมหาราช . ทรงเป็นผู้อุปถัมภ์ . ๑

มีจำนวน . ๑,๐๐๐ . รูป . ๑

พระโมคคัลลีสัทธสีเถระ . เป็นประธาน . ๑

ใช้เวลา . ๙ . เดือน . ๑

๑๓๑. พระมหากัสสปะ พระอุบาลี และพระอานนท์ องค์ใดนิพพานก่อนหรือหลังพระพุทธองค์ ? จงอ้างหลักฐานมาแสดง

๒๕๕๘

ตอบ

หลังพระพุทธองค์ทั้งหมด . ๑

หลักฐาน . คือ . พระสาวกทั้ง . ๓ . องค์นั้นได้ร่วมประชุมสงฆ์ทำสังคายนาครั้งที่ . ๑ . หลังพุทธ . นิพพานได้ . ๓ . เดือน . ๑

๑๓๒. พุทธเจดีย์ มีกี่ประเภท ? อะไรบ้าง ? พระพุทธรูป สงเคราะห์เข้าในเจดีย์ ประเภทใด ?

๒๕๕๘

ตอบ

มี . ๔ . ประเภท . ๑

คือ . ธาตุเจดีย์ . บริโภคเจดีย์ . ธรรมเจดีย์ . และอุทเทสิกเจดีย์ . ๑

สงเคราะห์เข้าในอุทเทสิกเจดีย์ . ๑

๑๓๓. ปาวาลเจดีย์และมกุฏพันธเจดีย์ มีความเกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้าอย่างไร ?

๒๕๖๕, ๒๕๖๗

ตอบ

ปาวาลเจดีย์ . เป็นที่ทรงปลงพระชนมายุสังขาร . มกุฏพันธเจดีย์ . เป็นที่ถวายพระเพลิงพระพุทธสรีระ . ๑

ภา ค ๓

วิชาวินัยบัญญัติ

๑๒๖ ข้อ • ๑๑๙ ชุดคำตอบ

★ ออกข้อ ๒ ปีขึ้นไป ๓๒ ข้อ • ข้อดาว ๑๖ ข้อ

ความเบื้องต้น

๑. สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงประมวลเรื่องอันเนื่องด้วยวินัยที่ภิกษุผู้เป็นเถระ พึงเรียนรู้เป็นหลักไว้ในวินัยมุขเล่ม ๓ คืออะไรบ้าง ? เมื่อเรียนรู้แล้วจะอำนวยประโยชน์อะไรบ้าง ? ๒๕๕๒

ตอบ

ธรรมเนียม · วิธี · และกรณีต่าง · ๆ · อันเนื่องด้วยวินัย · ฯ

ย่อมอาจจะอำนวยในหน้าที่ให้เป็นไปโดยเรียบร้อย · และอาจเป็นที่พึงของผู้น้อยในกิจการ · ฯ

๒. ภิกษุผู้ปรารถนาความตั้งอยู่ยั่งยืนของพระธรรมวินัย ควรปฏิบัติตนอย่างไร ?

๒๕๕๗, ๒๕๖๔, ๒๕๖๗

ตอบ

ควรตั้งอยู่ในศีลสามัญญตา · ทิฐิสามัญญตา · และลัทธิธรรม · สำรวมในพระปาติโมกข์ · ประกอบด้วยอาจารย์และโคจร · เห็นโทษแม้เพียงเล็กน้อยว่าเป็นภัย · สำเนียงศึกษาในสิกขาบท · ทั้งหลาย · ฯ

กัณฑ์ที่ · ๒๓ · สังฆกรรม · มูลเหตุเกิดสังฆกรรม · ฯ

มูลเหตุเกิดสังฆกรรม

๓. มูลเหตุที่ทำให้เกิดสังฆกรรมมีกี่อย่าง ? อะไรบ้าง ?

๒๕๕๙, ๒๕๖๓, ๒๕๖๕

ตอบ

มี · ๒ · อย่าง · ฯ

คือ · ๑. · มีภิกษุบริษัทเพิ่มจำนวนมากขึ้น · ๒. · มีพระพุทธรูปประสงค์เพื่อให้สงฆ์เป็นใหญ่ในการบริหารหมู่คณะ · ฯ

คำสั่งในการทำสังฆกรรม · ฯ

คำสวดในการทำสังฆกรรม

๔. ญัตติ และอนุสาวนา หมายถึงอะไร ? ญัตติมีใช้ในสังฆกรรมอะไรบ้าง ?

๒๕๖๑, ๒๕๖๔, ๒๕๖๗

๕. ญัตติ และอนุสาวนา หมายถึงอะไร ? อนุสาวนามีใช้ในสังฆกรรมอะไรบ้าง ?

๒๕๕๙

ตอบ คำถาม ๒ ข้อข้างบน ใช้คำตอบเดียวกัน

ญัตติ . หมายถึง . คำเผดียงสงฆ์ . อนุสาวนา . หมายถึง . การสวดประกาศคำปรึกษาและข้อตกลงของสงฆ์ .
มีใช้ใน . ๓ . สังฆกรรม . คือ . ๑. . ญัตติกรรม . ๒. . ญัตติหุติกรรม . ๓. . ญัตติจตุตถกรรม . ฯ

๖. ญัตติ กับ อนุสาวนา ต่างกันอย่างไร ? มีใช้ในสังฆกรรมอะไรบ้าง ?

๒๕๖๖

ตอบ

ญัตติ . คือ . การเผดียงสงฆ์ . ส่วนอนุสาวนา . คือ . การประกาศความปรึกษาและตกลงของสงฆ์ . ฯ

ญัตติ . มีใช้ในญัตติกรรม . ญัตติหุติกรรม . และญัตติจตุตถกรรม . ส่วนอนุสาวนา . มีใช้เฉพาะในญัตติหุติกรรม . และญัตติจตุตถกรรม . ฯ

สังฆกรรม . ๔ . ฯ

สังฆกรรม ๔

๗. สังฆกรรมมีอะไรบ้าง ? สังฆกรรมอะไรที่สงฆ์จตุรกรคทำไม่ได้ ?

๒๕๖๒, ๒๕๖๖

ตอบ

มี . ๑. . อปโลกนกรรม . ๒. . ญัตติกรรม . ๓. . ญัตติหุติกรรม . ๔. . ญัตติจตุตถกรรม . ฯ

ปวารณา . ให้ผ้ากฐิน . อุปสมบท . และอัฏฐาน . สงฆ์จตุรกรคทำไม่ได้ . ฯ

๘. สังฆกรรมจำแนกออกเป็นประเภท เรียกโดยชื่อมีอะไรบ้าง ? กรรมอะไรบ้างที่สงฆ์จตุรกรคทำได้ ?

๒๕๕๐

ตอบ

มี . อปโลกนกรรม . ๑ . ญัตติกรรม . ๑ . ญัตติหุติกรรม . ๑ . ญัตติจตุตถกรรม . ๑ . ฯ

เว้นปวารณา . ให้ผ้ากฐิน . อุปสมบท . และอัฏฐาน . นอกนั้นทำได้ทุกอย่าง . ฯ

๙. สังฆกรรมมีกี่ประเภท ? อะไรบ้าง ? สังฆกรรมแต่ละประเภท ทรงอนุญาต ให้สงฆ์พร้อมเพรียงกันทำในที่เช่นไร ?

๒๕๕๕

ตอบ

สังฆกรรมมี . ๔ . ประเภท . ฯ

คือ . อปโลกนกรรม . ๑ . ญัตติกรรม . ๑ . ญัตติหุติกรรม . ๑ . ญัตติจตุตถกรรม . ๑ . ฯ

อปโลกนกรรม . ทรงอนุญาตให้สงฆ์พร้อมเพรียงกันทำในเขตสีมา . หรือนอกเขตสีมาก็ได้ . ส่วนญัตติกรรม . ญัตติหุติกรรม . และญัตติจตุตถกรรม . ทรงอนุญาตให้สงฆ์พร้อมเพรียงกันทำใน . เขตสีมา . จะเป็นพัทธสีมา . หรืออพัทธสีมาก็ได้ . ฯ

๑๐. สังฆกรรมเมื่อกล่าวโดยประเภท มีเท่าไร ? อะไรบ้าง ? จงยกตัวอย่างของสังฆกรรมนั้น ๆ มาอย่าง
ละ ๑ ตัวอย่าง ๒๕๕๒

ตอบ

กล่าวโดยประเภท · มี · ๔ · ๑

๑. · อปโลกนกรรม · ตัวอย่างเช่น · การรับสามเณรผู้ถูกลงโทษเพราะกล่าวต่อพระผู้มีพระภาคเจ้าและ · ได้รับการ
ยกเลิกโทษเพราะกลับประพฤติดี · ๒. · ญัตติกรรม · ตัวอย่างเช่น · การเรียกอุปสัมปทาเปกษะผู้ได้รับการไล่เลียง
อันตรายิกธรรมแล้วกลับ · เข้ามาในหมู่สงฆ์ · ๓. · ญัตติทุติยกรรม · ตัวอย่างเช่น · สวดหยาบาตรแก่ผู้ถูกคว่ำบาตร
เพราะกลับประพฤติดีในภายหลัง · ๔. · ญัตติจตุตถกรรม · ตัวอย่างเช่น · การสวดกรรมที่สงฆ์ผู้ทำกรรม · ๗ ·
สถาน · มีตชชะนียกรรม · เป็นต้น · ลงโทษภิกษุผู้ประพฤติมิชอบ · ๑

๑๑. การอุปโลกน์ และการสวดกรรมวาจาให้ผ้ากฐิน จัดเป็นสังฆกรรมประเภทใด ? อย่างไหนต้องทำใน
สีมา อย่างไหนทำนอกสีมาก็ได้ ? ๒๕๖๒

ตอบ

การอุปโลกน์เพื่อให้ผ้ากฐิน · จัดเป็นอปโลกนกรรม · การสวดเพื่อให้ผ้ากฐิน · จัดเป็นญัตติทุติยกรรม · ๑
การอุปโลกน์เพื่อให้ผ้ากฐิน · ทำในสีมาหรือนอกสีมาก็ได้ · การสวดกรรมวาจาให้ผ้ากฐินต้องทำในสีมาเท่านั้น · ๑

๑๒. ความพร้อมของสงฆ์ครบองค์ที่กำหนดเป็นส่วนสำคัญในการประกอบสังฆกรรมนั้น ๆ เมื่อครบ
องค์ สงฆ์ตามที่กำหนดสังฆกรรมนั้น ๆ เป็นอันใช้ได้แล้ว หรือยังมีช่องทางเสียหายอื่นอีก ? จงชี้แจง ๒๕๕๕

ตอบ

นับว่าเป็นใช้ได้เฉพาะแต่อปโลกนกรรมเท่านั้น · ๑

ส่วนสังฆกรรมอื่น · ๑ · อีก · ๓ · อย่าง · คือญัตติกรรม · ๑ · ญัตติทุติยกรรม · ๑ · ญัตติจตุตถกรรม · ๑ · ยังมีช่อง
ทางเสียหายอื่นอีก · คือวัตรอุปัชฌาย์ · สีมาวัตร · กรรมวาจาวัตร · ๑

๑๓. โดยทั่วไป มีความเข้าใจเรื่องสังฆกรรมว่า ในสีมาเดียวกัน ภิกษุจะประชุมทำสังฆกรรมวันหนึ่ง ๒
ครั้งไม่ได้ ข้อนี้มีความจริงเป็นอย่างไร ? จงอธิบาย ๒๕๕๒

ตอบ

มีความเป็นจริงเป็นอย่างนี้ · คือ · สังฆกรรมบางอย่าง · เช่น · อุโบสถ · ปวารณา · ภิกษุอยู่ในสีมา · เดียวกันจะต้อง
พร้อมเพรียงกันทำจะแยกกันทำ · ๒ · พวก · ๒ · ครั้งไม่ได้ · แต่สังฆกรรมบางอย่าง · เช่น · อุปสมบทกรรม ·
อัฏฏกกรรม · จะทำวันเดียวหลายครั้งก็ได้ · ๑

๑๔. สังฆกรรม กับ วินัยกรรม มีกำหนดบุคคลและสถานที่ต่างกันหรือเหมือนกันอย่างไร ? ๒๕๕๓

ตอบ

ต่างกันดังนี้ · สังฆกรรม · ต้องประชุมสงฆ์ครบองค์ตามกำหนดแห่งกรรมนั้น · ๑ · ต้องทำในสีมา · เว้นไว้ · แต่อปโล
กนกรรม · ทำนอกสีมาก็ได้ · ส่วนวินัยกรรมไม่ต้องประชุมสงฆ์ · และทำนอกสีมาก็ได้ · ๑

๑๕. สังฆกรรม ๔ นั้น อย่างไหนต้องทำในสีมา อย่างไหนทำนอกสีมาก็ได้ ? ★ ๒๕๖๐, ๒๕๖๕

ตอบ

ญัตติกรรม · ญัตติทุติยกรรม · และญัตติจตุตถกรรม · ต้องทำในสีมาเท่านั้น · ส่วนอปโลกนกรรม · ทำนอกสีมาได้ ·
๑

กำหนดจำนวนสงฆ์ทำสังฆกรรม · (การกสงฆ์) · ๑

กำหนดจำนวนสงฆ์ทำสังฆกรรม (การกสงฆ์)

๑๖. สงฆ์ผู้ทำสังฆกรรม ท่านจัดเป็นวรรคไว้อย่างไรบ้าง ? แต่ละวรรคทำกรรมอะไรได้บ้าง ?

๒๕๕๔

ตอบ

จัดอย่างนี้ คือ สงฆ์มีจำนวน ๔ รูปเรียกว่า จตุรวรรค จำนวน ๕ รูปเรียกว่า ปัญจวรรค จำนวน ๑๐ รูปเรียกว่า ทสวรรค จำนวน ๒๐ รูปเรียกว่า วิสตี้วรรค ฯ

สังฆกรรมทุกอย่าง เว้นปวารณา ให้ผ้ากฐิน อุปสมบท และอัฏฐาน สงฆ์จตุรวรรคทำได้ ปวารณา ให้ผ้ากฐิน อุปสมบทในปัจฉิมตชนบท สงฆ์ปัญจวรรคทำได้ อุปสมบทในมัธยมชนบท สงฆ์ทสวรรคทำได้ อัฏฐาน สงฆ์วิสตี้วรรคทำได้ สงฆ์มีจำนวนมากกว่าที่กำหนดไว้สามารถทำกรรมประเภทนั้น ๆ ได้ ฯ

๑๗. อุโบสถกรรม อุปสมบทกรรม อปโลกนกรรม อัฏฐานกรรม อุกเขปนียกรรม ใช้สงฆ์จำนวนเท่าไร เป็น อย่างน้อยจึงจะถูกต้องตามพระวินัยบัญญัติ ?

๒๕๕๗

ตอบ

อุโบสถกรรม ใช้สงฆ์ ๔ รูป อุปสมบทกรรม ในปัจฉิมตชนบท ใช้สงฆ์ ๕ รูป ในมัธยมตชนบทใช้สงฆ์ ๑๐ รูป อปโลกนกรรม ใช้สงฆ์ ๔ รูป อัฏฐานกรรม ใช้สงฆ์ ๒๐ รูป อุกเขปนียกรรม ใช้สงฆ์ ๔ รูป ฯ

เหตุให้สังฆกรรมวิบัติ

๑๘. สังฆกรรมย่อมวิบัติเพราะเหตุไรบ้าง ? ภิกษุ ๓ รูป ประชุมกันในสีมาสดปาฏิโมกข์ ชื่อว่าวิบัติ เพราะ เหตุไหน ?

๒๕๖๒

ตอบ

สังฆกรรมย่อมวิบัติ (คือใช้ไม่ได้ แม้ทำแล้วก็ไม่เป็นอันทำ) เพราะเหตุ ๔ อย่าง คือเพราะ วัตถุบ้าง เพราะสีมาบ้าง เพราะปริสะบ้าง เพราะกรรมวาจาบ้าง ฯ

ชื่อว่าวิบัติเพราะปริสะ ฯ

๑๙. สังฆกรรมย่อมวิบัติโดยอะไรบ้าง ? สงฆ์ให้อุปสมบทแก่ภิกษุบุคคล เป็นสังฆกรรมวิบัติ โดยอะไร ?

๒๕๕๘, ๒๕๖๗

ตอบ

วิบัติโดยวัตถุ สีมา ปริสะ และกรรมวาจา ฯ

วิบัติโดยวัตถุ ฯ

ลักษณะกรรมวาจาวิบัติ ฯ

ลักษณะกรรมวาจาวิบัติ

๒๐. กรรมวาจาวิบัติเพราะสวดผิดฐานกรรมนั้นอย่างไร ?

๒๕๕๑

ตอบ

คือ การสวดธนิตเป็นสลิล ๑ สวดสลิลเป็นธนิต ๑ สวดวิมุตเป็นนิคคหิต ๑ สวดนิคคหิตเป็นวิมุต ๑ ฯ

กัณฑ์ที่ ๒๔ สีมา สีมา ฯ

สีมา

๒๑. สีมา คืออะไร ? มีความสำคัญอย่างไร ?

๒๕๕๔, ๒๕๖๒

ตอบ

คือ · เขตประชุมของสงฆ์ผู้ทำสังฆกรรม · ฯ

มีความสำคัญอย่างนี้ · พระศาสดาทรงพระอนุญาตให้สงฆ์พร้อมเพรียงกัน · ทำสังฆกรรมภายใน · สีมา · เพื่อจะรักษาสามัคคีในสงฆ์ · อันความสามัคคีย่อมเป็นกำลังใหญ่ของหมู่ · ขาดความสามัคคีแล้ว · หมู่ย่อมไม่ตั้งถาวร · ถ้าไม่มีสีมาก็ไม่มีเขตประชุม · สีมาจึงมีความสำคัญอย่างนี้ · ฯ

๒๒. สีมา คืออะไร ? มีความสำคัญอย่างไร ?

๒๕๖๔, ๒๕๖๗

ตอบ

คือ · เขตประชุมของสงฆ์ผู้ทำสังฆกรรม · ฯ

มีความสำคัญอย่างนี้ · พระศาสดาทรงพระอนุญาตให้สงฆ์พร้อมเพรียงกัน · ทำสังฆกรรมในสีมาคือ · เขตที่สงฆ์กำหนดไว้ · เพื่อจะรักษาสามัคคีในสงฆ์ · ถ้าไม่มีสีมาก็ไม่มีเขตประชุม · ฯ

สีมา · ๒ · ฯ

สีมา ๒

๒๓. สีมา มีกี่ประเภท ? อะไรบ้าง ?

๒๕๖๐

ตอบ

มี · ๒ · ประเภท · ฯ

คือ · พัทธสีมา · และอพัทธสีมา · ฯ

๒๔. สีมา มีกี่ประเภท ? วิสุงคามสีมา จัดเข้าในประเภทไหน ?

๒๕๖๓, ๒๕๖๖

ตอบ

มี · ๒ · ประเภท · คือ · พัทธสีมา · อพัทธสีมา · ฯ

วิสุงคามสีมา · เมื่อสงฆ์ยังไม่ผูก · จัดเป็นอพัทธสีมา · ครั้นสงฆ์ผูกแล้ว · จัดเป็นพัทธสีมา · ฯ

๒๕. สีมา มีกี่ประเภท ? อะไรบ้าง ?

๒๕๖๕

๒๖. สีมา มีกี่ประเภท ? อะไรบ้าง ? ประเภทไหนสมมติเป็นตจีวรวิปวาสนไม่ได้ ?

๒๕๕๘

ตอบ คำถาม ๒ ข้อข้างบน ใช้คำตอบเดียวกัน

มี · ๒ · ประเภท · ฯ

พัทธสีมา · คือแดนที่ผูก · หมายถึง · เขตอันสงฆ์กำหนดเอาเอง · อพัทธสีมา · คือแดนที่ไม่ได้ผูก · หมายถึง · เขตอันเขากำหนดไว้โดยปกติของบ้านเมือง · หรือเขตที่ · มีสัญญาต้อยอื่นเป็นเครื่องกำหนด · ฯ

ประเภทอพัทธสีมา · ฯ

๒๗. สี่มาเป็นหลักสำคัญแห่งสังฆกรรมอย่างไร ? พัทธสี่มามีกำหนดขนาดพื้นที่ไว้อย่างไร ?

๒๕๕๖

ตอบ

สี่มาเป็นเขตประชุมของสงฆ์ผู้ทำกรรม · พระศาสดาทรงพระอนุญาตให้สงฆ์พร้อมเพรียงกันทำ · ภายในสี่มา · เพื่อจะรักษาสัมมติในสงฆ์ · ฯ

อย่างนี้ · คือกำหนดไม่ให้สมมติสี่มาเล็กเกินไปจนจุภิกษุ · ๒๑ · รูป · นั่งไม่ได้และไม่ให้สมมติสี่มา · ใหญ่เกินไปกว่า · ๓ · โยชน์ · ฯ

๒๘. พัทธสี่มา มีกี่ชนิด ? อะไรบ้าง ? สี่มาผูกเฉพาะบริเวณอุโบสถเรียกว่าอะไร ?

๒๕๕๕

ตอบ

มี · ๓ · ชนิด · ฯ

คือ · สี่มาผูกเฉพาะบริเวณโรงอุโบสถ · เรียกขันทสี่มา · ๑ · สี่มาผูกทั่ววัด · เรียกมหาสี่มา · ๑ · สี่มาผูก · ๒ · ชั้น · ๑ · ฯ

เรียกว่าขันทสี่มา · ฯ

นิมิตของสี่มา · ฯ

การผูกพัทธสี่มา

๒๙. การผูกพัทธสี่มาในบัดนี้ มีขั้นตอนในการปฏิบัติอย่างไร ?

๒๕๕๒

ตอบ

มีขั้นตอนดังนี้ · ๑. · พื้นที่อันจะสมมติเป็นสี่มาต้องได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาก่อน · ๒. · ประชุมภิกษุผู้อยู่ในเขตวิสุงคามสีมาหรือนำฉันทะของเขามาแล้ว · สวดถอนเป็นแห่ง · ฯ · ไปกว่า · จะเห็นว่าพอดี · ฟังสวดถอนดีจิวรา · วิปวาสะก่อนแล้วจึงสวดถอนสมานสังวาสสี่มา · ๓. · เตรียมนิมิตไว้ตามทิศ · ๔. · เมื่อสมมติสี่มา · ต้องประชุมภิกษุผู้อยู่ภายในนิมิตหรือนำฉันทะของเขามา · แล้วออกไปทักษิณิมิต · ๕. · กลับมาสวดสมมติสมานสังวาสสี่มาก่อนแล้ว · สวดสมมติดีจิวราวิปวาสะสี่มา · ฯ

๓๐. การทักษิณิมิตในทิศทั้ง ๘ นั้น ทักทิสละหนถูกต้องหรือไม่ ? เพราะเหตุไร ? จงเขียนคำทักษิณิมิตในทิศตะวันออกเฉียงเหนือมาดู ?

๒๕๕๙

ตอบ

ไม่ถูกต้อง · ฯ

ที่ถูกต้องนั้นเมื่อเริ่มต้นทักษิณิมิตในทิศบูรพาแล้ว · ทักมาโดยลำดับจนถึงนิมิตสุดท้ายแล้วต้องทัก · นิมิตในทิศบูรพาซ้ำอีก · ฯ

คำทักษิณิมิตในทิศตะวันออกเฉียงเหนือ · ว่าดังนี้ · “อุตุตฺราย · อนุทฺสาย · กิ · นิมิตฺตํ” · ฯ

๓๑. นิมิตรอบโรงอุโบสถ มีความสำคัญอย่างไร ? คำทักษิณิมิตในทิศตะวันออกว่าอย่างไร ?

๒๕๕๖

ตอบ

มีความสำคัญ · คือใช้เป็นเครื่องหมายเพื่อกำหนดเขตสี่มาสำหรับทำสังฆกรรม · ฯ

คำทักษิณิมิตในทิศตะวันออกว่า · “ปุรตฺถิมาย · ทิสาย · กิ · นิมิตฺตํ” · ฯ

๓๒. นิมิตที่อยู่รอบโรงอุโบสถ มีไว้เพื่อประโยชน์อะไร ? จงเขียนคำทักษิณมิตในทิศตะวันตกเฉียงใต้มาดู ? ๒๕๕๓

ตอบ

มีไว้เพื่อเป็นเครื่องหมายกำหนดเขตการทำสังฆกรรม . ๑

ทกขิณาย . อนุทิสาย . ก็ . นิมิตต์๑

๓๓. ดิฉีรวาวิปวาสนีมา และอุทกุกเขปสีมา ได้แก่สีมาเช่นไร ? ๒๕๕๑

ตอบ

ดิฉีรวาวิปวาสนีมา . ได้แก่ . สีมาที่สงฆ์สมมติให้เป็นแดนไม่อยู่ปราศจากไตรจีวรได้ในเขตสีมานั้น . อุทกุกเขปสีมา . ได้แก่ . สีมาที่กำหนดเขตแห่งสามัคคีด้วยขั้วก้น้ำสาตแห่งคนมีอายุและ . กำลังปานกลาง . ๑

๓๔. จงอธิบายความหมายคำต่อไปนี้ ก. สัตตัพภันตรสีมา ข. อุทกุกเขปสีมา ๒๕๕๗

ตอบ

ก. . สัตตัพภันตรสีมา . ได้แก่ . สีมาในป่าหาคนตั้งบ้านเรือนมิได้ . กำหนดเขตแห่งสามัคคีในชั่ว . ๗ . อัฟภันตร . โดยรอบนับแต่ที่สุดแนวแห่งสงฆ์ออกไป . (๗ . อัฟภันตร . คือ . ๔๙ . วา) . ข. . อุทกุกเขปสีมา . ได้แก่ . สีมาที่กำหนดเขตสามัคคีด้วยขั้วก้น้ำสาตแห่งคนมีอายุและกำลัง . เป็นปานกลาง . ๑

อพัทธสีมา . ๑

อพัทธสีมา

๓๕. จงอธิบายความหมายของวิสุคามสีมา และสัตตัพภันตรสีมา ? ๒๕๕๓

ตอบ

วิสุคามสีมา . หมายถึงเขตแห่งสามัคคีที่สงฆ์ได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตยกให้เป็น . แดนหนึ่งจากบ้าน . สัตตัพภันตรสีมา . หมายถึงเขตแห่งสามัคคีในป่าหาคนตั้งบ้านเรือนมิได้ชั่ว . ๗ . อัฟภันตร . (๔๙ . วา) . โดยรอบ . นับแต่ที่สุดแห่งสงฆ์ออกไป . ๑

สมานสังวาสสีมา . ๑

สีมาสังกระ

๓๖. สีมาสังกระ คืออะไร ? สงฆ์จะทำสังฆกรรมในสีมาเช่นนั้นได้หรือไม่อย่างไร ? ★ ๒๕๕๐, ๒๕๖๑

ตอบ

คือ . สีมาที่สมมติคาบเกี่ยวกันระหว่างสีมาที่สมมติไว้เดิมและสีมาที่สมมติขึ้นใหม่ . ๑

สงฆ์ทำสังฆกรรมในสีมาที่สมมติไว้เดิมได้ . แต่ทำในสีมาที่สมมติขึ้นใหม่ไม่ได้๑

กัณฑ์ที่ . ๒๕ . สมมติเจ้าหน้าที่ทำการสงฆ์ . สมมติเจ้าหน้าที่ทำการสงฆ์ . ๑

สมมติเจ้าหน้าที่ทำการสงฆ์

๓๗. ภิกษุผู้ได้รับสมมติจากสงฆ์ให้เป็นเจ้าหน้าที่ทำการสงฆ์นั้น ๆ เรียกว่าอะไร ? พึงสวดสมมติด้วยกรรมวาจาประเภทใด ?

๒๕๕๑

ตอบ

เรียกว่า · เจ้าอธิการ · ฯ

พึงสวดสมมติด้วยญัตติทุติยกรรม · ฯ

๓๘. เจ้าอธิการตามพระวินัยหมายถึงใคร ? สงฆ์พึงสวดสมมติเจ้าอธิการด้วยกรรมวาจาประเภทใด ?

๒๕๕๖, ๒๕๖๒, ๒๕๖๖

ตอบ

หมายถึง · ภิกษุผู้ได้รับสมมติจากสงฆ์ให้เป็นเจ้าหน้าที่ทำการสงฆ์นั้น ๆ · ฯ

พึงสวดสมมติด้วยญัตติทุติยกรรม · ฯ

คุณสมบัติภิกษุผู้เป็นเจ้าหน้าที่ทำการสงฆ์ · ฯ

คุณสมบัติภิกษุผู้เป็นเจ้าหน้าที่ทำการสงฆ์

๓๙. ภิกษุผู้ควรได้รับเลือกให้เป็นเจ้าหน้าที่ทำการสงฆ์ พึงประกอบด้วยคุณสมบัติอะไรบ้าง ? และจะปฏิบัติหน้าที่นั้นได้ตั้งแต่เมื่อไร ?

๒๕๕๘

ตอบ

ด้วยคุณสมบัติเหล่านี้ · คือ · ๑. · ไม่ถึงความลำเอียงเพราะความชอบพอ · ๒. · ไม่ถึงความลำเอียงเพราะเกลียดชัง · ๓. · ไม่ถึงความลำเอียงเพราะงมงาย · ๔. · ไม่ถึงความลำเอียงเพราะกลัว · ๕. · เข้าใจการทำหน้าที่อย่างนั้น · ฯ

ตั้งแต่สงฆ์สวดสมมติด้วยญัตติทุติยกรรมวาจาให้เป็นเจ้าหน้าที่นั้น · ฯ

ประเภทของเจ้าหน้าที่ทำการสงฆ์ · ฯ

ประเภทของเจ้าหน้าที่ทำการสงฆ์

๔๐. คำว่า “เจ้าอธิการ” ในพระวินัยหมายถึงใคร ? มีกี่แผนก ? อะไรบ้าง ?

๒๕๕๙

ตอบ

หมายถึง · ภิกษุที่สงฆ์สมมติให้เป็นเจ้าหน้าที่ทำกิจการของสงฆ์ · ฯ

มี · ๕ · แผนก · ฯ

คือ · ๑. · เจ้าอธิการแห่งจีวร · ๒. · เจ้าอธิการแห่งอาหาร · ๓. · เจ้าอธิการแห่งเสนาสนะ · ๔. · เจ้าอธิการแห่งอาราม · ๕. · เจ้าอธิการแห่งคลัง · ฯ

๔๑. เจ้าอธิการที่สงฆ์สมมติให้เป็นเจ้าหน้าที่ทำกิจการของสงฆ์ ในพระวินัยมี ๕ แผนก อะไรบ้าง ?

๒๕๖๔

ตอบ

มี · ๑. · เจ้าอธิการแห่งจีวร · ๒. · เจ้าอธิการแห่งอาหาร · ๓. · เจ้าอธิการแห่งเสนาสนะ · ๔. · เจ้าอธิการแห่งอาราม · ๕. · เจ้าอธิการแห่งคลัง · ฯ

๔๒. ภิกษุผู้ควรได้รับสมมติให้เป็นภัตตทุทเทสกะ ต้องประกอบด้วยคุณสมบัติเช่นไร ?

๒๕๖๑, ๒๕๖๓

ตอบ

ต้องประกอบด้วยคุณสมบัติดังนี้ คือ ๑. เว้นอคติ ๔ คือ ฉันทาคติ โทสาคติ โมหาคติ ภยาคติ ๒. รู้จักภัตตที่ควรแจกหรือไม่ควรแจก ๓. รู้จักลำดับที่พึงแจก ฯ

๔๓. พระทัพพมัลลบุตร มีความดำริอย่างไร ? พระศาสดาทรงทราบแล้ว ทรงสาธุการตรัสให้สงฆ์สมมติให้ ท่านรับหน้าที่อะไรบ้าง ?

๒๕๕๕, ๒๕๖๐

ตอบ

ท่านดำริว่า ท่านอยู่จบพรหมจรรย์แล้ว ควรจะรับฐานะของสงฆ์ จึงกราบทูลพระศาสดา ฯ

ทรงสาธุการแล้วตรัสให้สงฆ์สมมติท่าน ให้เป็นภัตตทุทเทสกะ และเสนาสนคาหาปกะ ฯ

กัณฑ์ที่ ๒๖ กฐิน กฐิน ฯ

กฐิน

๔๔. กฐิน มีชื่อมาจากอะไร ? ผ้าที่เป็นกฐินได้มีอะไรบ้าง ?

๒๕๖๐

ตอบ

มาจากชื่อไม้สะดึงที่ลาด หรือกางออกสำหรับขึงจีวรเพื่อเย็บ ฯ

มี ๑. ผ้าใหม่ ๒. ผ้าเทียมใหม่คือผ้าฟอกสะอาดแล้ว ๓. ผ้าเก่า ๔. ผ้าบังสุกุล ๕. ผ้าที่ตกตามร้านตลาดซึ่งเขานำมาถวายสงฆ์ ฯ

๔๕. กฐิน เป็นสังฆกรรมอะไร ? การรับกฐิน ตลอดจนถึงกราน ต้องทำในสีมาอย่างเดียว หรือทำนอกสีมา ก็ได้ ?

๒๕๕๓

ตอบ

เป็นญัตติทุติยกรรม ฯ

การรับกฐิน การอุปโลกน์เพื่อให้ผ้ากฐิน และการกรานกฐินทำในสีมาหรือนอกสีมาก็ได้ การ สวดญัตติ ทุติยกรรมมาจาให้ผ้ากฐิน ต้องทำในสีมาเท่านั้น ฯ

การกรานกฐิน ฯ

การกรานกฐิน

๔๖. การกรานกฐิน คืออะไร ? อธิบายพอเข้าใจ

๒๕๖๑

๔๗. กรานกฐิน ได้แก่การทำอย่างไร ? จงเขียนคำอนุโมทนากฐินมาดู ?

๒๕๕๖, ๒๕๕๙

๔๘. กรานกฐิน ได้แก่การทำอย่างไร ?

๒๕๖๓

ตอบ คำถาม ๓ ข้อข้างบน ใช้คำตอบเดียวกัน

ได้แก่ เมื่อมีผ้าเกิดขึ้นแก่สงฆ์ในเดือนท้ายฤดูฝน พอจะทำเป็นไตรจีวรผืนใดผืนหนึ่งได้ สงฆ์ พร้อมใจกันยกให้แก่ภิกษุรูปหนึ่งผู้เหมาะสม ภิกษุผู้ได้รับผ้านั้นนำไปทำเป็นจีวรผืนใดผืนหนึ่ง ให้แล้ว เสร็จในวันนั้นแล้ว มาบอกแก่ภิกษุผู้ยกผ้านั้นให้เพื่ออนุโมทนา ภิกษุเหล่านั้นอนุโมทนาทั้งหมดนี้ คือ กรานกฐิน ฯ

คำอนุโมทนากฐินว่า อตถตํ ภนฺเต สงฺฆสฺส ก ิณฺโณ ธมฺมิโก ก ิณฺตุถาโร อนุโมทามิ ฯ

ผ้าที่ไม่ควรใช้เป็นผ้ากฐิน

๔๙. ผ้าที่ไม่ทรงอนุญาตให้ใช้เป็นผ้ากฐิน ได้แก่ผ้าเช่นไรบ้าง ?

๒๕๕๑, ๒๕๕๗, ๒๕๖๔

ตอบ

เช่นนี้ คือ ๑. ผ้าที่ไม่ได้เป็นสิทธิ เช่น ผ้าที่ขอยืมเขามา ๒. ผ้าที่ได้มาโดยอาการอันมิชอบ คือทำนินิตได้มา พุดเลียบเคียงได้มา และผ้าเป็นนิสัคคีย์ ๓. ผ้าที่ได้มาโดยบริสุทธิ์ แต่เก็บค้างคืนไว้ ๗

คุณสมบัติของภิกษุผู้ควรกรานกฐิน

๕๐. สงฆ์ผู้มีสิทธิรับผ้ากฐิน ต้องมีคุณสมบัติอย่างไร ? ภิกษุผู้ควรครองผ้ากฐิน พึงมีคุณสมบัติอะไรบ้าง ? จงบอกมาสัก ๕ ข้อ

๒๕๕๔

ตอบ

ต้องเป็นผู้จำพรรษามาแล้วถ้วนไตรมาสไม่ขาดในอาวาสเดียวกัน มีจำนวนตั้งแต่ ๕ รูปขึ้นไป ๗ พึงมีคุณสมบัติอย่างนี้ คือ (ให้ตอบเพียง ๕ ข้อ ใน ๘ ข้อต่อไปนี้) ๑. รู้จักบุพพกรรม ๒. รู้จักถอนไตรจีวร ๓. รู้จักอธิษฐานไตรจีวร ๔. รู้จักการกราน ๕. รู้จักมาติกา คือหัวข้อแห่งการเดาะกฐิน ๖. รู้จักปัลลิวักังวลเป็นเหตุยังไม่เดาะกฐิน ๗. รู้จักการเดาะกฐิน ๘. รู้จักอาณิสสีกฐิน ๗

๕๑. การอุปโลภณ์ และการสวดเพื่อให้ผ้ากฐิน จัดเป็นสังฆกรรมประเภทใด ? การกรานกฐินด้วยผ้าสังฆาฏิ พึงกล่าววาทอย่างไร ?

๒๕๕๐

ตอบ

การอุปโลภณ์เพื่อให้ผ้ากฐิน จัดเป็นอุปโลภณ์กรรม การสวดเพื่อให้ผ้ากฐิน จัดเป็นญัตติทุติย กรรม ๗ ว่า อิมาย สังฆาฎิยา ก ิ นี อตถรามิ ๗

๕๒. การอุปโลภณ์ และการสวดกรรมวาจาให้ผ้ากฐิน จัดเป็นสังฆกรรมประเภทใด ? อย่างไหนต้องทำในสีมา อย่างไหนทำนอกสีมาก็ได้?

๒๕๖๖

ตอบ

การอุปโลภณ์เพื่อให้ผ้ากฐิน จัดเป็นอุปโลภณ์กรรม การสวดเพื่อให้ผ้ากฐิน จัดเป็นญัตติทุติยกรรม ๗ การอุปโลภณ์เพื่อให้ผ้ากฐิน ทำในสีมาหรือนอกสีมาก็ได้ การสวดกรรมวาจาให้ผ้ากฐินต้องทำในสีมาเท่านั้น ๗

๕๓. ภิกษุผู้กรานกฐินแล้ว ย่อมได้อานิสงส์อะไรบ้าง ?

๒๕๕๗, ๒๕๖๕, ๒๕๖๗

ตอบ

๑. เทียวไปไม่ต้องบอกลาตามสิกขาบทที่ ๖ แห่งอเจลกวรรคในปาจิตติยกัณฑ์ ๒. เทียวจาริกไปไม่ต้องถือเอาไตรจีวรไปครบสำหรับ ๓. ฉนคณโภชน์ ปริมปรโภชน์ได้ ๔. เก็บอดิเรกจีวรไว้ได้ตามปรารถนา ๕. จีวรอันเกิดขึ้นในที่นั้นเป็นของได้แก่พวกเธอ ทั้งได้โอกาสขยายเขตจีวรกาล ให้ยาวออกไป ตลอด ๔ เดือน ฤดูเหมันต์ ๗

๕๔. ภิกษุได้รับอานิสงส์กฐิน เข้าบ้านในเวลาวิกาลโดยไม่บอกลา ต้องอาบัติอะไรหรือไม่ ? เพราะเหตุใด ?

๒๕๕๔

ตอบ

ในกรณีที่รับนิมนต์แล้ว . ไปในที่นิมนต์ . ภายหลังภัตรเข้าบ้านโดยไม่บอกลา . ไม่ต้องอาบัติ . ซึ่ง . ได้รับยกเว้นด้วยอานิสงส์ที่ว่าเที่ยวไปไม่ต้องบอกลา . ตามสิกขาบทที่ . ๖ . แห่งอเจลกวรรค . ในปาจิตติย . กัณฑ์ฯ

แต่ในกรณีที่มิได้รับนิมนต์เข้าบ้านในเวลาวิกาล . ต้องอาบัติปาจิตตีย์ . ตามสิกขาบทที่ . ๓ . แห่ง . รัตนวรรคในปาจิตติยกัณฑ์ . ยกเว้นในกรณีรีบด่วน . เช่น . ภิกษุถูกงูกัดรีบเข้าไปเพื่อหายา . หรือตามหมอ . ฯ

๕๕. อานิสงส์กฐินจะสิ้นสุดลง เพราะเหตุอะไรบ้าง ?

๒๕๕๘

ตอบ

เพราะป्लीโพธ . ๒ . ประการ . คือ . อาวาสป्लीโพธ . ความกังวลในอาวาส . และจีวรป्लीโพธ . ความ . กังวลในจีวรขาดลง . และสิ้นสุดเขตจีวรกาล . ฯ

กัณฑ์ที่ . ๒๗ . บรรพชาและอุปสมบท . บรรพชาและอุปสมบท . ฯ

บรรพชาและอุปสมบท

๕๖. การบรรพชา และการอุปสมบท สำเร็จด้วยวิธีอะไร ?

๒๕๖๓

ตอบ

การบรรพชาสำเร็จด้วยวิธีให้บรรพชาเปกษะรับไตรสรณคมน์ . การอุปสมบทสำเร็จด้วยการสวดญัตติจตุตถกรรมวาจา . อันประกอบไปด้วยสมบัติทั้ง . ๔ . คือ . วัตถุสมบัติ . ปริสสมบัติ . กรรมวาจาสมบัติ . สีมาสมบัติ . แก่อุปสัมปทาเปกษะ . ฯ

๕๗. บรรพชา และอุปสมบท สำเร็จด้วยวิธีอะไร ?

๒๕๖๕

ตอบ

บรรพชา . สำเร็จด้วยวิธีให้บรรพชาเปกษะรับไตรสรณคมน์ . อุปสมบท . สำเร็จด้วยการสวดญัตติจตุตถกรรมวาจา . ฯ

๕๘. การบรรพชา และการอุปสมบท สำเร็จด้วยวิธีอะไร ? นอกจากอภัพบุคคลและผู้มีบรรพชาโทษแล้ว บุคคลประเภทใดบ้างที่ถูกห้ามไม่ให้อุปสมบท ?

๒๕๕๐

ตอบ

การบรรพชาสำเร็จด้วยวิธีไตรสรณคมน์ . และการอุปสมบทสำเร็จด้วยวิธีญัตติจตุตถกรรมวาจา . ฯ

คือ . ๑. . คนไม่มีอุปชฌาย์ . ๒. . คนไม่มีบาตร . คนไม่มีจีวร . หรือไม่มีทั้งบาตรทั้งจีวร . ๓. . คนยืมบาตร . จีวร . หรือยืมทั้งบาตรทั้งจีวรเข้ามา . ฯ

คำบอกกัณฑ์กรรม . ฯ

การอุปสมบท

๕๙. ผู้จะเข้ามาอุปสมบทเป็นภิกษุในพระพุทธศาสนา ต้องประกอบด้วยคุณสมบัติอะไรบ้าง ?

๒๕๖๑

๖๐. วัตถุประสงค์ในการอุปสมบทคืออะไร ? ต้องประกอบด้วยคุณสมบัติอะไรบ้าง ?

๒๕๖๗

ตอบ คำถาม ๒ ข้อข้างบน ใช้คำตอบเดียวกัน

คือ · ผู้จะเข้ารับการอุปสมบท · ๗

ประกอบด้วยคุณสมบัติ · ๕ · ประการ · คือ · ๑. · เป็นชาย · ๒. · มีอายุครบ · ๒๐ · ปี · ๓. · ไม่เป็นมนุษย์วิบัติ · เช่น ถูกตอน · หรือเป็นกะเทย · ๔. · ไม่เคยทำอนันตริยกรรม · ๕. · ไม่เคยต้องปาราชิก · หรือไม่เคยเข้ารีตเดียรฉัตร ทั้งที่เป็นภิกษุ · ๗

๖๑. ในอุปสมบทกรรม อภัพบุคคล หมายถึงใคร ? จำแนกโดยประเภทมีเท่าไร ? อะไรบ้าง ?

๒๕๕๑, ๒๕๖๒, ๒๕๖๖

ตอบ

หมายถึง · บุคคลที่ทรงห้ามไม่ให้อุปสมบท · ๗

มี · ๓ · ประเภท · ๗

คือ · ๑. · เพศบกพร่อง · ๒. · คนทำผิดต่อพระศาสนา · ๓. · ประพฤติผิดต่อกำเนิดของตน · คือฆ่ามารดาบิดา · ๗

๖๒. อภัพบุคคลในอุปสมบทกรรมได้แก่บุคคลเช่นไร ? โดยวัตถุประสงค์อย่างไร ? อะไรบ้าง ?

๒๕๖๐

ตอบ

ได้แก่ · บุคคลที่ไม่สมควรแก่การอุปสมบท · อุปสมบทไม่ขึ้น · ถูกห้ามอุปสมบทตลอดชีวิต · ๗

โดยวัตถุประสงค์ · ๓ · ๗

คือ · ๑. · พวกที่มีเพศบกพร่อง · ไม่รู้ว่าเป็นชายหรือเป็นหญิง · ๒. · พวกประพฤติผิดพระธรรมวินัย · เช่น · ฆ่าพระอรหันต์ · เป็นต้น · ๓. · พวกประพฤติผิดต่อผู้ให้กำเนิดของตน · คือฆ่ามารดาบิดา · ๗

๖๓. ในการอุปสมบท คนที่ได้ชื่อว่าลักเพศ ได้แก่คนเช่นไร ?

๒๕๕๔

ตอบ

ได้แก่ · คนถือเพศภิกษุเอง · ด้วยตั้งใจจะปลอมเข้าอยู่ในหมู่ภิกษุ · ดังกล่าวไว้ว่า · เดียรฉัตรปลอม · เข้าอยู่ในหมู่ภิกษุครั้งใดก็ระงับ · ถ้าคนนั้นเป็นแต่สักว่าทรงเพศเพราะเหตุอย่างอื่น · เป็นต้นว่าเพื่อนินัย · ไม่จัดเป็นคนลักเพศ · ๗

๖๔. อภัพบุคคลผู้กระทำความผิดต่อพระศาสนา ถูกห้ามอุปสมบท มีกี่ประเภท ? อะไรบ้าง ?

๒๕๕๘

ตอบ

มี · ๗ · ประเภท · ๗

คือ · ๑. · คนฆ่าพระอรหันต์ · ๒. · คนทำร้ายภิกษุณี · ได้แก่ผู้ฆ่มขึ้นภิกษุณีในอชฌมาจาร · ๓. · คนลักเพศ · คือคนถือเพศเป็นภิกษุเอง · ๔. · ภิกษุไปเข้ารีตเดียรฉัตร · ๕. · ภิกษุต้องปาราชิกละเพศไปแล้ว · ๖. · ภิกษุทำสังฆเภท · ๗. · คนทำร้ายพระศาสดาจนถึงหื้อพระโลหิต · ๗

องค์กำหนดความถูกต้องในการอุปสมบท

๖๕. สงฆ์ผู้จะให้การอุปสมบทแก่กุลบุตร ในพระวินัยมีกำหนดจำนวนภิกษุไว้อย่างไร ? ถ้าไม่ครบตามจำนวน นั้นจัดเป็นวิบัติอะไร ?

๒๕๕๖

ตอบ

มีกำหนดอย่างนี้ . คือ . ในมัธยมชนบท . ๑๐ . รูปเป็นอย่างต่ำ . ในปัจฉิมชนบท . ๕ . รูปเป็นอย่างต่ำ . ๗ . จัดเป็นปริสรวินัย . ๗ .
บุพพกิจแห่งอุปสมบท . ๗ .

บุพพกิจแห่งอุปสมบท

๖๖. อะไรเป็นบุพพกิจ และปัจฉิมกิจ แห่งอุปสมบทกรรม ?

๒๕๕๕

ตอบ

การให้บรรพชาจนถึงสมมติภิกษุรูปหนึ่งสอบถามอุปสัมปทาเปกขะ . ถึงอันตรายกกรรมในสงฆ์ . เป็นบุพพกิจแห่งอุปสมบทกรรม . ๗ .
การวัดเงาแดด . การบอกประมาณแห่งฤดู . การบอกส่วนแห่งวัน . การบอกสังคีติ . การบอกนิสสัย . ๔ . การบอกอภินิหาร . ๔ . ในลำดับเวลาสวดกรรมวาจาจบ . เป็นปัจฉิมกิจแห่งอุปสมบทกรรม . ๗ .

๖๗. บุพพกิจที่พึงทำเป็นเบื้องต้นก่อนแต่อุปสมบท คืออะไรบ้าง ? ในกิจเหล่านั้น กิจที่ต้องทำเป็นการสงฆ์ มีอะไรบ้าง ?

๒๕๕๓

ตอบ

คือ . ให้บรรพชา . ขอนิสสัย . ถือนุปัชฌายะ . ขนานชื่อมครแห่งอุปสัมปทาเปกขะและบอกนาม . อุปัชฌายะ . บอกบาตรจีวร . สั่งให้อุปสัมปทาเปกขะออกไปยืนข้างนอก . สมมติภิกษุรูปหนึ่งเป็นผู้ชักซ้อม . อุปสัมปทาเปกขะถึงอันตรายกกรรม . เรียกอุปสัมปทาเปกขะเข้าในสงฆ์ . ให้ขออุปสมบท . สมมติภิกษุรูป . หนึ่งสอบถามอุปสัมปทาเปกขะถึงอันตรายกกรรมในสงฆ์ . ๗ .
มีสมมติภิกษุรูปหนึ่งเป็นผู้ชักซ้อมอุปสัมปทาเปกขะถึงอันตรายกกรรม . เรียกอุปสัมปทาเปกขะเข้า . ในสงฆ์ . สมมติภิกษุรูปหนึ่งสอบถามอุปสัมปทาเปกขะถึงอันตรายกกรรมในสงฆ์ . ๗ .
มัชฌิมกิจแห่งอุปสมบท . ๗ .

มัชฌิมกิจแห่งอุปสมบท

๖๘. อุปสัมปทาเปกขะจะสำเร็จเป็นพระภิกษุได้ เมื่อพระกรรมวาจาจารย์สวดถึงบาลีบทใด ?

๒๕๕๓

ตอบ

ถึงบทว่า . โส . ภาเสยฺย . ท้ายอนุสาวนาที่ . ๓ . ๗ .

๖๙. อันตรายกกรรมที่ยกขึ้นถามอุปสัมปทาเปกขะในการอุปสมบทนั้น ข้อที่เป็นอันตรายร้ายแรงถึงกับทำให้ เป็นภิกษุไม่ได้ คือข้อใดบ้าง ?

๒๕๕๒

ตอบ

คือ . ข้อว่า . ไม่ใช่มนุสฺส . ไม่ใช่บุรุษ . อายุไม่ครบ . ๒๐ . ปี . ๗ .

๗๐. องค์สมบัติของภิกษุผู้จะเป็นอุปัชฌาย์ให้อุปสมบท เป็นอาจารย์ให้นิสัย ที่กำหนดไว้ในบาลีมีหลายอย่าง แม้ภิกษุพร้อมบางอย่างก็ได้ แต่ที่ขาดไม่ได้คือองค์สมบัติอะไร ?

๒๕๕๔

ตอบ

ที่ขาดไม่ได้ คือ มีพรรษา ๑๐ หรือยิ่งกว่า ฯ

๗๑. ท่านศึกษาพระวินัยในเรื่องการอุปสมบทดีแล้ว จงให้ความหมายของคำต่อไปนี้ ก. อภัพบุคคล ข. อุปสัมปทาเปกษะ ค. กรรมวาจา ง. อนุสาวนา จ. อนุศาสน์

๒๕๕๗

ตอบ

ก. อภัพบุคคล คือ บุคคลผู้ไม่ควรแก่การให้อุปสมบท ทรงห้ามไว้เป็นเด็ดขาด อุปสมบทไม่ขึ้น ข. อุปสัมปทาเปกษะ คือ ผู้ประสงค์จะอุปสมบทเป็นพระภิกษุ ค. กรรมวาจา คือ วาจาที่สวดประกาศในการให้อุปสมบท ง. อนุสาวนา คือ วาจาที่สวดประกาศความปรึกษาและตกลงสงฆ์ จ. อนุศาสน์ คือ กิจที่พึงทำภายหลังจากอุปสมบทเสร็จแล้ว มีบอกนิสสัย ๔ บอกอภิญญากิจ ๔ เป็นต้น ฯ
ปัจจัยมกิจแห่งอุปสมบท ฯ

ปัจจัยมกิจแห่งอุปสมบท

๗๒. การบอกนิสสัย ๔ และอภิญญะ ๔ บอกในเวลาใด ? และใครเป็นผู้บอก ?

๒๕๕๙, ๒๕๖๔

ตอบ

ท่านให้บอกในลำดับแห่งอุปสมบทแล้ว ห้ามไม่ให้บอกก่อนหน้าอุปสมบท ฯ
อุปัชฌายะบอกก็ได้ กรรมวาจาจารย์หรืออนุสาวนาจารย์บอกก็ได้ ฯ
กัณฑ์ที่ ๒๘ วิธีระงับวิวาทาธิกรณ์ ฯ

กัณฑ์ที่ ๒๘ วิธีระงับวิวาทาธิกรณ์

๗๓. วิวาทาธิกรณ์ คืออะไร ? ระงับได้ด้วยอธิกรณ์สมณะข้อใดบ้าง ?

๒๕๕๑

ตอบ

คือ การเถียงกันปรารภพระธรรมวินัย ฯ
ด้วยสัมมุขาวินัยและเยภยยลิกา ฯ

ประเภทแห่งวิวาทาธิกรณ์

๗๔. ภิกษุผู้ก่อวิวาทาธิกรณ์ อย่างไรชื่อว่าปรารณาคี อย่างไรชื่อว่าปรารณาเลว ?

๒๕๕๖, ๒๕๖๒, ๒๕๖๔, ๒๕๖๖

ตอบ

ผู้ก่อวิวาทาธิกรณ์เพราะเห็นแก่พระธรรมวินัย ปราศจากโลภะ โทสะ โมหะ ชื่อว่าทำด้วยปรารณาคี ผู้ก่อวิวาทาธิกรณ์ด้วยทิฐิมานะ แม้รู้ว่าผิดก็ขึ้นทำ ประกอบด้วยโลภะ โทสะ โมหะ ชื่อว่าทำ ด้วยปรารณาเลว ฯ

๗๕. ภิคุษะเลาะกันเรื่องสรรพคุณของยา จัดเป็นวิวาทาธิกรณได้หรือไม่ ? เพราะเหตุไร ?

๒๕๕๗

ตอบ

ไม่ได้ . ๑

เพราะวิวาทาธิกรณ . มุ่งเฉพาะวิวาทปรารถพระธรรมวินัย . ๑

กัณฑ์ที่ ๒๙ วิธีระงับอนุวาทาธิกรณ

๗๖. อนุวาทาธิกรณ คืออะไร ? เมื่อเกิดขึ้นใครต้องชวนชวายเป็นระงับ ? หากปล่อยไว้จะเกิดผลเสียอย่างไร ?

๒๕๕๙

ตอบ

คือ . การโจทก์กันด้วยอาบัตินั้น . ๑ . ๑

ภิคุษผู้เป็นประธานสงฆ์พึงชวนชวายุริบระงับ . ๑

หากไม่ริบระงับจะทำให้เสียสัลลสามัญญตาและเสียสามัคคี . เป็นทางแตกเป็นนานาสังวาส . ๑

๗๗. อนุวาทาธิกรณ คืออะไร ? ระงับด้วยอธิกรณสมณะเท่าไร ? อะไรบ้าง ?

๒๕๕๙

ตอบ

คือ . การโจทก์กันด้วยอาบัตินั้น . ๑ . ๑

ระงับด้วยอธิกรณสมณะ . ๔ . อย่าง . ๑

คือ . ๑ . สัมมุขาวินัย . ๒ . สติวินัย . ๓ . อมฺพหวินัย . ๔ . ตัสสปาปิยสิกา . ๑

๗๘. อนุวาทาธิกรณ คืออะไร ? หากไม่ริบระงับจะเกิดผลเสียอย่างไร ?

๒๕๖๕, ๒๕๖๗

ตอบ

คือ . การโจทก์กันด้วยอาบัตินั้น . ๑ . ๑

หากไม่ริบระงับจะทำให้เสียสัลลสามัญญตาและเสียสามัคคี . เป็นทางแตก . เป็นนานาสังวาส . ๑

เรื่องมีมูลเป็นองค์แห่งการโจท . ๑

เรื่องมีมูลเป็นองค์แห่งการโจท

๗๙. อนุวาทาธิกรณเช่นไร อันภิคุษะจะพึงยกขึ้นว่าได้ ?

๒๕๕๐

ตอบ

ต้องเป็นเรื่องมีมูล . คือ . เรื่องที่ได้เห็นเอง . ๑ . เรื่องที่ได้ยินเอง . หรือมีผู้บอกและเชื่อว่าเป็นจริง . ๑ . เรื่องที่เว้นจาก . ๒ . สถานนั้น . แต่รังเกียจโดยอาการ . ๑ . เช่นได้ยินว่า . พัสตุชื่อนี้ของผู้มีชื่อนี้หายไป . ได้พบ . พัสตุชนิดนั้นในที่อยู่ของภิคุษื่อนั้น . ๑

๘๐. อนุวาทาธิกรณ์เช่นไร อันภิกษุจะพึงยกขึ้นพิจารณาตัดสินได้ ?

๒๕๖๐

ตอบ

ต้องเป็นเรื่องมีมูล คือ เรื่องที่ได้เห็นเอง . ๑ . เรื่องที่ได้ยินเองหรือมีผู้บอกและเชื่อว่าเป็นจริง . ๑ . เรื่องที่เว้นจาก . ๒ . สถานนั้นแต่รังเกียจโดยอาการ . ๑ . ๑

ลักษณะของการโจท . ๑

ลักษณะของการโจท

๘๑. การโจทภิกษุอื่นด้วยอาบัติ ทำด้วยกายก็ได้ ด้วยวาจาก็ได้ อยากทราบว่าการโจทด้วยกายนั้นทำอย่างไร ?

๒๕๕๘

ตอบ

ทำโดยแสดงอาการไม่นับถือว่าเป็นภิกษุ มีการไม่อภิวาทเป็นต้น . การเขียนหนังสือโจท . ก็จัดว่า . เป็นการโจทด้วยกาย . ๑

วิธีระงับอนุวาทาธิกรณ์ . ๑

วิธีระงับอนุวาทาธิกรณ์

๘๒. สัมมาวินัยมีองค์เท่าไร ? อะไรบ้าง ?

๒๕๖๐, ๒๕๖๓

ตอบ

มีองค์ . ๔ . ๑

คือ . ๑ . ในที่พร้อมหน้าสงฆ์ . ๒ . ในที่พร้อมหน้าธรรม . ๓ . ในที่พร้อมหน้าวินัย . ๔ . ในที่พร้อมหน้าบุคคล . ๑
อธิกรณ์ที่อุทธรณ์ได้และไม่ได้ . ๑

อธิกรณ์ที่อุทธรณ์ได้และไม่ได้

๘๓. อธิกรณ์อันสงฆ์วินิจฉัยแล้ว ฝ่ายไม่ชอบใจจักอุทธรณ์ได้หรือไม่ ? จงตอบให้มีหลัก

๒๕๕๘

ตอบ

อุทธรณ์ได้ก็มี . อุทธรณ์ไม่ได้ก็มี . โดยอธิบายว่า . ตามสิกขาบทที่ . ๓ . แห่งสัปภาณวรรคปาจิตติยกัณฑ์ . โจทก์ก็ดี . จำเลยก็ดีสงฆ์ก็รู้อยู่ว่าอธิกรณ์นั้น . สงฆ์หมั่นวินิจฉัยเป็นธรรมแล้ว . ฟ้นขึ้นเพื่อวินิจฉัยใหม่ . ต้องอาบัติปาจิตตีย์ . อย่างนี้อุทธรณ์ไม่ได้ . แต่ถ้าเห็นว่าไม่เป็นธรรม . ฟ้นขึ้นไม่เป็นอาบัติ . อย่างนี้ . อุทธรณ์ได้ . ๑

โทษของอนุวาทาธิกรณ์ . ๑

โทษของอนุวาทาธิกรณ์

๘๔. ภิกษุเสียศีลสามัญญดาเพราะประพฤติดังไร ? พระบรมศาสดาทรงวางโทษไว้ให้สงฆ์ทำกรรมอะไรแก่เธอ ?

๒๕๕๒

ตอบ

เพราะต้องอาบัติแล้วไม่ยอมรับว่าเป็นอาบัติ . หรือไม่ยอมทำคืน . ๑

ทรงวางโทษไว้ให้สงฆ์ทำอุกเขปนียกรรมแก่เธอ . ๑

กัณฑ์ที่ . ๓๐ . วิธีระงับอาปัตตาธิกรณ์ . วิธีระงับครุกาบัติ . ๑

วิธีระงับครุกาบัติ

๘๕. ฐานวิธี แปลว่าอะไร ? ประกอบด้วยอะไรบ้าง ?

๒๕๖๒, ๒๕๖๔, ๒๕๖๗

ตอบ

แปลว่า . ระเบียบเป็นเครื่องออกจากอาบัติสังฆาทิเสส . ๑

ประกอบด้วยปริวาส . มานัต . ปฏิกัสสนา . และอัพภาน . ๑

๘๖. ฐานวิธี หมายถึงอะไร ? ในการทำฐานวิธีแต่ละอย่างนั้น ต้องประชุมสงฆ์จำนวนเท่าไรเป็นอย่างน้อย ?

๒๕๕๔, ๒๕๖๐, ๒๕๖๕, ๒๕๖๖

ตอบ

หมายถึง . วิธีเป็นเครื่องออกจากอาบัติสังฆาทิเสส . ๑

อัพภาน . ต้องประชุมสงฆ์ . ๒๐ . รูปเป็นอย่างน้อย . นอกนั้นประชุมสงฆ์ . ๔ . รูปขึ้นไป . ๑

๘๗. จงให้ความหมายของคำต่อไปนี้ ก. ปริวาส ข. อัพภาน

๒๕๕๖

ตอบ

ก. . ได้แก่ . การประพฤติวัตรพิเศษอย่างหนึ่ง . เท่าจำนวนวันที่ภิกษุผู้ต้องอาบัติสังฆาทิเสสแล้ว . ปกปิดไว้

ข. . ได้แก่ . การที่สงฆ์สวดระงับอาบัติสังฆาทิเสส . ๑

จำนวนสงฆ์ผู้ทำกรรม . ๑

รัตติเฑทของภิกษุผู้ประพฤติมานัต

๘๘. รัตติเฑท หมายถึงอะไร ? มีอะไรบ้าง ?

๒๕๕๑

ตอบ

หมายถึง . การขาดราตรีแห่ง . (การประพฤติ) . มานัต . ๑

มี . ๑ . อยู่ร่วม . ๒ . อยู่ปราศ . ๓ . ไม่บอก . ๔ . ประพฤติในขณะอันพร่อง . ๑

๘๘. รัตติฉะ คืออะไร ? รัตติฉะของภิกษุผู้ประพติมานัต มีเท่าไร ? อะไรบ้าง ?

๒๕๕๘

ตอบ

คือ · การขาดราตรี · ฯ

มี · ๔ · อย่าง · ฯ

คือ · ๑. · สหวาส · อยู่ร่วม · ๒. · วิปวาโส · อยู่ปราศ · ๓. · อนาโรจนา · ไม่บอก · ๔. · อุเน · คณ · จรณ · ประพตฺในขณะอันพร้อม · ฯ

วุฒฐานวิธีสำหรับอาบัติที่ปิด · ฯ

วุฒฐานวิธีสำหรับอาบัติที่ปิด

๘๙. ลักษณะการปกปิดอาบัตินั้น พระอรธกถาจารย์แสดงไว้กี่ประการ ? อะไรบ้าง ?

๒๕๖๑

๙๐. พระอรธกถาจารย์แสดงลักษณะการปกปิดอาบัติสังฆาติเสสไว้เป็น ๕ คู่อย่างไรบ้าง ?

๒๕๕๑

ตอบ คำถาม ๒ ข้อข้างบน ใช้คำตอบเดียวกัน

แสดงไว้ · ๕ · คู่ · ดังนี้ · ๑. · เป็นอาบัติ · และรู้ว่า เป็นอาบัติ · ๒. · เป็นปกตัตตะ · และรู้ว่า เป็นปกตัตตะ · ๓. · ไม่มีอันตราย · และรู้ว่า ไม่มีอันตราย · ๔. · อาจอยู่ · และรู้ว่า อาจอยู่ · ๕. · ใครจะปิด · และปิดไว้ · ฯ

วุฒฐานวิธีสำหรับอันตราย · ฯ

วุฒฐานวิธีสำหรับอันตราย

๙๑. อันตราย คืออาบัติอะไร ? ภิกษุจะต้องอาบัตินี้ได้ในเวลาไหนบ้าง ?

๒๕๕๒

ตอบ

คือ · อาบัติสังฆาติเสสที่ต้องในระหว่างประพตฺวุฒฐานวิธี ฯ

ภิกษุจะต้องอาบัตินี้ได้ในระหว่างที่กำลังอยู่ปริวาส · หรืออยู่ปริวาสแล้วเป็นมานัตตารหะ · กำลัง · ประพตฺมานัต อยู่ · หรือประพตฺมานัตแล้ว · เป็นอัพภานารหะ · ฯ

วิธีระงับลหุกาบัติด้วยติณวัตถการวินัย · ฯ

วิธีระงับลหุกาบัติด้วยติณวัตถการวินัย

๙๒. ติณวัตถการวินัยมีอธิบายอย่างไร ? ใช้ระงับอธิกรณ์อะไร ?

๒๕๕๓

ตอบ

อธิบายว่า · กิริยาที่ให้ประนีประนอมกันทั้ง · ๒ · ฝ่าย · ไม่ต้องชำระสะสางหาความเดิม · เป็นดังกลบ · ไว้ด้วยหญ้า · ฯ

ใช้ระงับอาบัติอธิกรณ์ที่ย่งยากยึดเยื้อไม่รู้จบและเป็นเรื่องสำคัญ · อันจะเป็นเครื่องกระเทือน · ทัวไป · เว้นครุกา บัติและอาบัติที่เนื่องด้วยคฤหัสถ์ · ฯ

๙๔. อาบัติตาทิกรณัระงับในสำนักบุคคลด้วยอิกรณสมณะอะไร ? และระงับในสำนักสงฆ์ด้วยอิกรณสมณะ อะไร ?

๒๕๕๒

ตอบ

ระงับในสำนักบุคคลด้วยปฎิญาตกรณะ . ๑

ระงับในสำนักสงฆ์ . ถ้าเป็นครุกาบัติ . ด้วยสัมมุขาวินัย . และปฎิญาตกรณะ . ถ้าเป็นลหุกาบัติ . ด้วยสัมมุขาวินัย และติณวัตถารกะ . ๑

กัณฑ์ที่ ๓๑ กิจจาธิกรณัและวิธีระงับเนื่องด้วยนิคคะ

๙๕. กิจจาธิกรณั และนิคคะ คืออะไร ?

๒๕๖๑

ตอบ

กิจจาธิกรณั . คือ . กิจอันจะพึงทำด้วยประชุมสงฆ์ . ต่างโดยเป็นอปโลกนกรรม . ญัตติกรรม . ญัตติ- . ทุติกรรม . ญัตติตตฤตกรรม . นิคคะ . คือ . การข่ม . เป็นกิจอย่างหนึ่งแห่งผู้ปกครองหมู่ . ๑

๙๖. กิจจาธิกรณั และนิคคะ คืออะไร ?

๒๕๖๕

ตอบ

กิจจาธิกรณั . คือ . กิจอันจะพึงทำด้วยประชุมสงฆ์ . นิคคะ . คือ . การข่ม . เป็นกิจอย่างหนึ่งแห่งผู้ปกครองหมู่ . ๑

นิคคกรรมสำหรับลงโทษภิกษุ . ๑

นิคคกรรมสำหรับลงโทษภิกษุ

๙๗. ตัชชะนียกรรม และตัสสาปิยสิกากรรม กรรมไหนสำหรับลงโทษแก่ภิกษุผู้เป็นโจทก์ ? กรรมไหน สำหรับลงโทษแก่ภิกษุผู้เป็นจำเลย ? เพราะประพตติบกพร่องอย่างไร

๒๕๕๔

ตอบ

ตัชชะนียกรรม . สำหรับลงโทษแก่ภิกษุผู้เป็นโจทก์ . เพราะจงใจหาความเท็จใส่ภิกษุอื่น . ก่ออธิ- . กรณขึ้นในสงฆ์ . ตัสสาปิยสิกากรรม . สำหรับลงโทษแก่ภิกษุผู้เป็นจำเลย . เพราะเป็นผู้จงใจปิดความประพตติ . เสียหายของตน ด้วยการให้การเท็จ . ๑

๙๘. ภิกษุประพตติผิดธรรมวินัยอย่างไร จึงทรงอนุญาตให้สงฆ์ลงอุกเขปนียกรรมได้ ?

๒๕๖๓

ตอบ

ประพตติผิดอย่างนี้ . คือ . ไม่เห็นอาบัติ . ไม่ทำคินอาบัติ . หรือไม่สละทิวฐิบาป . ๑

๙๙. อุกเขปนียกรรม และนียสกรรม สงฆ์พึงลงแก่ภิกษุเช่นไร ?

๒๕๕๗

ตอบ

อุกเขปนียกรรม . พึงลงแก่ภิกษุไม่เห็นอาบัติ . ผู้ไม่ทำคินอาบัติ . หรือผู้ไม่สละทิวฐิบาป . นียสกรรม . พึงลงแก่ภิกษุผู้มีอาบัติมาก . หรือคลุกคลีกับคฤหัสถ์ด้วยการคลุกคลีอันไม่ควร . ๑

การลงนิคคกรรมแก่คฤหัสถ์ . ๑

การลงนิคหกรรมแก้เคล็ด

๑๐๐. ในทางพระวินัย การคว่ำบาตร หมายถึงอะไร ? และจะหยายบาตรได้เมื่อไร ?

๒๕๕๐, ๒๕๕๙

ตอบ

หมายถึง . การไม่ให้คบหาสมาคมด้วยลักษณะ . ๓ . ประการ . คือ . ๑ . ไม่รับบิณฑบาตของเขา . ๒ . ไม่รับนิมนต์ของเขา . ๓ . ไม่รับไทยธรรมของเขา . ๑

เมื่อผู้ถูกคว่ำบาตรนั้นเลิกกล่าวติเตียนพระพุทธรูป . พระธรรม . พระสงฆ์ . เป็นต้นนั้นแล้ว . กลับ . ประพฤติดี . พึ่งหยายบาตรแก่เขาได้ . ๑

ลักษณะสังฆเภทและสังฆราชา

๑๐๑. สังฆราชา คืออะไร ?

๒๕๕๐

ตอบ

คือ . การที่ภิกษุแตกกันเป็น . ๒ . ฝ่าย . เพราะมีความเห็นปรารภพระธรรมวินัยผิดแผกกันจนเกิดเป็น . วิวาทาธิกรณ์ขึ้น . หรือมีความปฏิบัติไม่สม่ำเสมอ . ยิ่งหย่อนกว่ากัน . เกิดรังเกียจกันขึ้น . แต่ยังไม่แยก . ทำอุโบสถปวารณาหรือสังฆกรรมอื่น . ๑

กัณฑ์ที่ . ๓๓ . ปกิณณกะ . ๑ . การลาสิกขา . ๑

กัณฑ์ที่ ๓๓ ปกิณณกะ

๑๐๒. ภิกษุเมื่อลาสิกขา ต้องทำเป็นกิจลักษณะด้วยการกล่าวคำปฏิญาณตนเป็นผู้อื่นจากภิกษุต่อหน้าใครได้บ้าง ? และทำอะไรจึงเป็นกิจลักษณะ ?

๒๕๕๐

ตอบ

ต่อหน้าภิกษุด้วยกัน . หรือคนอื่นจากภิกษุก็ได้ . ๑

ปฏิญาณอย่างนี้ . คือ . พร้อมด้วยจิต . คือทำด้วยตั้งใจเพื่อลาสิกขาจริง . ๑ . พร้อมด้วยกาล . คือด้วยคำเด็ดขาด . ไม่ใช่รำพึง . ไม่ใช่ปริกัป . พร้อมด้วยประโยค . คือปฏิญาณด้วยตนเอง . พร้อมด้วยบุคคล . คือผู้ปฏิญาณและผู้รับปฏิญาณเป็นคนปกติ . พร้อมด้วยความเข้าใจ . คือผู้รับปฏิญาณเข้าใจคำนั้นในทันที . ๑

๒ . นาสนา . ๑

พร้อมด้วยบุคคล คือผู้ปฏิญาณและผู้รับปฏิญาณเป็นคนปกติ

๑๐๓. นาสนา คืออะไร ? บุคคลเช่นไรที่ทรงอนุญาตให้นาสนา ?

๒๕๕๕, ๒๕๖๑, ๒๕๖๖

ตอบ

คือ . การยังบุคคลผู้ไม่สมควรถือเพศภิกษุและสามเณร . ให้สละเพศเสีย . ๑

บุคคลที่ทรงพระอนุญาตให้นาสนามี . ๓ . ประเภท . คือ . ๑ . ภิกษุต้องอันติมัตถุแล้วยังปฏิญาณตนเป็นภิกษุ . ๒ . บุคคลผู้อุปสมบทไม่ขึ้น . ได้รับอุปสมบทแต่สงฆ์ . ๓ . สามเณรผู้ประกอบด้วยองค์ . ๑๐ . ข้อใดข้อหนึ่ง . เช่น . เป็นผู้มักผลาญชีวิตสัตว์ . เป็นต้น . ๑

๑๐๔. ลิงคณาสนา คืออะไร ? บุคคลที่ทรงพระอนุญาตให้ทำลึงคณาสนามีที่ประเภท ? ใครบ้าง ?

๒๕๕๓

ตอบ

คือ · การให้ฉิบหายเสียจากเพศ · ๑

มี · ๓ · ประเภท · ๑

คือ · ภิกษุต้องอันติมัตถุแล้ว · ยังปฏิญญาตนเป็นภิกษุ๑ · บุคคลผู้อุปสมบทไม่ขึ้น · ได้รับอุปสมบท · แต่สงฆ์ · ๑ · สามเณรผู้ประกอบด้วยองค์ · ๑๐ · มีเป็นผู้มีภักตผลาญชีวิตเป็นต้น · ๑ · ๑

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ · ๑

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์

๑๐๕. พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ คืออะไร ?

๒๕๕๐, ๒๕๖๑, ๒๕๖๓, ๒๕๖๕, ๒๕๖๖

ตอบ

คือ · กฎหมายฉบับหนึ่งที่ด้วยคณะสงฆ์ · มีศักดิ์รองลงมาจากรัฐธรรมนูญ · ๑

๑๐๖. คำว่า คณะสงฆ์ และคณะสงฆ์อื่น แห่งมาตรา ๕ ทวิ ในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์หมายถึงใคร ?

๒๕๕๔

ตอบ

คณะสงฆ์ · หมายถึง · บรรดาพระภิกษุที่ได้รับบรรพชาอุปสมบทจากพระอุปัชฌาย์ตาม · พระราชบัญญัตินี้ · หรือตามกฎหมายที่ใช้บังคับก่อนพระราชบัญญัตินี้ · ไม่ว่าจะปฏิบัติศาสนกิจในหรือ · นอกราชอาณาจักร · ๑

คณะสงฆ์อื่น · หมายถึง · บรรดาบรรพชิตจันนิกายหรืออนันนิกาย · ๑

หมวด · ๑ · สมเด็จพระสังฆราช · ๑

หมวด ๒ มหาเถรสมาคม

๑๐๗. องค์การปกครองคณะสงฆ์สูงสุด เรียกว่าอะไร ? มีกำหนดองค์ประกอบไว้อย่างไรบ้าง ?

๒๕๕๔, ๒๕๕๙

ตอบ

เรียกว่า · มหาเถรสมาคม · ๑

มีกำหนดองค์ประกอบไว้ดังนี้ · สมเด็จพระสังฆราชทรงดำรงตำแหน่งประธานกรรมการ · โดยตำแหน่ง · สมเด็จพระราชาคณะทุกรูป · เป็นกรรมการ · โดยตำแหน่ง · และพระราชาคณะซึ่งสมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้งมีจำนวนไม่เกิน · ๑๒ · รูปเป็นกรรมการ · ๑

๑๐๘. กรรมการมหาเถรสมาคมดำรงอยู่ในตำแหน่งคราวละกี่ปี ?

๒๕๕๑

ตอบ

กรรมการมหาเถรสมาคมที่เป็นสมเด็จพระราชาคณะ · ไม่มีกำหนดเวลากรรมการมหาเถรสมาคมที่ · สมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้ง · ดำรงอยู่ในตำแหน่งคราวละ · ๒ · ปี · ๑

๑๐๙. กรรมการมหาเถรสมาคมซึ่งสมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่งเมื่อใด ?

๒๕๕๒, ๒๕๕๗, ๒๕๖๐

ตอบ

พ้นเมื่อ . ๑. . มรณภาพ . ๒. . พ้นจากความเป็นพระภิกษุ . ๓. . ลาออก . ๔. . สมเด็จพระสังฆราชมีพระบัญชาให้ออก . ๕. . อยู่ครบวาระ . ๒ . ปี . ๑

หมวด ๓ การปกครองคณะสงฆ์

๑๑๐. ตามมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ให้จัดแบ่งเขตปกครองคณะสงฆ์ส่วนภูมิภาคไว้อย่างไร ?

๒๕๕๑

ตอบ

แบ่งดังนี้คือ . ๑. . ภาค . ๒. . จังหวัด . ๓. . อำเภอ . ๔. . ตำบล . ส่วนจำนวนและเขตปกครองดังกล่าว . ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎหมายมหาเถรสมาคม . ๑

๑๑๑. การปกครองคณะสงฆ์ส่วนภูมิภาค จัดแบ่งเขตการปกครองไว้อย่างไร ? จงอ้างมาตราประกอบ

๒๕๕๗

ตอบ

๑. . ภาค . ๒. . จังหวัด . ๓. . อำเภอ . ๔. . ตำบล . ๑

ตามมาตรา . ๒๑ . แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ . ๑

หมวด . ๔ . นิคกรรมและการสละสมณเพศ . ๑

หมวด ๔ นิคกรรมและการสละสมณเพศ

๑๑๒. ภิกษุผู้ล่วงละเมิดพระธรรมวินัย และได้มีคำวินิจฉัยถึงที่สุดให้ได้รับนิคกรรมให้สึก ต้องปฏิบัติอย่างไร ? ถ้าไม่ปฏิบัติตามต้องได้รับโทษอะไร ?

๒๕๕๕

ตอบ

ต้องสึกภายในสี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ได้ทราบคำวินิจฉัย . ๑

ถ้าไม่ปฏิบัติตาม . ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี . ๑

๑๑๓. มาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ (ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๓๕) ให้พระภิกษุสละสมณเพศ ด้วยกรณีใดบ้าง ? ตอบมาอย่างน้อย ๒ ข้อ

๒๕๖๗

ตอบ

๑. ต้องคำวินิจฉัยตามมาตรา . ๒๕ . ให้รับนิคกรรมไม่ถึงให้สึก . แต่ไม่ยอมรับนิคกรรมนั้น . ๒. . ประพฤติล่วงละเมิดพระธรรมวินัยเป็นอาจิน . ๓. . ไม่สังกัดอยู่ในวัดใดวัดหนึ่ง . ๔. . ไม่มีวัดเป็นที่อยู่เป็นหลักแหล่ง . ๑

๑๑๔. พระภิกษุจะไม่สังกัดอยู่ในวัดใดวัดหนึ่งเลยได้หรือไม่ อ้างมาตราประกอบด้วย ?

๒๕๕๖

ตอบ

ไม่ได้

ตามมาตรา . ๒๗ . (๓) . แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ . ๒๕๐๕, (ฉบับที่ ๒) . พ.ศ. . ๒๕๓๕ . ๑

หมวด ๕ วัด

๑๑๕. ตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ วัดมีกี่ประเภท ? อะไรบ้าง ? และใครเป็นผู้แทนของวัดในกิจการทั่วไป ? ๒๕๕๕

ตอบ

มี ๒ ประเภท . ๑

คือ ๑. วัดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา . ๒. สำนักสงฆ์ . ๑

เจ้าอาวาสเป็นผู้แทนของวัดในกิจการทั่วไป . คณะสงฆ์อื่น . หมายถึง . บรรดาบรรพชิตจันนิกาย . หรืออนัมนิกาย . ๑

๑๑๖. ที่วัดและที่ซึ่งขึ้นต่อวัด ตามมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ มีกี่อย่าง ? อะไรบ้าง ? ๒๕๕๘

๑๑๗. จงให้ความหมายของคำต่อไปนี้ ก. ที่วัด ข. ที่ธรณีสงฆ์ ค. ที่กัลปนา ๒๕๖๐

ตอบ คำถาม ๒ ข้อข้างบน ใช้คำตอบเดียวกัน

มี ๓ อย่าง . ๑

คือ ๑. ที่วัด . คือ . ที่ซึ่งตั้งวัดตลอดจนเขตของวัดนั้น . ๒. ที่ธรณีสงฆ์ . คือ . ที่ซึ่งเป็นสมบัติของวัด . ๓. ที่กัลปนา . คือ . ที่ซึ่งมีผู้อุทิศแต่ผลประโยชน์ให้วัดหรือพระศาสนา . ๑

๑๑๘. ที่วัด ที่ธรณีสงฆ์ และที่ศาสนสมบัติกลาง ได้แก่สถานที่เช่นไร ? ★ ๒๕๖๒, ๒๕๖๔, ๒๕๖๕, ๒๕๖๖

ตอบ

ที่วัด . ได้แก่ . ที่ซึ่งตั้งวัดตลอดจนเขตของวัดนั้น . ที่ธรณีสงฆ์ . ได้แก่ . ที่ซึ่งเป็นสมบัติของวัด . ที่ศาสนสมบัติกลาง . ได้แก่ . ที่ซึ่งเป็นทรัพย์สินของพระศาสนาซึ่งมีใช้ของวัดใดวัดหนึ่ง . ๑

๑๑๙. ที่วัด ที่ธรณีสงฆ์ หรือที่ศาสนสมบัติกลาง จะสามารถโอนกรรมสิทธิ์ได้หรือไม่ ? มีหลักปฏิบัติอย่างไร ? ๒๕๕๓

ตอบ

สามารถโอนได้ . ๑

มีหลักปฏิบัติตามความในมาตรา . ๓๔ . แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ . พ.ศ. . ๒๕๐๕ . แก้ไข . เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ . (ฉบับที่ . ๒) . พ.ศ. . ๒๕๓๕ . มาตรา . ๓๔ . การโอนกรรมสิทธิ์ที่วัด . ที่ธรณีสงฆ์ . หรือที่ศาสนสมบัติกลาง . ให้กระทำได้ก็แต่โดยพระราชบัญญัติ . เว้นแต่เป็นกรณีตามวรรค . สอง . ๑

๑๒๐. พระราชบัญญัติคณะสงฆ์มาตรา ๓๗ ระบุหน้าที่เจ้าอาวาสไว้กี่อย่าง ? อะไรบ้าง ? ★ ๒๕๕๘, ๒๕๖๓

ตอบ

ระบุไว้ ๔ อย่าง . ๑

คือ ๑. บำรุงรักษาวัด . จัดกิจการและศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี . ๒. ปกครองและสอดส่องให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ที่มีที่อยู่ . หรือพำนักอาศัยอยู่ในวัดนั้น . ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย . กฎมหาเถรสมาคม . ข้อบังคับระเบียบหรือคำสั่งของมหาเถรสมาคม . ๓. เป็นธุระในการศึกษาอบรมและสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ . ๔. ให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล . ๑

๑๒๑. เจ้าอาวาส หมายถึงใคร ? ภิกษุผู้จะดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดที่ไม่ใช่พระอารามหลวง ต้องมีคุณสมบัติ โดยเฉพาะอะไรบ้าง ?

๒๕๕๒, ๒๕๖๒, ๒๕๖๖

ตอบ

หมายถึง . พระภิกษุผู้ได้รับแต่งตั้งตามกฎหมายมหาเถรสมาคมให้เป็นพระสังฆาธิการปกครองวัดใดวัด . หนึ่ง . ๓

คือ . ๑ . มีพรรษาพ้น . ๕ . ๒ . เป็นผู้ทรงเกียรติคุณเป็นที่เคารพนับถือของศฤกษณ์ . และบรรพชิตในถิ่นนั้น . ๓

๑๒๒. เจ้าอาวาส ตามกฎหมายมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๔ ใครเป็นผู้แต่งตั้ง ?

๒๕๖๑

ตอบ

สมเด็จพระสังฆราช . ทรงมีพระบัญชาแต่งตั้งเจ้าอาวาสพระอารามหลวง . ตามมติมหาเถรสมาคม . เจ้าคณะจังหวัดแต่งตั้งเจ้าอาวาสวัดราษฎร์ . ๓

๑๒๓. เจ้าอาวาส ตามกฎหมายมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๔ ใครเป็นผู้แต่งตั้ง ?

๒๕๖๔

ตอบ

สมเด็จพระสังฆราช . ทรงแต่งตั้งเจ้าอาวาสพระอารามหลวง . เจ้าคณะจังหวัดแต่งตั้งเจ้าอาวาส . วัดราษฎร์ ๓

หมวด . ๖ . ศาสนสมบัติ . ๓

หมวด ๖ ศาสนสมบัติ

๑๒๔. ศาสนสมบัติ มีกี่ประเภท ? อะไรบ้าง ? การจะนำผลประโยชน์จากศาสนสมบัติไปใช้จ่าย มีหลักเกณฑ์ อย่างไร ?

๒๕๕๓

ตอบ

มี . ๒ . ประเภท . ๓

คือ . ศาสนสมบัติกลาง . และศาสนสมบัติวัด . ๓

มีหลักเกณฑ์อย่างนี้คือ . ศาสนสมบัติกลาง . ใช้จ่ายในกิจการของสงฆ์ทั่วไป . ตามพระวินัยโดย . อนุมติของสงฆ์ . ศาสนสมบัติวัด . ใช้จ่ายในกิจการของวัดนั้น . ๓ . แต่จะนำศาสนสมบัติของวัดหนึ่งไปใช้ . อีกวัดหนึ่งไม่ได้ . ๓

๑๒๕. ศาสนสมบัติมีอะไรบ้าง ? ใครเป็นผู้มีอำนาจดูแลรักษาและจัดการศาสนสมบัติ ?

๒๕๖๗

ตอบ

มี . ๑ . ศาสนสมบัติกลาง . ได้แก่ทรัพย์สินของพระศาสนาซึ่งมิใช่ของวัดใดวัดหนึ่ง . สำนักงาน . พระพุทธศาสนาแห่งชาติ . มีอำนาจดูแลรักษาและจัดการ . โดยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคม . ๒ . ศาสนสมบัติของวัด . ได้แก่ทรัพย์สินของวัดใดวัดหนึ่ง . ๓

เจ้าอาวาสวัดนั้น . ๓ . มีอำนาจดูแลรักษาและจัดการ . ๓

หมวด . ๗ . บทกำหนดโทษ . ๓

หมวด ๗ บทกำหนดโทษ

๑๒๖. ผู้ใดใส่ความคนะสงฆ์หรือคนะสงฆ์อื่นอันอาจก่อให้เกิดความเสื่อมเสียหรือความแตกแยก มีโทษ อย่างไร ?

๒๕๕๐, ๒๕๕๖, ๒๕๕๙

ตอบ

ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี . หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท . หรือทั้งจำทั้งปรับ . ๑

หมวด . ๘ . เบ็ดเตล็ด . ๑

ดัชนีข้อดาว (ออกสอบซ้ำ ๓ ปีขึ้นไป)

รวมทั้งเล่ม ๓๙ ข้อ — ต้องท่องแม่นเป็นพิเศษ ใช้ทวนก่อนสอบ

ธรรมวิจารณ์

- น.๕ ข้อ ๒ นิพพิทา คืออะไร ? ปฏิภาณเครื่องดำเนิน...
- น.๗ ข้อ ๑๔ คำว่า มาร และบ่วงแห่งมาร หมายถึงอะไร...
- น.๘ ข้อ ๑๕ อนิจจตา ความไม่เที่ยงแห่งสังขาร กำหนด...
- น.๑๑ ข้อ ๓๗ ตัณหา เมื่อเกิดขึ้นย่อมเกิดที่ไหนและ...
- น.๑๒ ข้อ ๔๙ จงสังเคราะห์มรรคมีองค์ ๘ เข้าในวิสุทธิ...
- น.๑๓ ข้อ ๕๐ ธรรมอะไรพระพุทธเจ้าตรัสว่าเป็นยอดแห่ง...
- น.๑๔ ข้อ ๕๖ โลกามิส คืออะไร ? ที่ได้ชื่ออย่างนี้...
- น.๑๕ ข้อ ๖๖ คติ คืออะไร ? สัตว์โลกที่ตายไปแล้ว ม...
- น.๒๔ ข้อ ๑๑๖ วิปลาส คืออะไร ? วัตถุที่วิปลาส ...
- น.๒๕ ข้อ ๑๒๑ ผู้เจริญมหายานต้องประกอบด้วยธ...

พุทธานุพุทธประวัติ

- น.๒๘ ข้อ ๑ พุทธานุพุทธประวัติ ให้ความรู้แก่ผู้ศ...
- น.๒๙ ข้อ ๓ ศากยวงศ์สืบเชื้อสายมาจากใคร ? ที่ได้...
- น.๓๒ ข้อ ๑๗ การที่พระพุทธองค์ทรงเลิกการทรมานพระว...
- น.๓๒ ข้อ ๒๐ พระพุทธองค์ทรงอธิษฐานจาตุรงคมหาปธาน ...
- น.๓๕ ข้อ ๓๗ อายุสังขาราริฐาน กับ การปลงอายุสังข...
- น.๓๘ ข้อ ๕๓ พระพุทธองค์ทรงประดิษฐานพระพุทธศาสนา...
- น.๔๐ ข้อ ๖๐ พระอัสสชิแสดงธรรมแก่อุปติสสปริพาชกมี...
- น.๔๔ ข้อ ๘๖ ปัญหาว่า “โลกคือหมู่มืดมนอันอะไรปิด...
- น.๔๕ ข้อ ๙๐ พระพุทธเจ้าตรัสสอนพระราชนัดดาว่า “สิ่งใด...

- น.๔๘ ข้อ ๑๐๔ ธรรมเทศ ๔ ข้อ ที่พระรัฐบาลแสดงแก่พร...
- น.๔๘ ข้อ ๑๐๕ พระสาวกสาวิกาต่อไปนี้ ได้รับยกย่องว...
- น.๔๙ ข้อ ๑๑๐ ภิกษุณีผู้มีชื่อต่อไปนี้ได้รับเอตทัค...
- น.๕๐ ข้อ ๑๑๖ ญูปารหุบุคคล ได้แก่บุคคลเช่นไร ? มีไค...

วินัยบัญญัติ

- น.๕๔ ข้อ ๒ ภิกษุผู้ปรารถนาความตั้งอยู่ยังยืนขอ...
- น.๕๔ ข้อ ๓ มูลเหตุที่ทำให้เกิดสังฆกรรมมีกี่อย่าง...
- น.๕๕ ข้อ ๔ ญัตติ และอนุสาวนา หมายถึงอะไร ? ญัตต...
- น.๖๑ ข้อ ๓๘ เจ้าอธิการตามพระวินัยหมายถึงใคร ? สง...
- น.๖๓ ข้อ ๔๙ ผ้าที่ไม่ทรงอนุญาตให้ใช้เป็นผ้ากฐิน ...
- น.๖๓ ข้อ ๕๓ ภิกษุผู้กรานกฐินแล้ว ย่อมได้อานิสงส์...
- น.๖๕ ข้อ ๖๑ ในอุปสมบทกรรม อภัพบุคคล หมายถึงใคร ...
- น.๖๗ ข้อ ๗๔ ภิกษุผู้ก่อวิวาหาธิกรณ์ อย่างไรชื่อว...
- น.๗๐ ข้อ ๘๕ ฐานวินัย แปลว่าอะไร ? ประกอบด้วยอะไร...
- น.๗๐ ข้อ ๘๖ ฐานวินัย หมายถึงอะไร ? ในการทำฐาน...
- น.๗๓ ข้อ ๑๐๓ นาสนา คืออะไร ? บุคคลเช่นไรที่ทรงอนุ...
- น.๗๔ ข้อ ๑๐๕ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ คืออะไร ?...
- น.๗๕ ข้อ ๑๐๙ กรรมการมหาเถรสมาคมซึ่งสมเด็จพระสังฆ...
- น.๗๖ ข้อ ๑๑๘ ที่วัด ที่ธรณีสงฆ์ และที่ศาสนสมบัติก...
- น.๗๗ ข้อ ๑๒๑ เจ้าอาวาส หมายถึงใคร ? ภิกษุผู้จะดำรง...
- น.๗๘ ข้อ ๑๒๖ ผู้ใดใส่ความคณะสงฆ์หรือคณะสงฆ์อื่นอ...

❁ ถึงผู้ถือหนังสือเล่มนี้

หนังสือเล่มนี้ไม่ได้ทำมาเพื่อวัดว่าใครเก่งกว่าใคร แต่ทำมาเพื่อให้ทุกรูปในชั้นเดินไปถึงวันสอบพร้อมกัน

ท่องไม่ได้วันนี้ ไม่ได้แปลว่าท่องไม่ได้ตลอดไป ข้อที่ยากที่สุดในวันนี้ อีกไม่กี่สัปดาห์ก็จะกลายเป็นข้อที่ท่องได้ขึ้นใจ ขอเพียงอย่าหยุดกลางทาง

ลืมแล้วเปิดดูใหม่ได้ ไม่ต้องอาย การเปิดซ้ำคือการจำ ไม่ใช่ความล้มเหลว ท่องออกเสียงดัง ๆ ท่องกับเพื่อน ยิ่งท่องให้คนอื่นฟัง ยิ่งจำแม่น

วันที่นั่งอยู่ในห้องสอบแล้วจับปากกาเขียนได้ทันที คือวันที่ความเพียรที่ละน้อยของเราคุ้มค่าแล้ว

วิริเยน ทุกขมจเจติ

คนล่วงทุกข์ได้เพราะความเพียร

โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดธรรมมงคล
ขออนุโมทนาแก่ผู้ตั้งใจศึกษาพระธรรมวินัยทุกรูป ❁